

**Muuramen kunnan vuoden
2025 talousarvio ja vuosien
2026–2027 taloussuunnitelma**

Muuramen kunta 2024

Muuramen kunta sijaitsee Pohjois-Päijänteen länsipuolella ja sitä ympäröivät kunnista Jyväskylä ja Toivakka. Muuramesta tuli itsenäinen kunta 1921, jolloin se irtosi Korpilahdesta. Vuonna 1924 Säynätsalo puolestaan irtosi Muuramesta. Nykyisin sekä Säynätsalo että Korpi-lahti ovat osa Jyväskylän kaupunkia.

Muuramen päätaajama, kirkonkylä, sijaitsee Päijänteen ja Muuratjärven välisellä kannaksella. Kunnan toinen taajama, Kinkomaa, on Säynätsalosta Jyväskylään johtavan tien varrella. Muuramen läpi kulkee valtatie 9 ja E 63 sekä Tampereen - Jyväskylän välinen junarata. Kunnan taajama-aste on viimeisimmissä tilastoissa 89,2 %, kun se koko maassa on ollut keskimäärin 86,9 %.

Kunnan pinta-ala on 194,1 km², josta maapinta-ala on 144,1 km² ja vesialueita 50,0 km². Rantaviivaa on noin 186 km. Luonnonmaantieteellisesti Muurame sijoittuu Järvi-Suomeen, Kymijoen vesistöön ja Pohjois-Päijänteen vesistöalueeseen. Muurame sijoittuu Jyväskylän seutukuntaan ja työssäkäyntialueelle.

Jyväskylän seutukunnalla toteutetaan EU:n alue- ja rakennepolitiikassa tavoite 2-ohjelmaa.

Muuramen ystävyyskunta: Vinje (Norja)

Muuramelaisia oli vuoden 2024 alussa 10 551 henkilöä.

Kunnan tuloveroprosentti on 6,9 %.

Kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat:

- vakituiset asuinrakennukset 0,50 %
- muut asuinrakennukset 1,20 %
- yleishyödylliset yhteisöt 0,00 %
- yleinen kiinteistövero
 - maapohja 1,30 %
 - rakennus 1,30 %
- rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %

Kunnan työpaikkaomavaraisuus on 61,7 % (Tilastokeskus 2023).

SISÄLLYSLUETTELO

Kunnanjohtajan katsaus	1
1 TALOUSARVION SUUNNITELMAPERUSTEET	3
1.1 Talousarvion laadinnan lähtökohdat	3
1.2 Kuntastrategia	5
2 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS	7
2.1 Kuntatalous	7
2.2 Toimintaympäristön kehitys	9
2.2.1 Väestörakenteen kehitys	9
2.2.2 Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys	10
2.2.3 Työvoima ja työllisyys.....	11
2.2.4 Hallinto ja henkilöstö	13
2.2.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta.....	14
3 VUODEN 2025 TALOUSARVIO	16
3.1 Käyttötalous	16
3.2 Tuloslaskelma	17
3.3 Rahoituslaskelma	18
4 TOIMINTOJEN RAHOITUS.....	20
4.1 Verotulot.....	20
4.2 Valtionosuudet	20
4.3 Myyntituotot	20
4.4 Maksutuotot	20
4.5 Tuet ja avustukset.....	20
4.6 Muut toimintatuotot.....	20
5 TALOUSARVION SITOVUUS	21
5.1 Määrärahojen sitovuustaulukko	21
5.2 Koonnos TA2025 valtuustoon nähden sitovista strategisista tavoitteista	23
6 KÄYTTÖTALOUSAOSA	27
6.1 Keskusvaalilautakunta	27
6.2 Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus.....	28
6.3 Kunnanhallitus/TE-palvelut	29
6.3.1 Yrityspalvelut.....	29
6.3.2 Matkailun edistäminen	31
6.3.3 Maaseutupalvelut	33
6.3.4 Työllisyyspalvelut sekä kotoutumisen palvelut	34
6.3.5 Jyväskylä-Muurame työllisyysalue	35
6.3.6 Rekrytointiosaamisen uudet tuulet (ESR+ hanke, 1.1. 2025 - 31.12. 2026).....	37
6.4 Kunnanhallitus/Tukipalvelukeskus	38
6.4.1 Hallinto	38
6.4.2 Henkilöstöhallinto.....	39
6.4.3 ICT.....	40

6.4.4	Viestintä	40
6.4.5	Talouspalvelut	41
6.4.6	Kiinteistötoimi.....	42
6.4.7	Ravitsemispalvelut	42
6.4.8	Siivoustoimi.....	43
6.4.9	Sisäiset palvelut.....	44
6.5	Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	45
6.5.1	Hallinto	45
6.5.2	Varhaiskasvatus.....	50
6.5.3	Perusopetus	53
6.5.4	Toisen asteen koulutus -lukio	58
6.5.5	Liikkuva Muurame	60
6.5.6	Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	61
6.5.7	Joukkoliikenne	70
6.6	Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta.....	72
6.6.1	Maankäyttö ja paikkatietopalvelut	75
6.6.2	Luvat ja valvonta	79
6.6.3	Infra ja mittaus.....	84
7	TULOSLASKELMA 2025-2027.....	91
8	RAHOITUSLASKELMA 2025-2027	92
9	TULOKSEN KÄSITTELY	93
10	INVESTOINTIOSA	94
10.1	Kunnanhallitus	94
10.2	Tukipalvelut.....	94
10.3	Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	98
10.4	Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta	101
10.5	Koko kunnan investoinnit	112
11	KONSERNI	114
11.1	Muuramen Lämpö	115
11.2	Kiinteistö Oy Muuramen Kettula	117
11.3	Muuramen Vuokra-asunnot Oy.....	119
12	ERIYTETTY VESIHUOLTO.....	121
12.1	Vesihuollon investoinnit	122
13	TULOSLASKELMAVERTAILU KUNTA, VESIHUOLTO	127

Kunnanjohtajan katsaus

Maailmanpoliittisen tilanteen vaikutukset toimintaympäristöön

Maailman turvallisuuspoliittinen tilanne jatkuu epävakana. Pitkittyneen Venäjän ja Ukrainan välisen sodan lisäksi Lähi-Idässä Israelin ja Hamasin välisestä konfliktista alkanut aseellinen selkkkaus on laajennut Libanoniin. Kiinan ja Pohjois-Korean toiminta kiristää tilannetta Aasiassa ja Tyynellä merellä. Yhdysvaltain presidentinvaalien tulos voi vaikuttaa merkittävästi valtion talous- ja turvallisuuspoliittiseen linjaan. Uudet nousevat taloudet kuten Intia, Indonesia ja Saudi-Arabia vaikuttavat yhä enemmän maailmatalouteen ja turvallisuusympäristöön. Epävakaus ja heikko ennustettavuus vaikuttaa talouden globaaliin kehittymiseen. Energian ja raaka-aineiden hinnanmuutokset voivat olla nopeita. Kuten Venäjän ja Ukrainan välisestä sodasta opittiin myös kansainvälisten tuotteiden kauppa voi muuttua olennaisesti hyvin nopeasti.

Kokonaisuutena tulevan vuoden 2025 kokonaistilannetta on erittäin haasteellista ennustaa. Lähi-Idän tilanteen ja Venäjän sekä Ukrainan välisen sodan ennakoimattomuus ovat opettaneet sen, että kansainvälisessä tilanteessa voi tapahtua nopeasti odottamattomia asioita, jotka vaikuttavat nopeasti ja merkittävästi kansainväliseen ja kansalliseen talouteen sekä turvallisuusympäristöön. Kansainvälisen turvallisuustilanteen haasteiden lisäksi Suomen talouskasvua ovat hidastaneet useat muut tekijät, joita ei ole kansallisesti pystytty ratkaisemaan. Talouden heikko tilanne on johtanut osaltaan valtion voimakkaaseen velkaantumiseen, jota koetaan hillitä talouden tasapainotustoimenpiteillä. Heikko talouden kasvukehitys ja valtionosuuksiin vähentävästi vaikuttavat säästötoimenpiteet vaikuttavat osaltaan merkittävästi Muuramen kunnan tulopohjaan.

Muuramen kunnan toiminnalliset painopistealueet

Valtion leikkaukset valtionosuuksiin heikentävät Muuramen kunnan talouden tulopohjaa. Kunnan menestyminen edellyttää sitä, että kunnassamme on tulevaisuudessakin toimivia ja kannattavia yrityksiä. Kasvavien yritysten työpaikat tuovat kuntaan uusia asukkaita ja lisää verotuloja, joilla pystytään kustantamaan kuntalaisten tarvitsemia palveluja. Työntekijät luovat aluetaloudellisen perustan ja käyttäjäpohjan Muuramen kunnan tuottamille palveluille.

Elinvoiman kehittämiseksi yritystoiminnan edellytyksiä on parannettava Muuramen kunnan strategian mukaisesti sekä teollisuudessa että palveluissa. Toimintaympäristön muutokseen on reagoitava panostamalla yritystoiminnan kasvun edellytysten parantamiseen. Tavoitetta edistetään EU-rahoitteisten hankkeiden kautta, jotka kohdentuvat sekä teollisuuteen että palveluihin. Hankkeiden lisäksi Muuramen kunnan on sidosryhmien kanssa tehtävä aluemarkkinointia ja viestintää aiempaa tehokkaammin menestyäkseen alati kiristyvässä kilpailussa. Kunnan keskeisenä tavoitteena on parantaa yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä ja vahvistaa elinkeinoelämän sekä työllisyyden edistämiseksi tapahtuvaa tekemistä. Vuoden 2025 toimintansa aloittavan Jyväskylän ja Muuramen työllisyysalueen toiminnan onnistuminen on kunnan kannalta sekä toiminnallisesti että taloudellisesti erittäin tärkeää. Eri toimijoiden vuorovaikutusta tukemaan kunnanhallituksen alaisuudessa aloittaa vuoden 2025 alussa kunnan ja yritysten edustajista nimetty elinvoimatoimikunta. Yritysten ja asumisen tonttitarjonnan turvaamiseksi strategisesti tärkeiden yleis- ja asemakaavojen on edistytävä päätöksentekoon mahdollisimman nopeasti. Vesihuollon ja kadunrakennuksen investointien sekä toiminnan tehokkuuden kehittämisen on tuettava kunnan elinvoimaisuuden lisääntymistä. Vesihuollon toimintavarmuuden varmistaminen on keskeinen tavoite vuodelle 2025.

Elinvoiman lisäksi kunnan toiminnassa painottuu terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen niissä palveluissa, jotka kunnalle jäivät hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Vuoden 2025 alusta lähtien käyttöön otetaan uusi liikuntahalli ja laajennettu uimahalli. Uusien tilojen tehokkuuteen ja kaikkia väestöryhmiä palvelemaan käyttöön tullaan kiinnittämään huomiota aiempaa enemmän. Kunnan palveluissa varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä vapaa-aikapalvelut ovat keskeisessä asemassa. Näiden palveluiden toimivuudesta pidetään huolta valtuuston hyväksymän hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Hyvinvointialueen kanssa tehtävässä yhteistyössä huomiota kiinnitetään siihen, että oppilas- ja opiskelijahuollosta sekä sosiaali- ja terveystalouksista saadaan Muuramen kunnan järjestämille ja tuottamille palveluille riittävä tuki.

Muuramen kunnan talous

Muuramen kunnan taloudelliset resurssit heikkenevät vuonna 2025 merkittävästi suhteessa palveluiden tarvitsemaan rahoitukseen. Talousarvioesitys on sen takia merkittävästi alijäämäinen. Kunnan toiminnan yksikkökustannukset ovat nousseet selvästi nopeammin kuin palvelujen rahoittamiseen tarvittava tulopohja. Osittain tämä johtuu valtion tekemistä lisävelvoitteista ja niihin osoitetusta riittämättömästä rahoituksesta. Merkittävä osa kustannuskehityksestä johtuu kuitenkin kuntaan valmistuneista uusista kiinteistöistä. Myös vesihuollon korjausvelan vähentäminen aiheuttaa kustannusten nousupainetta. Talouden tasapainottamiseksi tulevina vuosina on yksikköhintojen nopeasti nousevaa kustannuskehitystä hillittävä ja investoinneissa keskityttävä vain välttämättömiin tai kannattaviin kasvuun tukeviin toteutuksiin. Maksutulojen määrän tavoitteellinen kasvattaminen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti on välttämätöntä. Kasvuun tukevien toimien onnistuminen esimerkiksi kaavoituksessa ja markkinoinnissa on välttämätöntä, että kunnan tulopohjaa saadaan vahvistettua palveluiden tarvitsemää rahoitusta vastaavaksi.

Taloussuunnitelmavuosille kohdistuvan Muuramen kunnan taloudellisen tilanteen heikkeneminen on syytä tiedostaa talousarviota käsitellessä. Ennakoivaa ja terävää taloudenhallintaa on syytä jatkaa edelleen tulevina vuosina, jopa useiden valtuustokausien ajan. Muuramen kunnan talouden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että edellytykset tulevaisuuden kasvulle ja kehitykselle toteutuvat ja palvelujen tuottamisen kustannukset eivät pääse tulevinakaan vuosina nousemaan hallitsemattomasti. Kuten vuoden 2025 talousarviossa on taloussuunnitelmavuosienkin aikana asetettava aiempaa selkeämpiä tavoitteita maksutulojen kasvattamiselle, että esimerkiksi vesihuollon tarvittavat investoinnit voidaan toteuttaa vesihuoltolainsäädännön mukaisesti. Tavoitteisiin pääsemisen edellytys on sekä operatiivisen että strategisen johtamisen yhteinen sitoutuminen yhteistyöhön ja yhdessä tekemiseen.

Jarkko Määttä
kunnanjohtaja

1 TALOUSARVION SUUNNITELMAPERUSTEET

Muuramen kunnan talousarviota on laadittu taloudellisesti haastavimmassa tilanteessa pitkään aikaan. Kunnanhallituksen antama valmisteluohje antoi toimialoille erilaiset euromääräiset tavoitteet tuloille ja kaikille toimialoille menojen kasvulle tavoitteeksi maksimiksi 1,5 %.

Taloussuunnitelman tehtävät

Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarvion ja -suunnitelman tehtävänä on osoittaa riittävät resurssit asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osoittaa, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien tulee turvata kunnan tehtävien hoitaminen.

Talousarvion – ja suunnitelman kolme päätehtävää ovat:

- 1) Asetetaan tavoitteet palvelutoiminnalle ja investointihankkeille
- 2) Budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille
- 3) Osoitetaan miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan

Käyttötalous – ja investointiosassa esitetään palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet ja niiden edellyttämien menojen ja tulojen budjetointi. Tuloslaskelmaosassa ja rahoituslaskelmassa osoitetaan toiminnan ja investointien pääomarahoitusta ja siihen liittyvät korvaukset. (Kuntaliitto 2011.)

1.1 Talousarvion laadinnan lähtökohdat

Talousarvion laadinnan lähtökohdaksi oli mitoitaa menokehitys maltilliseen kasvuun. Tulot riittävät kattamaan maltillisen kasvun ilman verojen korotuksia.

Menokehitykseksi sovittiin kesällä kunnanhallituksen talousarviovalmistelussa kokonaisuuden osalta 1,5 % kasvu sisältäen henkilöstömenot.

KH 10.6.2024 § 138

Lautakunnittain talousarvio laaditaan seuraavaan tavoitetasoon:

	MENOT	TULOT
Tarkastuslautakunta	35 000 €	
Keskusvaalilautakunta	60 000 €	21 000 €
Kunnanhallitus	+1,5 %	+ 100 000 €
HyPa lautakunta	+1,5 %	+ 200 000 €
ELK lautakunta	+1,5 % (ml. vesihuolto)	+ 300 000 €
Koko kunta	+1,5 %	+ 600 000 €

Laskennallisesti tulos tavoitteiden mukaisesti - 1,4 M€

TOTEUMA TA2025 (ilman poistoja)

	MENOT	TOTEUMA	TULOT	TOTEUMA
Tarkastuslautakunta	35 000 €	34 405 €	-	-
Keskusvaalilautakunta	60 000 €	59 766 €	21 000 €	11 000 €
Kunnanhallitus	+1,5 %	+ 26 %	+ 0,1 M€	+ 0,95 M€
HyPa lautakunta	+1,5 %	+ 5 %	+ 0,2 M€	+ 0,22 M€
ELK lautakunta	+1,5 %	- 1 %	+ 0,3 M€	+ 0,26 M€
Koko kunta	+1,5 %	+ 9 %	+ 0,6 M€	+ 1,43 M€

Laskennallisesti tulos toteuman mukaisesti - 1,55 M€

Menot ylittyvät sekä kunnanhallituksen osuudessa (työllisyys ja tukipalvelut) että HyPa – lautakunnan osuudessa.

Kunnanhallituksen osuudessa TE25 uudistus kasvattaa työllisyyspalveluiden menoja vuoteen 2024 verrattuna yli 1,4 miljoonalla eurolla. YT –neuvotteluiden mukaisesti henkilöstösiirtoja tehtiin kunnanhallituksen tukipalveluihin ja useat hankkeiden henkilöstökulut kirjautuvat kunnanhallituksen alaisiin menoihin. Hankkeista tulee myös tuloja kattamaan hankehenkilöstön henkilöstökuluja, mutta yhtä kaikki – menot näkyvät talousarviossa nousuna. Henkilöstökulut nousevat 18 % verrattuna vuoteen 2024. Talonrakennusinvestoinnit nostavat kiinteistöjen käyttökuluja. Sisäiset vuokratulot kasvattavat vastaavasti tuloja.

HYPA –lautakunnan osuudessa nousua on toimintatuottojen osalta suunnitteluohjeessa vaadittu kasvu. Henkilöstömenot kasvavat noin 2 % ja sisäiset vuokrat kasvavat 25 % verrattuna edelliseen vuoteen. Sisäistä vuokraa kasvattaa erityisesti monitoimitalon valmistuminen täysimittaiseen käyttöön ja vielä kevään käytössä oleva Saunakylän vuokrapäiväkotinä. Muuten kaikki muut meno käytännössä laskevat.

ELKA –lautakunta ei saavuttanut tuottotavoitettaan talousarviossa. Menokehitys pysyy kokonaisuudessaan 2024 tasolla.

Vesihuolto saavuttaa 2025 nollatuloksen, kun tulot kasvavat 11 % ja menot alittavat 2024 tason.

1.2 Kuntastrategia

Muuramen kunnan Kuntastrategia

Strategian toimeenpano

Toimeenpano-ohjelman rooli

- **Työkalu muutoksen aikaansaamiseksi ja varmistamiseksi**
 - Kuntastrategiaa toteutetaan erillisellä strategian toimeenpano-ohjelmalla sekä talousarviossa asetettavilla vuotuisilla tavoitteilla.
 - Strategian toimeenpano-ohjelmaa tarkastellaan vuosittain keväällä. Samassa yhteydessä tarpeen mukaan arvioidaan ja tarkennetaan valtuustokauden tavoitteita.
- **Vaikuttavuudeltaan olennaisia ja valikoituja toimenpiteitä, jotka aiheuttavat konkreettisia muutoksia toiminnassa ja sen tuloksissa**
 - Sisältää myös lautakuntien hankkeita, tarvittaessa myös taloudellinen resursointi
 - Merkittävimmät hankkeet, ei kaikkea tekemistä.
 - Selkeitä toimenpiteitä tai painopisteitä tuleville vuosille (2023-)
- **Mahdollistaa tarvittaessa nopean reagoinnin (vrt strategia)**
 - Jos valittu strategia ei toteudu, niin muutetaan toimenpideohjelmaa.
 - Arvioidaan ja päivitetään jatkossa keväisin tilinpäätöskäsittelyn jälkeen.

Strategian toimeenpano-ohjelma 2025

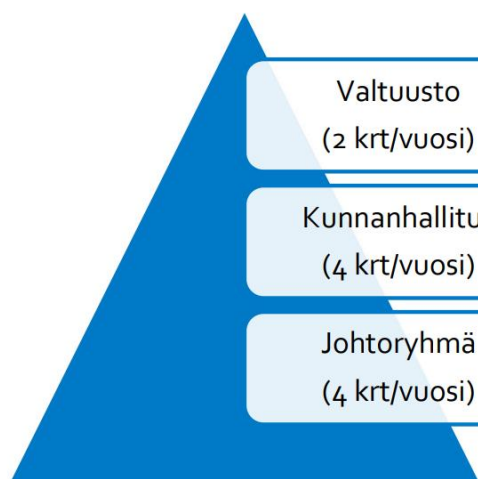
Mittarit

Mittari	Lähtötilanne	Tavoitetaso
Väestömäärä (31.12. tilanne)	10 556 (2023)	+150 asukasta/vuosi
Työpaikkojen määrä, liukuva keskiarvo 4 aiemmalta vuodelta	2 854 (2022)	Nouseva trendi
Luovutettujen tai jalostettujen tonttien määrä	13 ok-tontit (2023)	20 ok-tontit 1 rivitalotontti/2 vuotta 1 kerrostalotontti/2 vuotta
Kuntabarometri	Kunta sijoittuu sijoille 1-4	Kunta sijoittuu sijoille 1-3
Asukkaiden suosittelemuus (NPS)	18 (2023) n=337	55 tai yli vastaajamäärä kasvaa
Henkilöstökysely 2025	Ka 80 % (valtakunn. 2023)	Valtakunnallisen ka yläpuolella
Henkilöstön sairauspoissaolot, kalenteripvää/HTV (kunta-alan keskiarvo 17)	19 (2023)	Vähenee Alhaisempi kuin kunta-alan keskiarvo
HYTE-kerroin (asteikko 0-100, valtiovarainministeriön tilastoista)	98 (2023)	80 tai yli
Energiätehokkuussopimus	15 605 MWh/v (2017)	14 434 MWh/v (2025: -7,5 %)
Kuntien arviointimenettelyn kriteeristön täytyminen	Yksikään ei täyty	Yksikään ei täyty
Konsernin lainat, euroa/asukas (valtakunnallinen keskiarvo 7 480 euroa)	3 789 euroa (Tilinpäätös 2023)	Pysytään valtakunnallisen keskiarvon alapuolella

Strategian ja sen toimeenpano-ohjelman mittarit raportoidaan aina sitovina tavoitteina.

Toimenpiteiden seuranta

- Raportoidaan niiden mittareiden osalta, joista data on kulloinkin käytettävissä
- Vuosittainen koonti kaikista mittareista

2 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS

2.1 Kuntatalous

Valtiovarainministeriön (VM) talouskatsaus syyskuulta 2024: Talouden suhdannenäkymät vuosina 2024 – 2026

”Suomen talous näyttäisi selättäneen taantuman. Bruttokansantuote (BKT) supistuu vielä 0,2 prosenttia vuonna 2024, mutta kasvu on käynnistynyt vuoden alkupuoliskolla. Loppuvuotta 2024 kohden talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat kulutusta ja investointeja. Vuosina 2025 ja 2026 kasvu nopeutuu ja on 1,7 ja 1,5 prosenttia vuodessa. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyysuudistukset kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson.

Suomen talouden kehitys on ollut viime vuosina selvästi heikompaa kuin euroalueella keskimäärin. Suomessa tuotanto laski vuoden 2022 toisen neljänneksen jälkeen vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä noin 2,5 prosenttia. Tuotannon laskun takana olivat hintojen ja korkojen nousu sekä Venäjän hyökkäyssodan suorat vaikutukset Suomen talouteen. Sekä sodan että korkojen nousun epäsuotuisat vaikutukset ovat olleet Suomessa suuremmat kuin euroalueen maissa keskimäärin. Venäjän talouden ja kaupan merkitys Suomelle oli ennen hyökkäystä suurempi kuin useimmille euroalueen maille. Korkojen nousun vaikutus on ollut muita maita voimakkaampi, koska Suomessa asuntoluotoista 94 prosenttia on vaihtuvakorkoisia ja korkojen nousu on välittynyt reaalitalouteen nopeasti.”

Kuntatalouden talous- ja rahoitustilanne muuttuu 2025 merkittävästi heikommaksi. Työllisyysalueuudistuksen nettovaikutus on kunnille negatiivinen, menot kasvavat rahoitusta enemmän. Koko kuntatalous jää alijäämäiseksi ja osalle kunnista näkymä on valitettavasti pysyvä.

Muuramen kunnan tilanne kuntakentässä näyttää kohtalaiselta. Tilanne näyttäytyy tältä kuitenkin vain sen vuoksi, että kuntatalous on yleisesti jopa romahtanut. Kasvua ei Muurameen ole tullut odotetulla tavalla – ei työpaikkamäärään, ei väkilukuun. Oma tilannettamme heikentävät mittavat investoinnit, jotka ovat ajoittuneet todella tiiviille ajanjaksolle. Rakennusinvestointimme ovat keskittyneet pääosin lasten ja nuorten palveluihin. Olemme investoineet näihin odottaen, että alle 15-vuotiaiden määrä myös kunnassamme kasvaisi.

Monitoimitalohanke on investoinneistamme ainoa, joka on suunnattu koko väestölle. Siinä laajenevat niin uimahallipalvelut kuin sisäliikuntapalvelut. Toivottavasti nämä viime aikoina toteutetut investoinnit lisäävät kiinnostusta myös kunnassa asumista kohtaan ja sillä on positiivinen vaikutus muuttoliikkeeseen.

Investointeihin on riskien pienentämiseksi tehty investointivaroja, jotta poisto-ohjelma ei kasva yli kunnan kantokyvyn. Samaan aikaan kuitenkin velkataakamme ja sitä myötä korkomenot ovat kasvaneet. Tulojen kehitys ei ole pysynyt suunnitellulla tasolla ja korkomenojen kasvu yhdessä kasvaneiden käyttömenojen kanssa on kääntänyt taloutemme tasapainon.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu pääosin neljästä osasta:

- valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, verotulojen tasausrahoituksesta sekä erillisestä veromenetyksen kompensatioerästä sekä
- opetus- ja kulttuuritoimen (OKM) rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö

Muuramen kunnan peruspalveluja valtionosuuksien kehitys.

	2022	2023	2024	2025
Peruspalveluiden osuus:	11,4 M€	11,1 M€	11,0 M€	11,7 M€
Verotulon tasaus	+420 k€	+1,6 M€	+1,3 M€	+1,1 M€
Opet. ja kulttuuritoimen väh.	-0,8 M€	-0,6 M€	-0,75 M€	-0,80 M€
Veromenetysten kompensatio	3,33 M€	1,08 M€	1,07 M€	+0,5 M€
Yhteensä valtionosuus:	14,34 M€	13,14 M€	12,42 M€	12,55 M€

Kotikuntakorvaus on huomioitu laskelmassa peruspalveluiden osuudessa. Valtionosuusjärjestelmään sisältyvä valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden valtionosuusprosentti:

2016	25,52
2017	25,24
2018	25,34
2019	25,37
2020	25,46
2021	25,67
2022	23,59
2023	22,09
2024	21,92
2025	24,58

- Valtionosuusprosentissa on 2025 otettu huomioon lisäyksenä 4,57 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 %. Merkittävin tehtävämuutos on kunnille vuoden 2025 alusta siirtyvät työvoimapaivelut. Valtionosuusprosenttiin viedyt pysyvät lisäykset ja vähennykset (ml. tuo +4,57) valtionosuusprosentti kasvaa nettona 2,66 prosenttiyksiköllä.

Peruspalvelujen valtionosuus vuonna 2025 kasvaa kunnille hiukan verrattuna vuoteen 2024. Kasvua on noin 29 M€. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ja veromenetysten kompensatioerät pienenevät yhteensä 420 M€ verrattuna vuoteen 2024. Uutena osana on 823 M€ TE –uudistuksen kustannusten kompensoimiseksi. Kokonaisuutena valtionosuus kasvaa hiukan yli 500 M€. Samalla kuntien kustannukset kasvavat vähintään 823 M€ TE –uudistuksen korvausperusteella laskettuna. Vajetta jää siis yli 300 M€. Tuo vaje on tarkoitus korvata ansiotulovähennyksen poistamiselle, mikä puolestaan nostaisi kuntien verotuloja. Verotulojen kasvun ennakoidaan olevan 300 M€, jolloin kokonaisvaikutuksen pitäisi olla kuntien kannalta neutraali.

Muuramen kunnan valtionosuuden leikkaus SOTE -siirtoerän kautta ei lopulta ole vaikuttanut kunnan valtionosuuteen niin merkittävästi kuin pahimmissa skenaarioissa odotettiin. Valtionosuudet tulevat kuitenkin laskemaan ja tähän puolestaan suurin tekijä on laskentaperusteena olevan nuoremman väestönosan kokonaismäärän laskeminen kunnassa.

Talousarviossa esitetty valtionosuus on otettu sellaisenaan VM:n laskelmista 23.09.2024.

2.2 Toimintaympäristön kehitys

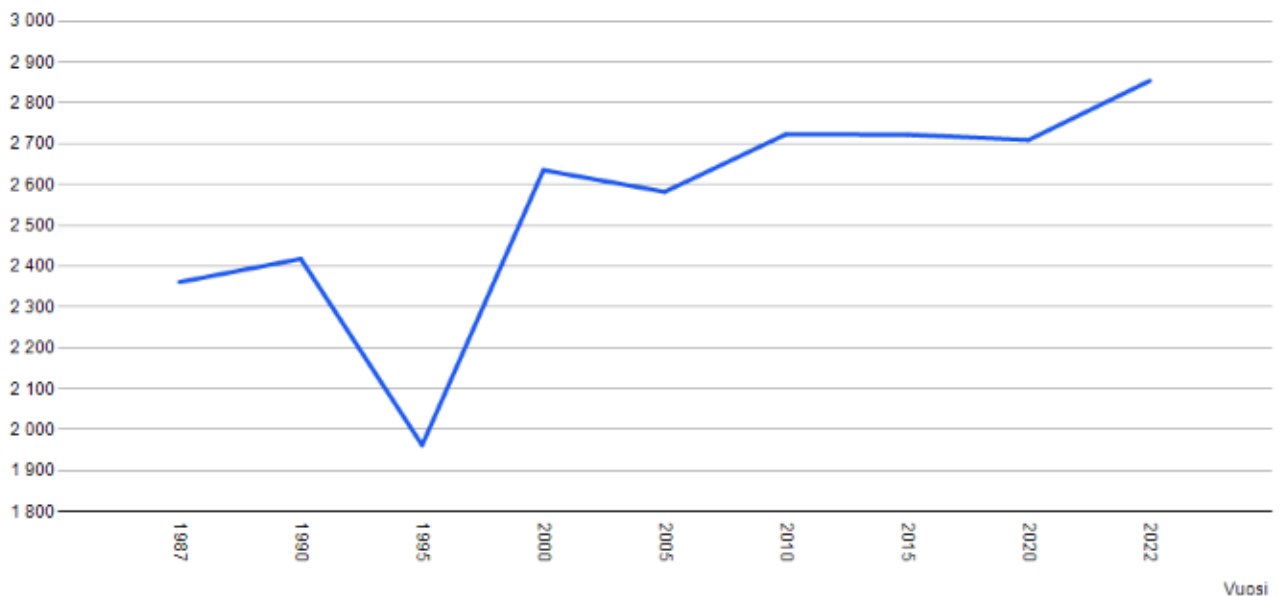
Toimintaympäristön suurin muutos kunnalle on TE25 uudistus. Se tuo työllisyyspalvelut kuntien vastuulle täysimääräisesti. Laskennallisesti kustannukset vastaavat rahoitusta, mutta pelkkiä euroja laskien näin ei tapahdu. TE25 uudistus tulee vaikuttamaan kustannuksiltaan negatiivisesti kuntien käyttötalouteen lyhyellä tähtämellä. Pitkällä tähtämellä taas kuntien onnistuneet elinvoima- ja työllisyyspalvelut vahvistavat kunnan taloutta, jos palvelut hoidetaan tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Työttömyys on taantuman aikana noussut ja työttömiä on K-S ELY -keskuksen katsauksen mukaan syyskuussa Keski-Suomessa 12,2 % (Muurame 7,9 %, koko Suomi 10,4 %). Keski-Suomi maakuntana on edelleen toiseksi heikoimmassa työllisyystilanteessa, työttömiä on 1 000 enemmän mitä vuotta aikaisemmin. Työllisyystilanne on parantumassa talouskasvun myötä.

Korkomarkkinan nopea reagointi negatiivisten korkojen jälkeen vähensi ja sysäsi investointeja eteenpäin. Erityisesti tämä näkyi rakentamisessa ja sitä myötä Muuramen kunnan väestökasvussa. Toivottavaa on, että investoinneissa olisi nyt paineita ja rakentaminenkin vilkastuisi 2025.

Vaikka kunta on väkiluvultaan kasvanut, niin alueella olevien työpaikkojen määrä ei kunnassa ole kasvanut merkittävästi.

Alueaikasarjat muuttujina Vuosi. Muurame, Alueella olevia työpaikkoja.

2.2.1 Väestörakenteen kehitys

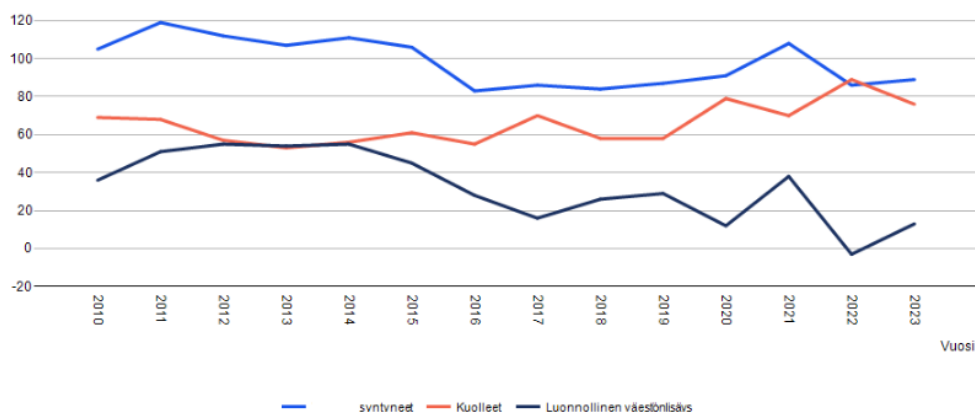
Kunnan väestönkasvu on ollut kolmena edeltävänä vuonna positiivista. Kasvu on jatkunut todella vähäisenä 2024. Syyskuun loppuun mennessä väkiluku oli kasvanut vuoden alusta vain 11 asukkaalla. Strategian mukainen tavoiteasukasluku 2024 lopussa olisi 10 700 asukasta. Väestönkasvuennuste 2024 näyttää edelleen alenevaa kehitystä nuoremmissä ikäluokissa vielä 2030-luvulle asti. Ennuste 2025–2045 näyttää samaa kuin vuoden 2022 ennuste, että kasvua olisi noin 50 henkeä vuodessa. Positiivisena asiana ennusteessa on väestömäärän kasvu.

Väestöennuste 2025 - 2045	2025	2030	2035	2040	2045
Muurame					
Yhteensä	10760	11107	11314	11576	11799
- 14 v	2109	1900	1891	1898	1923
15 - 64 v	6379	6612	6619	6726	6752
65 - v	2272	2595	2804	2952	3124

Väestön ikärakenteessa tapahtuu edelleen merkittävää vanhentumista. Suurten ikäluokkien vanheneminen muokkaa kunnan väestörakennetta nopeasti, kun syntyvyys laskee ja tulo-muutto keskittyy varttuneempaan väestöosaan.

Väestö	
Väkiluku 31.12.2023	10 551
Väkiluvun muutos, % 2022–2023	0,6 (60 henk.)
0–14-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2023	20,5
15–64-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2023	59,5
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2023	20,1
Ruotsinkielisten osuus väestöstä, % 31.12.2023	0,2
Ulkomaisten kansalaisten osuus väestöstä, % 31.12.2023	1,2
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä 2023	44
Syntyneiden enemmisyys, henkilöä 2023	13
Perheiden lukumäärä 31.12.2023	3 042

Huomioitavaa väestökehityksessä on, että luontainen väestönlisäys kääntyi 2022 ensimmäistä kertaa tämän vuosituhannen aikana negatiiviseksi. Sama näyttäisi toteutuvan myös vuonna 2024. Tämä tarkoittaa, että tulomuuton pitäisi kompensoida myös luontaisen väestön vähenemisen vaikutus, jotta strategiassa asetettu + 150 väestönkasvu vuosittain on mahdollista.

2.2.2 Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys

Alueellinen kehitys on edelleen keskittynyt asuntorakentamisen osalta erityisesti keskustaa-jaman ja Kinkomaan alueille. Viimeisin laajennettu omakotitaloalue on Hautalahti, joka kasvaa ja uutta aluetta avataan tasaiseen tahtiin. Nykyisellä tarjolla olevien tonttien määrällä ja luovutustahdilla emme saavuta strategian mukaista 150 asukkaan kasvutavoitetta vuodessa.

Uusia potentiaalisia alueita on kaavoitettu keskustaaajamassa Hirviviidan alueelle, jossa kaavoitus on käynnistynyt ja Kinkomaalla alueena on Olympiakylän lähellä olevat alueet, jossa kaava on jo hyväksyntäprosessissa.

Vuokra-asuntojen lisärakentamisen tarve on kasvanut. Varsinaisesti kysyntä ei ole ARA – rajoitteiselle vuokra-asumiselle tai ASO –asumisessa ollut kasvussa. Vuokrataloyhtiön vuokratilat ovat pääosin jo yli 30 vuotta vanhoja. Ne eivät enää pohjaratkaisuiltaan tai perusrakenteiltaan vastaa nykypäivän tarpeita. Pääosin tuo vuokra-asuntokanta on saavuttanut peruskorjauksen ja osa myös vapautuu ARA-säätelyn piiristä.

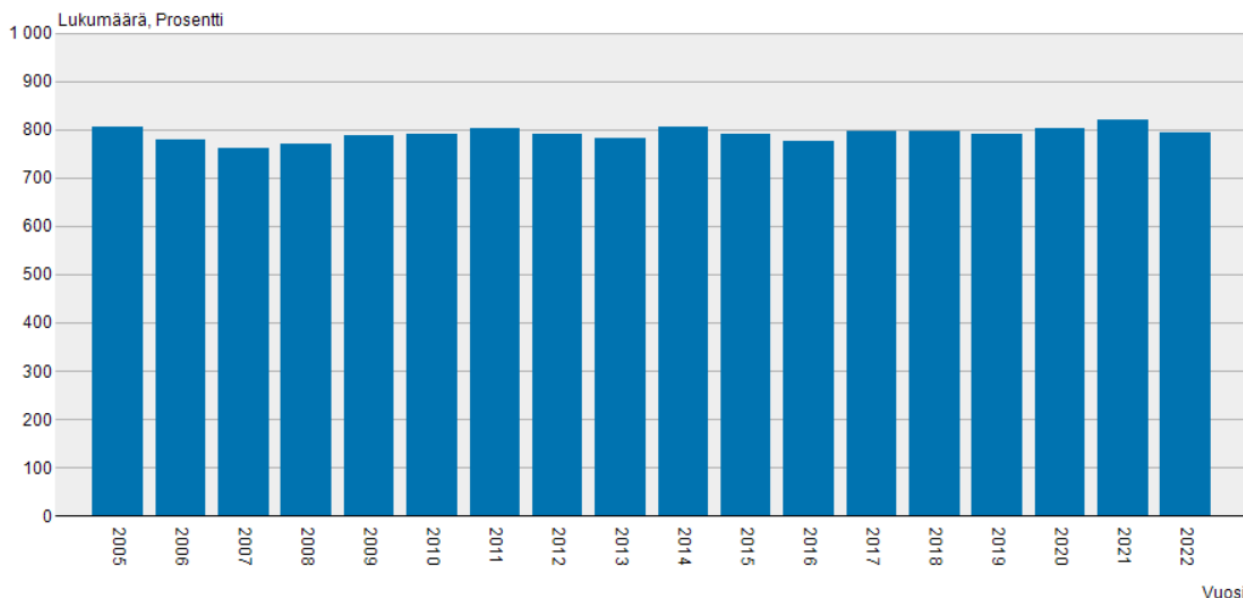
Monipuolisemman vuokra-asuntorakentamisen tarve on kasvanut, joten uudisrakennuksia tehdään nyt vapaarahoitteisina. Näin pystytään tarjoamaan asuntoja erilaisille tarvitsijoille myös ilman tulo-/tukirajoja. Tällä toivottavasti saadaan pitkään paikallaan polkenut vuokra-asuminenkin uudelle kasvu-uralle. Vuokra-asunnoissa asuvia asuntokuntia oli Muuramessa vuonna 2022 asuntokunnista 18 %.

Kerrostalarakentaminen on nyt tyrehtynyt korkojen nousun myötä. Viime aikoina korot ovat vihdoinkin alkaneet laskea ja tällä toivotaan olevan positiivinen vaikutus rakentamisen elpymiseen. Korot ovat selvästi vaikuttaneet myös omakotirakentamiseen kunnassa.

Lisäalueiden kaavoitus teollisuudelle ja palveluilla sekä maanhankinta tätä varten on edelleen yksi tärkeistä elinkeinopoliittisista tavoitteista myös tällä suunnittelukaudelle. Sillanniityn teollisuusalueen eteläiset tontit tulivat tarjolle 2023, mutta alue ei ole rakentunut. Alueen eteenpäin viemiseksi voidaan joutua käynnistämään kaavoitusprosessi ainakin osin uudestaan.

Tonttitarjontaa pyritään luomaan yhä myös perinteisen teollisuuden käyttöön. Ne luovat yhteyteensä tarvitsemiaan alihankinta-, palvelu- ja toimitusketjuja. Kerrannaisvaikutuksena nämä tukevat erinomaisesti elinkeinoelämää, työllisyyttä ja mahdollistavat yritystoiminnan kasvamista ympärilleen. Joka tapauksessa uusien Muurameen sijoittuvien yritysten työllistävä vaikutus on elintärkeä kunnan tulevaisuudelle.

Asuntokunnat muuttujina Vuosi. Muurame, Vuokra-asunnoissa asuvat asuntokunnat yhteensä.

2.2.3 Työvoima ja työllisyys

Viimeisimpien työllisyyskatsausten mukaan (09/2024) kunnan työvoima on ollut noin 5000, joista työssä olevia oli 4 612. Työssä olevien osuus koko väestöstä on 43,7 %.

Työssä toimivan väestön lukumäärät ja prosenttiset osuudet toimialoittain 31.12.2010, 2005, 2020 ja 2022 (Tilastokeskus 2022)

Toimiala	2010	%	2015	%	2020	%	2022	%
Maa- ja metsätalous	69	1,7	64	1,5	56	1,3	57	1,2
Teollisuus	831	19,9	771	18,5	773	17,7	776	16,8
Rakennustoiminta	315	7,6	301	7,2	330	7,6	391	8,5
Kauppa	416	10	431	10,3	454	10,4	461	10,0
Liikenne	153	3,7	150	3,6	137	3,1	130	2,8
Palvelut	2332	56	2395	57,3	2561	58,5	2764	59,8
Elinkeino tuntematon	51	1,1	66	1,6	61	1,4	43	0,9
Yhteensä	4167	100	4178	100	4372	100	4622	100

Vuosikymmen loppua kohti tullessa 2018 – 2020 työllisten määrässä tapahtui merkittävä lasku. Määrä kääntyi 2020 -luvulla taas nousuun. Työllisten määrä on jo huomattavasti korkeampi kuin aikaisempina vuosina. Valitettavasti tilastokeskuksen viralliset tilastot ovat vuodelta 2022 ja niissä ei vielä näy esimerkiksi korkojen nousun vaikutus rakennustoimintaan. Kaikesta huolimatta K-S ELY:n viimeisimmän työllisyyskatseuksen mukaan tilanne ei olisi oleellisesti noista 2022 lukemista muuttunut.

Muuramen kunnan tavoitteissa on jatkuva uusien työpaikkojen syntyminen kunnan alueelle ja niihin liittyen kunnassa on pidettävä jatkuvasti riittävää varantoa työpaikka-alueista. Tällä hetkellä keskeiset painopistealueet ovat Muuramen keskustan, ysitien varren (niin Sillanniitty kuin Eteläportti), Punasillan alueen kehittämisessä. Samanaikaisesti paine teollisuusalueen laajentaminen eteläisen Muuramen alueella kasvaa. Edelleenkin osa jo toimivista yrityksistä myös kasvaa ja synnyttää uusia työpaikkoja.

2.2.4 Hallinto ja henkilöstö

Henkilöstömäärät palveluissa 30.09.2024 vs. 31.12.2023

	30.09.2024			31.12.2023		
	Naiset	Mie- het	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
Hallinto ja henkilöstö	17	9	26	16	9	25
Kiinteistötoimi	15	8	23	15	10	25
Keskuskeittiö	27	4	31	25	2	27
	59	21	80	56	21	77
Varhaiskasvatuspalvelut	129	3	132	127	3	130
Perusopetus	149	43	192	150	41	191
Toisen asteen koulutus	16	5	21	17	4	21
Liikkuva Muurame	4	7	11	4	5	9
Kulttuuri ja nuorisopalvelut	15	2	17	15	2	17
	313	60	373	313	55	368
Infra ja mittaus	3	11	14	4	10	14
Vesihuolto	0	8	8	1	8	9
Luvat ja valvonta	2	2	4	3	2	5
Maankäyttö ja elinkeinot	1	2	3	2	2	4
	8	23	29	10	22	32
		Mie- het	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
Kaikki yhteensä	378	104	482	379	98	477

Henkilöstökulut nousevat TA2024 verrattuna 5 %. Kasvu on merkittävä, mutta johtuu henkilöstömäärän yhä pienestä kasvusta ja kunta-alan palkkaratkaisun odotusarvosta.

Henkilöstömenot ovat 2025 kokonaisuutena 22,8 M€ (21,8 M€ 2024 ja 20,7 M€ alkuperäinen TA2023).

Oletusarvona on, että henkilöstömenojen kasvu taittuu taloussuunnittelukaudella jo vuodesta 2025 alkaen. Tämä johtuu asiakasmäärien vähenemisessä sekä varhaiskasvatuksessa, että perusopetuksessa. Tuo sama lapsimäärän väheneminen vähentää kunnalle maksettavaa valtionosuuden määrää.

2.2.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta

Valtuusto on hyväksynyt 11.11.2019 sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet ja kunnanhallitus toimeenpannut ne sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeella 21.12.2020.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla pyritään toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen, toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen, kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen, erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä varojen huolellisen hoidon turvaamiseen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa operatiivista johtamista sekä jokapäiväistä toimintaa.

Sisäinen valvonta käsittää myös siitä huolehtimisen, että kunnan toiminnan tarkoitus ja asetetut tulostavoitteet on saatettu organisaation kaikille tasoille ja että asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan. Lisäksi sisäisen valvonnan keinoin varmistetaan, että yhteistoiminta on riittävää organisaation kaikilla tasoilla.

Suurimpina riskeinä kunnassa voidaan pitää vesilaitoksen vesihuoltolain mukaista toimintaa, korjausvelkaa ja siitä mahdollisesti syntyviä seurannaisvaikutuksia. Saneerauskorjaussuunnitelma on saatu valmiiksi ja 2024 jatkuu järjestelmällinen ohjelma korjausvelan vähentämiseksi. Toimenpiteillä turvataan sekä jakeluverkko että vedentuotanto. Vuonna 2024 on tehty koko vesihuollon tilaa koskeva selvitys ja siitä johdettuja toimenpiteitä aletaan toteuttaa jo alkuvuodesta 2025. Vesihuollon talousmalli on tilattu ja vastaanotettu. Talousmallin perusteella toteutetaan jo vuoden 2024 lopulla vesihuollon poistolaskennan uudistaminen. Saneeraus- ja investointiohjelman poistokustannukset ovat vanhassa poistomallissa hyvin etupainotteiset, eikä vanha poistomalli mahdollista toiminnan pyörittämistä taloudellisesti vesihuollon omilla maksuilla. Vesilaitoksen erottaminen kunnan toiminnasta vielä selvemmin kuin vain taseyksikkönä etenee jo TA2025 suunnittelussa, kun kunnan vesilaitokselle antama vieras pääoma muuttuu korolliseksi.

Kunnan investointiohjelmassa lyhyelle ajalle ajoittuneet raskaat talonrakennuksen investoinnit valmistuvat 2024 aikana. Ne kasvattavat tulevia poistokustannuksia, poistojen osuus vuotuisista käyttökuluista liki kolminkertaistunut viime vuosien aikana. Poistovaikutuksia on suunnitelmallisesti pystytty pienentämään investointivaroilla.

Investoinneista onkin lähinnä kasvanut rahoituksen korkoriski ja käyttöönottoon liittyvien käyttömenojen kasvu. Investointien rahoituskulut ovat muuttuneen korkomarkkinan myötä ja korkomenot ovat uhanneet kunnan talouden tasapainoa. Rahoituskulumme ovat nousseet lyhyessä ajassa negatiivisten korkojen vähäisistä tuotoista lähes miljoonan kulueräksi. Uudet sijoitus- ja rahoitustoimintaohjeet mahdollistavat korkoriskin pienentämistä ja mahdollistavat korkokulujen kohdentamisen konsernin sisällä oikein aiheuttajalleen. Rahoitus tai rahoituksen takaaminen ei ole enää konsernissa ilmaista.

Kiinteistöjen käyttöastetta ja investointien tarkoituksenmukaisuutta sekä erilaisia uusia vaihtoehtoja tulee pohtia perusteellisesti ennen uusia investointipäätöksiä omaan taseeseen.

Kunnan menot nousivat merkittävästi 2023 ja 2024 aikana. Palkkaratkaisu, velkaantuminen, käyttötalouden sopeuttaminen hyvinvointialueiden toiminnan kanssa, inflaatio ja korkojen nousu ovat haastaneet kuntataloutta myös Muuramessa. Eryinen tunnistettu riski on kuitenkin kateajattelun aiempi puuttuminen. Samaan aikaan, kun menot ovat kasvaneet, ovat kunnan tulot pienentyneet, vaikka tulojen kasvattamiseen on satsattu. On annettu resursseja tulojen kasvattamiseen, mutta prosessit eivät ole toimineet toivotusti. Asiakasmaksutulot ovat vähentyneet ja omaisuuden luovutusvoitot ovat olleet vain murto-osa aiempien vuosien tuotoista. Erityisesti tonttimyynnin ja rakentamisen sakkaaminen on pienentänyt tuloja. Sen seurannaisvaikutuksena kunta ei ole kasvanut strategian mukaisesti ja verotulomme eivät kasva kuten on ennakoitu. Riskinä onkin, jos ei maanhankinnan, kaavoituksen ja rakennusvalvonnan yhteistyöllä saada tonttimyyntiä ja rakentamista entiseen vauhtiin, ei kunnan tulo-rahoitus kasva ja tekemämme mittavat investoinnit jäävät vajaakäytölle.

Kunnan väestönkasvun hidastuessa ja lapsimäärän vähentyessä riski on erityisesti siinä, että varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen investoinnit onkin tehty vähenevälle asiakasmäärälle liian suuriksi. Tähän valmistautumiseen ja riskin pienentämiseen on tekeillä palvelutarveselvitys, jossa myös punnitaan erilaisia palveluiden järjestämis-/tuottamisvaihtoehtoja. Jos lapsimäärän pieneneminen jatkuu, vaikuttaa se suoraan valtionosuutemme määrään ja sitä kautta mahdollisuuksiin järjestää tarvittavat palvelut. Jos valtionosuus pienenee, tulee palvelukulujen pienentyä samassa suhteessa kuin palvelutarve on pienentynyt. Valitettavasti meneillään olevat norminpurkutalkoot ovat vielä kesken ja niiden tuloksena on kuntakenttä saanut lähinnä todistaa uusien normien syntymistä.

Konsernitasolla riskinä ovat olleet lähinnä omistajaohjauksen puute ja konserniyhtiöiden kasvavien hallinta. Tähän on puututtu uudella omistajaohjauksella ja konserniohjeella. Siinä tarkennetaan menettelyitä ja omistajaohjausta konsernin sisällä. Emo ottaa aivan uudenlaisen roolin konserniohjauksessa. Tehdyt sisäiset konsernijärjestelyt ja annettu konserniohjaus yhtiöille ovat esimerkki konkreettisesta toiminnasta ja riskien hallinnasta.

Muuramen Lämpö Oy keskittyy tulevaisuudessa vain kaukolämpöliiketoimintaan ja sen mahdollisia riskejä hallitaan omistaja-/sopimusohjauksella. Uudet investoinnit tehdään taloudellisin perustein ja kannattavuuslaskemiin perustuen.

Muuramen Vuokra-asunnot Oy puolestaan keskittyy kiinteistöjen hallintaan, vuokraustoimintaa ja ylläpitoon. Yhtiössä erityinen riski on kassanhallinta ja riittävien kassavarojen kerryttäminen, jotta yhtiö pystyy hoitamaan lainavelvoitteensa. Tämä on erityisen tärkeää, koska yhtiö on jälleen pitkältä ajalta aloittamassa talonrakennusinvestointeja. Ja aivan samoin, uudet investoinnit tehdään täälläkin taloudellisin perustein ja kannattavuuslaskemiin perustuen.

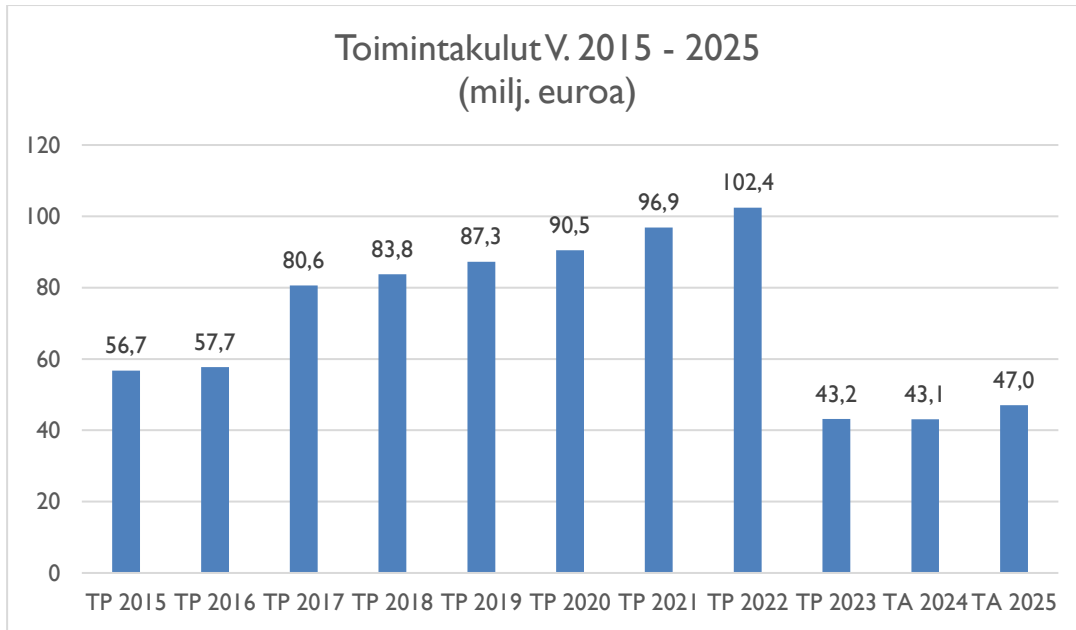
Yhtenä riskinä on vielä todettava kunnan valmiussuunnittelun ja varautumisen tilanne. Kunnan tulee keskittyä myös näiden asioiden ohjeiden päivittämiseen ja ohjeiden mukaisen säännöllisen harjoitustoiminnan käynnistämiseen. Erillisillä osa-alueilla on toiminta jo nyt hyvällä tasolla, mutta toisaalla taas vanhoissa suunnitelmissa on havaittu paljon uudistamis- ja päivittämistarvetta. Yksi tärkeä kokonaisuus koko suunnittelussa on tärkeimmän yhteistyötahon Keski-Suomen Hyvinvointialueen kanssa tehtävän yhteistyön syventäminen.

Sisäisen valvonnan raportointia jatketaan ohjeiden mukaisesti. Kvartaaliraportointia jatketaan ja riskien arviointia käsitellään järjestelmällisesti toimielimissä. Raportointia ja seurantaa on tarkoitus kehittää edelleen ja sitä kautta saavuttaa tehokkaampaa omistajaohjausta.

3 VUODEN 2025 TALOUSARVIO

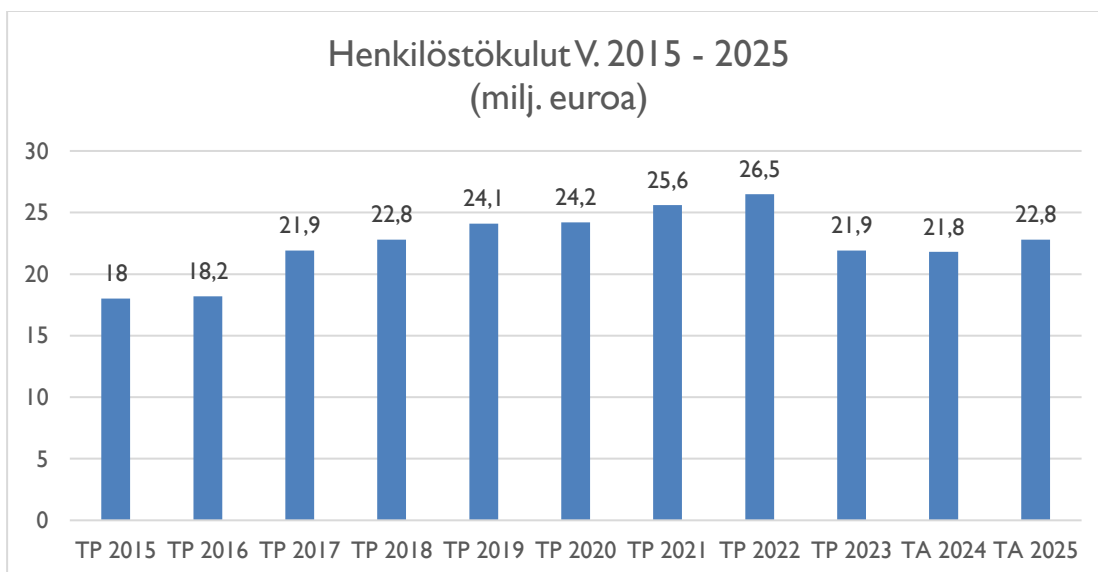
3.1 Käyttötalous

Käyttötalouden menot ilman kustannuslaskennallisia eriä ovat 47.045.730 euroa (ed. vuosi 43.134.972 euroa), tulot 14.871.466 euroa (ed. Vuosi 13.551.444 euroa). Käyttötalouden menot suurenevät 9,1 % vuoden 2024 talousarviosta (noin 4 Me). Käyttötalouden tulot nousevat 9,7 % vuoden 2024 talousarviosta (noin 1,4 M€). Käyttötalouden toimintakate on -31.982.736 euroa (ed. vuosi -29.583.428 euroa), laskua 8,1 % vuoden 2024 talousarviosta.

Muuramen hyvinvointi – liikelaitos näkyy taulukossa nousuna 2017 – 2022.

Henkilöstömenot ovat 22.762.949 euroa (ed. vuonna 21.791.479 euroa). Nousua vuoden 2024 talousarviosta on 971.470 euroa (4,5 %). Palkat ovat 18 479 320 euroa ja nousua vuoden 2024 talousarvioon on 736.342 (4,15 %).

3.2 Tuloslaskelma

Toimintakate on -32 milj. euroa. Rahoitustuotot ja -kulut ovat -897.070 euroa. Vuosikate on 3.471.809 euroa, vähennystä vuoden 2024 talousarvioon verrattuna on 1.529.354 euroa. Suunnitelman mukaiset poistot ovat 5,51 milj. euroa. Alijäämää syntyy -1.546.501 euroa.

TULOSLASKELMA	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%
Myyntituotot	4 443 322	3 956 750	4 654 452	17,6 %
Maksutuotot	879 152	798 760	788 900	-1,2 %
Tuet ja avustukset	879 702	404 054	473 246	17,1 %
Muut toimintatuotot	6 910 614	8 391 880	8 954 868	6,7 %
TOIMINTATUOTOT	13 112 790	13 551 444	14 871 466	9,7 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	48 653	0	191 529	0,0 %
Henkilöstökulut	-21 883 125	-21 791 479	-22 762 949	4,5 %
Palvelujen ostot	-8 424 141	-8 019 095	-9 376 025	16,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 309 908	-3 046 282	-3 294 297	8,1 %
Avustukset	-2 945 030	-3 046 410	-3 047 650	0,0 %
Muut toimintakulut	-6 595 084	-7 231 706	-8 564 810	18,4 %
TOIMINTAKULUT	-43 157 288	-43 134 972	-47 045 730	9,1 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-29 995 845	-29 583 528	-31 982 736	8,1 %
Verotulot	23 834 925	22 712 000	23 807 000	4,8 %
Valtionosuudet	13 071 662	12 415 781	12 544 615	1,0 %
Korkotuotot	15 235	29 630	191 530	546,4 %
Muut rahoitustuotot	158 968	119 140	129 640	8,8 %
Korkokulut	-737 240	-643 400	-1 170 000	81,8 %
Muut rahoituskulut	-126 960	-48 460	-48 240	-0,5 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-689 997	-543 090	-897 070	65,2 %
VUOSIKATE	6 220 744	5 001 163	3 471 809	-30,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-4 597 984	-5 326 711	-5 510 000	3,4 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	-12 600	0	0	0,0 %
TILIKAUDEN TULOS	1 610 161	-325 548	-2 038 191	526,1 %
Varausten ja rahastojen muutos	-1 600 000	32 100	491 690	1 431,7 %
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	10 161	-293 448	-1 546 501	427,0 %

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT:

Veroprosentti	6,86	6,90	6,90
Verotulot, €/asukas	2 258	2 137	2 213
Toimintatuotot/toimintakulut %	30	31	31
Vuosikate/poistot %	135	94	63
Vuosikate €/asukas	589	470	323
Yli-/alijäämä €/asukas	1	-28	-144
Asukasluku vuoden lopussa	10 556	10 630	10 760

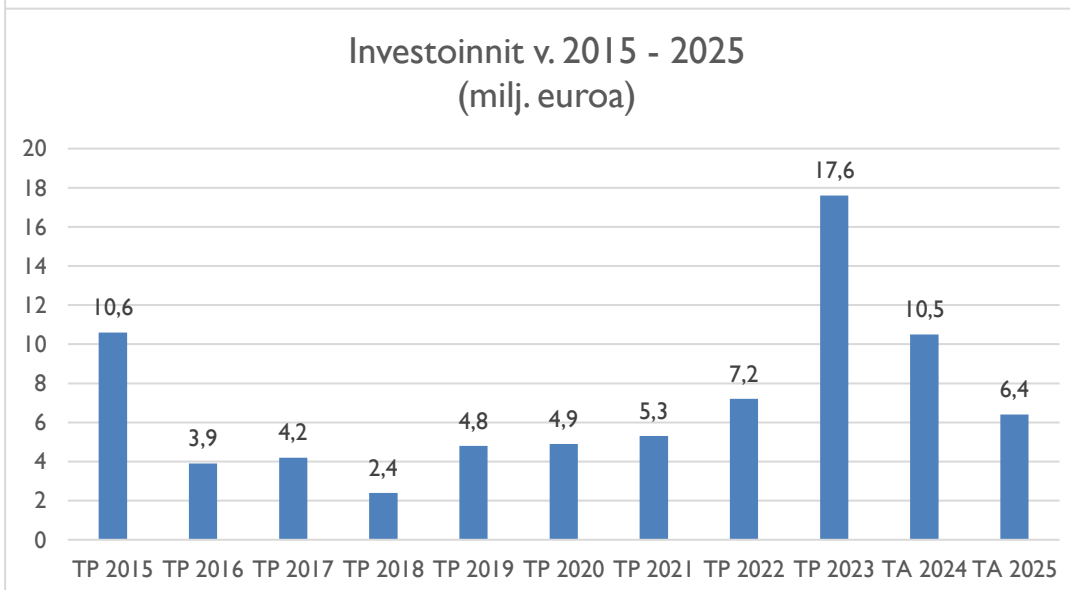
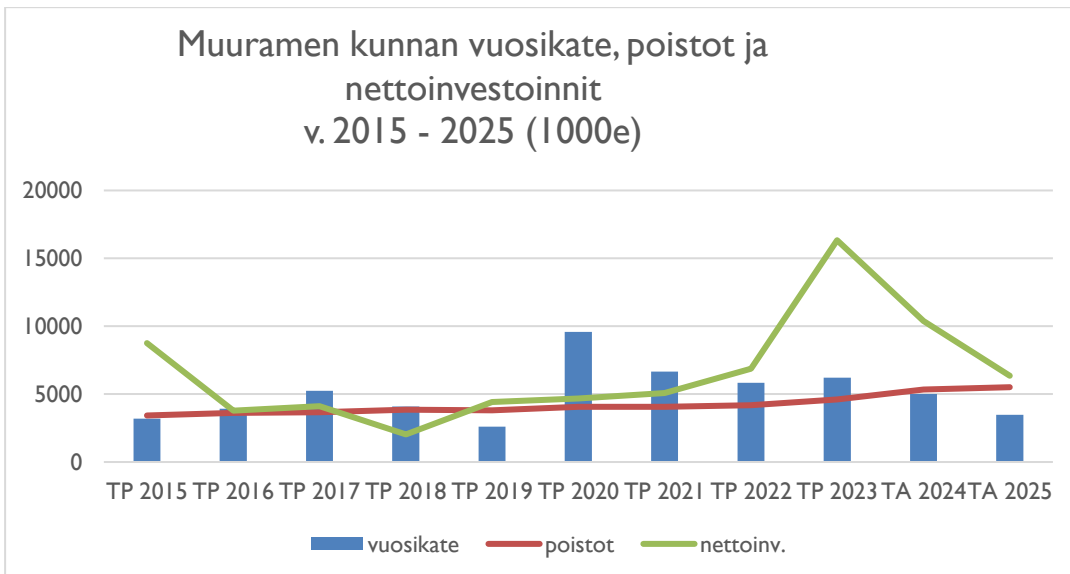
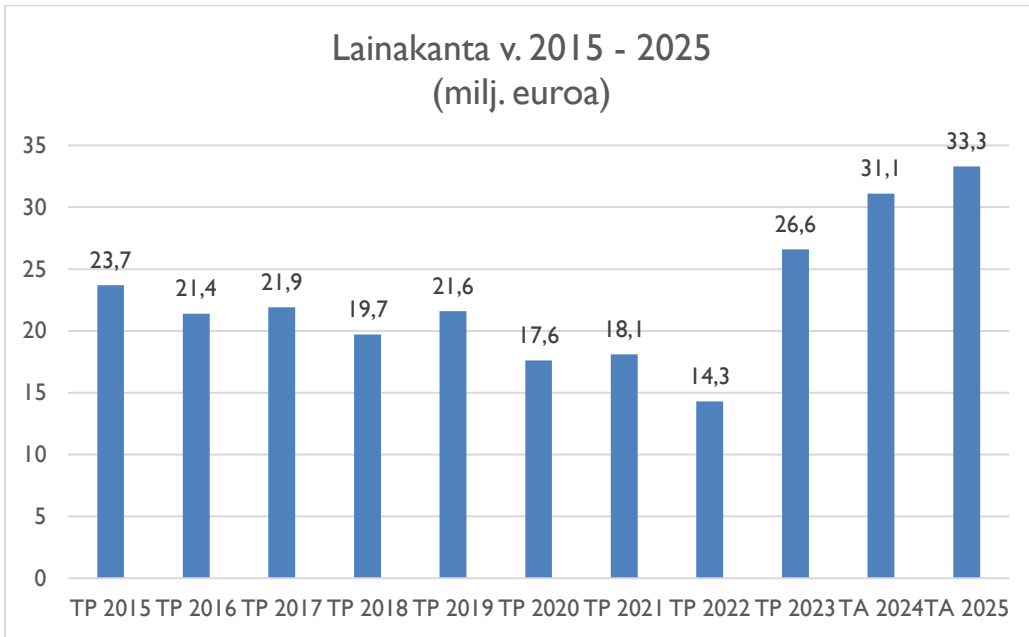
3.3 Rahoituslaskelma

Investointien menot ovat 6.441.000 euroa, rahoitusosuudet ovat 24.000 euroa ja investointitulot 60.000 euroa. Menot ovat 39 % vuoden 2024 talousarviosta. Nettoinvestoinnit ovat 6.357.000 euroa.

RAHOITUSLASKELMA	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%
Toiminta				
Vuosikate	6 220 744	5 001 163	3 471 809	-31 %
Satunnaiset erät	-12 600	0	0	0 %
Tulorahoituksen korjauserät	-278 823	-1 650 000	-750 000	-55 %
Toiminnan rahavirta	5 929 321	3 351 163	2 721 809	-19 %
Investoinnit				
Investointimenot	-17 607 928	-10 537 960	-6 441 000	-39 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	726 941	87 000	24 000	-72 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	1 098 000	1 710 000	810 000	-53 %
Investointien rahavirta	-15 782 987	-8 740 960	-5 607 000	-36 %
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-9 853 666	-5 389 797	-2 885 191	-46 %
Rahoitus				
Antolainasaamisten vähennys	90 016	68 270	651 271	854 %
Antolainauksen muutokset	90 016	68 270	651 271	854 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 012 821	-1 141 025	-1 512 821	33 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 300 000	6 462 552	3 746 741	-42 %
Lainakannan muutokset	12 287 179	5 321 527	2 233 920	-58 %
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4 385	0	0	0 %
Saamisten muutos	522 387	0	0	0 %
Korottomien velkojen muutos	-2 510 798	0	0	0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 992 796	0	0	0 %
Rahoituksen rahavirta	10 384 400	5 389 797	2 885 191	-46 %
RAHAVAROJEN MUUTOS	530 734	0	0	-289 %
Rahavarat kauden lopussa	2 173 461	0	0	0 %
Rahavarat kauden alussa	1 642 727	0	0	0 %
Rahavarojen muutos	530 734	0	0	0 %

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT:

Lainakanta, Milj. €	26,6	31,1	33,3
Lainakanta €/asukas	2 519	2 926	3 095
Asukasluku vuoden lopussa	10 556	10 630	10 760

4 TOIMINTOJEN RAHOITUS

4.1 Verotulot

Muuramen kunnan vuoden 2025 tuloveroprosentti on 6,90 %.

	Tp 2023	ARVIO 2024 *)	TA 2025	MUUTOS % 2024/25
kunnallisvero	18 329 328	17 239 000	18 338 000	6,38
yhteisövero	2 739 328	2 447 000	2 455 000	0,33
kiinteistövero	2 766 269	3 019 000	3 014 000	-0,17
YHTEENSÄ	23 834 925	22 705 000	23 807 000	4,85

*) Lokakuun 2024 verotulojen ennustekehikko

KIINTEISTÖVERO	VERO-%	VEROTUSARVO	LASKENNALLINEN TUOTTO
vakituiset asuinrakennukset	0,50 %	288 711 000	1 444 000
muut asuinrakennukset	1,20 %	11 018 000	132 000
yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %	147 000	0
yleinen kiinteistövero	1,30 %	111 641 000	1 451 000
rakentamaton rakennuspaikka	4 %	584 000	23 000
YHTEENSÄ		412 102 000	3 050 000

4.2 Valtionosuudet

Valtio maksaa kunnille peruspalveluiden järjestämistä varten valtionosuutta. Kunnan saamien valtionosuuksien perusteena ovat kaikki kunnan lakisääteiset tehtävät ja muut yleiset tehtävät. Valtionosuuteen vaikuttavat mm. kuntalaisten ikärakenne, työttömyys, verotulot yms. kunnan rakennetta kuvaavat tekijät sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määrittelyssä käytettävät kunnan toimintaa ja toiminnan tulosta kuvaavat indikaattorit.

Muuramen v. 2025 valtionosuudeksi arvioidaan muodostuvan 12,5 milj. euroa.

4.3 Myyntituotot

Myyntituottoja arvioidaan kertyvän 4,7 milj. euroa. Lisäystä edellisvuoden talousarvioon verrattuna on noin 18 %.

4.4 Maksutuotot

Maksutuottoja arvioidaan kertyvän 789 tuhatta euroa. Vähennystä edellisvuoden talousarvioon verrattuna on noin 1 %.

4.5 Tuet ja avustukset

Käyttötalouden tukia ja avustuksia arvioidaan kertyvän 473 tuhatta euroa. Lisäystä edellisvuoden talousarvioon verrattuna on noin 17 %.

4.6 Muut toimintatuotot

Muita toimintatuottoja arvioidaan kertyvän 9 milj. euroa, josta sisäisiä vuokratuottoja 7,1 milj. euroa, ulkoisia vuokratuottoja 1,1 milj. euroa ja käyttöomaisuuden myyntivoittoja 0,8 milj. euroa.

5 TALOUSARVION SITOVUUS

Käyttötaloulososassa valtuustoon nähden sitova määräraha on talousarvion määrärahakohdassa oleva kokonaismääräraha. Kokonaismäärärahaa ei saa ylittää ilman kunnanvaltuuston lupaa eikä käyttää muuhun, kuin nimikkeen mukaiseen tarkoitukseen.

Valtuustoon nähden sitovia kokonaisuuksia ovat hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta, elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta sekä kunnanhallitus/tukipalvelut. Lisäksi sitovuustaso koskee vaalien ja tarkastuslautakunnan toimintaa. Valtuustoon nähden sitovat luvut on esitetty alla olevassa taulukossa-

Kunnan tuloarviot ovat tavoitteellisia, mutta myös velvoittavia.

5.1 Määrärahojen sitovuustaulukko

(1000 euroa)	Sitovuus 1)	Määrärahat 2)	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Keskusvaalilautakunta			
Vaalit	B	60	11
Tarkastuslautakunta			
Tarkastuslautakunta	B	34	0
Kunnanhallitus/tukipalvelut			
Hallinto ja henkilöstö		5913	438
Sisäiset palvelut		103	0
Kiinteistötoimi	2	5283	8203
Keskuskeittiö		1830	1403
Kunnanhallitus/tukipalvelut yht.	B	13129	10043
Hyvinvoinnin ja palv.ltk			
Nuorisovaltuusto ja vanhusneuvosto		16	0
Varhaiskasvatuspalvelut		8867	602
Perusopetus		14707	333
Toisen asteen koulutus		1882	30
Liikkuva Muurame		2186	375
Joukkoliikenne		462	0
Kulttuuri ja nuorisopalvelut		1337	95
Hyvinvoinnin ja palv.ltk yht.	B	29457	1434
Elinvoiman ja kestävä kasvun ltk			
Infra ja mittaus	2	1520	107
Vesihuolto	2, 3	1250	2101
Luvat ja valvonta		724	97
Maankäyttö ja paikkatietopalvelut		680	1077
Yhteensä	B	4173	3383
Käyttötalous yhteensä	B	46854	14871
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		23807
Valtionosuudet	B		12545
Korkotulot	B		191
Muut rahoitustulot	B		130
Korkomenot	B	1170	
Muut rahoitusmenot	B	48	

INVESTOINTIOSA			
Kunnanhallitus	B	500	60
Tukipalveluiden invest.	B	470	
Hyvinvoinnin ja palv.ltk	B	60	24
Elinvoiman ja kest. Kasvun ltk	B	3341	
Vesihuollon inv.	B	2070	
Investointiosa yht	B	6441	84
RAHOITUSOSA			
Antolainojen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	B		651
Saamisten muutos			0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	1513	
Lyhytaikaisten lainojen muutos			3747
Vaikutus maksuvalmiuteen			3747
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		56026	56026

- 1) N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio
B = bruttomääräraha/-tuloarvio
- 2) Määrärahat = Toimintamenot - Valmistus omaan käyttöön
- 3) Kohderahoitteiset tehtävät merkitty ilman laskennallisia eriä

5.2 Koonnos TA2025 valtuustoon nähden sitovista strategisista tavoitteista

KUNNANHALLITUS

Strategia	Tavoite TA:ssa	Mittari/ vertailuarvo/ tavoite/ mihin verrataan	Toimenpiteet tavoitteen saavutta- miseksi	Toteuma	Liikennevalo
Kunnan markkinoinnin ja yrittäjäyhteistyön kehittäminen	Rekrytoitumisen nopeuttaminen ja tehostaminen	<p>Alle 25-vuotiaiden työllisyyspalveluiden piirissä oloaika (20 vkoa)</p> <p>Työttömyyden kesto lyhenee (kaikki asiakkaat 60 vkoa, alle 30-v. 25 vkoa, mamu 25 vkoa)</p> <p>Aktivointiaste 33 % Työttömyysaste laskee suhteessa valtakunnalliseen tasoon (ero - 2,1 %)</p> <p>Pitkäaikaistyöttömien määrä max 120</p>	<p>Nuorten työllistymiseen ja koulutukseen ohjaamiseen panostaminen</p> <p>Palveluiden piirissä olevien osuutta kasvatetaan suhteessa kaikkiin työnhakijoihin</p>		

HYPA-LAUTAKUNTA

Strategia	Tavoite TA:ssa	Mittari/ vertailuarvo/ tavoite/ mihin verrataan	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Toteuma	Liikenne- valo
Hyvinvointi, osallisuus ja sujuva arki					
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on korkea.	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on yli valtakunnallisen (75 %) ja Keski-Suomen (76-80 %) keskiarvon.	Tarjotaan laadukkaat kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatuspalvelut	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Perusopetuksessa oppilaiden poissaolojen vähentyminen.	Wilma -järjestelmän poissaolotiedot, joita voi verrata edelliseen lukuvuoteen. Tavoitteena vähenevä trendi. Vertailuarvona edellisen lukuvuoden poissaolotiedot.	Hyvinvoinnin vuosikellon jalkauttaminen ja uuden poissaolomallin tehostettu käyttö.	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Iltapäivätoimintaan osallistumisen mahdollistaminen kaikille lapsille asuinalueesta, toimintakyvystä tai perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta.	Toimintaan osallistuneiden oppilaiden prosenttiosuus ikäluokasta: 1.lk väh. 60 %, 2. lk väh. 40 %. Vertailuarvona v. 2024 prosenttiosuudet	Laadukkaan iltapäivätoiminnan järjestäminen. Harrastamisen Suomen mallin toteuttaminen osana aamu- ja iltapäivätoimintaa.	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Ylioppilaskirjoitusten läpäisy ja mahdollisimman vähäinen hylättyjen määrä.	Ylioppilastutkintolautakunnan lähettämät valtakunnalliset tulokset ja tilastot hylättyjen määrästä. Tavoite 100 % läpäisy.	Laadukkaan lukiokoulutuksen järjestäminen ja riittävän opetuksen tarjoaminen	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Yksilön perustaitoihin kuuluvan uimataidon oppiminen	Kaikki 6. luokkalaiset suorittavat testin. 95 % suorittaa testin hyväksytysti.	Laadukas uinninopetus esikoulusta alkaen. Kuudesluokkalaiset oppilaat suorittavat pohjoismaisen uimataitotestin.	Tilinpäätökseen	
Aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen	Vahvistetaan muuramelaisten hyvinvointia ja toimintakykyä uimahalli-kuntosalin palveluilla	Uimahalli-kuntosalin kävijämäärä 75 000 hlöä vuodessa	Asiakassegmenttien tarpeisiin kohdennetut ohjatut ryhmät, asiakaslähtöinen palvelu omaehtoisen liikunnan aktivoimiseksi	Tilinpäätökseen	

<p>Mutkatoman asioiden Muurame Aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen</p>	<p>Kirjastopalvelut ovat helposti saavutettavissa sekä fyysisesti että verkossa. Muuramelaiset käyttävät aktiivisesti kirjastoa ja lainaavat aineistoa.</p>	<p>Kirjaston kävijämäärä: fyysiset käynnit / v ja verkkokäynnit / v. Kirjojen lainausmäärä/asukas. Vertailuarvoina edellisvuosien Muuramen luvut sekä valtakunnallinen keskiarvo (OKM tilasto)</p>	<p>Laadukkaat kirjastopalvelut, palvelujen hyvä saavutettavuus laajojen palvelu- ja omatoimiaukioloaikojen avulla, kirjastoautopalvelun ostaminen Isolahteen ja Niittyahoon. Lasten ja nuorten lukemaan innostaminen ja lukemisharrastuksen ylläpitäminen aikuisilla.</p>	<p>Tilinpäätökseen</p>	
<p>Aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen</p>	<p>Eri-ikäisten kuntalaisten osallisuutta tuetaan järjestämällä Kuntalaisten aktiivinen osallistuminen:</p>	<p>Kulttuuritilaisuuksien kokonaisosallistujamäärä, kuvataidekoulun ja musiikkileikkikoulun oppilasmäärä, kansalaisopiston opiskelijamäärä. Nuorisokeskuksen aukiolopäivien lukumäärä. Tavoitteena ja vertailuarvoina edellisen vuoden toteutuneet määrät.</p>	<p>Tuotetaan itse ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa sekä hankitaan ostopalveluna monipuolisia kulttuuripalveluja. Järjestetään laadukasta kuvataide- ja musiikkileikkikoulutoimintaa. Ostetaan taiteen perusopetuksen musiikin ja tanssin opetusta Gradialta ja vapaan sivistystyön opintoja Jyväskylän kansalaisopistolta. Järjestetään nuoria kiinnostavaa toimintaa nuorisokeskuksessa.</p>	<p>Tilinpäätökseen</p>	

ELK-LAUTAKUNTA

Strategia	Tavoite TA:ssa	Mittari/ vertailuarvo/ tavoite/ mihin verrataan	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Toteuma	Liiken- nevalo
Monipuolinen ja eri tarpeita ja ikäryhmiä huomioitava asuminen	Kaavoituksen tehostaminen: monipuolinen tonttivaranto	Tonttivarannon määrä /v / 60 tonttia (2 vuoden reservi maapoliittisen ohjelman mukaan)	Uusien alueiden kaavoitus ja mahdollisuuksien mukaan eri käyttötarkoitusten huomioiminen asumisessa		
Mutkattoman asioinnin Muurame	Palautteenanto on helposti saavutettavissa verkossa	Palautekanavan palautemäärä /v /verrataan edelliseen vuoteen (Miten tavoittaa kuntalaiset)	Palvelun mainostaminen verkkosivuilla ja Muuramelaisessa		
Mutkattoman asioinnin Muurame	Asiakasnäkökulman huomioiminen palvelutilanteessa	Maa-aines- ja ympäristö lupien käsittelyn tavoiteaika 3-4 kk. Ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyyn kuuluvien asioiden käsittelyaika lainsäädännön mukainen. Rakentamisen poikkeamislupien käsittelyn tavoiteaika 2-3 kk. Muut rakentamisen luvat 1 -2 kk.	Käsittelyaikojen seuranta		
Hiilineutraali Muurame	Ympäristöohjelman valmiiksi saattaminen	Kyllä / Ei	Työ tehdään loppuun vuoden 2025 aikana		
Elinkeinoelämän edelläkävijä	Uusien yritystonttien kaavoittaminen	Yritystonttivaranto (ha) / Kasvatetaan tonttimäärää raakamaavarannon mahdollistamana/verrataan edelliseen vuoteen	Lisäämme kunnan teollisuus- ja yritystonttien määrää		
Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö	Osaamisen kehittäminen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi	6 koulutuspäivää/hlö/v. - toteutuneet koulutuspäivät	Eduhousen koulutuspolut yhdistettynä substanssia koskeviin koulutuksiin		
Hyvää elämää tukeva ja turvallinen elinympäristö	Huolellinen riskien arviointi ja toiminnan kehittäminen vesihuollossa	Vesihuollon toteuttamistapa sekä sitä edellyttävät ratkaisut ovat tehtynä vuoden 2025 toisen kvartaalin loppuun mennessä.	Selvitetään vesihuollon toteuttamistapa Muuramessa		

6 KÄYTTÖTALOUSOSA

6.1 Keskusvaalilautakunta

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia yhdessä kunnanhallituksen kanssa valtiollisten ja kunnallisten vaalien ja äänestysten lainmukaisesta läpiviennistä Muuramen kunnan alueella. Keskusvaalilautakunta vastaa ennakko-, koti- ja laitosäänestyksen sekä varsinaisen vaalipäivän äänestyksen järjestelyistä. Lisäksi keskusvaalilautakunta aktivoi kuntalaisia käyttämään äänioikeuttaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan vaaleissa ja edistää näin ollen kuntalaisten osallisuutta.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2025 järjestetään kunta- ja aluevaalit. Vaalin varsinainen vaalipäivä on sunnuntaina 13.4.2025. Kotimaan ennakkoäänestys järjestetään kunnassa 2.- 8.4.2025 virastotalon valtuustosalissa. Muuramen kunnassa on kolme äänestysaluetta ja niiden mukaiset äänestyspaikat varsinaisena vaalipäivänä.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kunta- ja aluevaaleihin liittyy enemmän tehtäviä kunnan keskusvaalilautakunnan vastuulle kuuluvia tehtäviä kuin muissa valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunnan lakisääteiset tehtävät edellyttävät seitsemän kokouksen järjestämistä. Muissa valtiollisissa vaaleissa keskusvaalilautakunta kokoontuu kaksi kertaa. Talousarvioon on tehty varaus lakisääteisten tehtävien hoitamisen vaatimasta rahoituksesta.

Näissä vaaleissa valtio ei vastaa vaalien järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista. Aluevaalien osalta valtiovarainministeriö, oikeusministeriö ja Kuntaliitto ovat yhteisten keskustelun jälkeen antaneet suosituksen, että hyvinvointialueet maksaisivat kunnille aluevaalien järjestämisestä korvausta 1,4 euroa kutakin kunnan lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin merkittyä äänioikeutettua kohden. Korvauksista suositellaan sovittavaksi kirjallisesti. Suosituksen mukainen korvaus aluevaalien järjestämisestä on merkittävästi alhaisempi kuin valtion muista vaaleista maksama korvaus.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C100 Vaalit						
Toimintatuotot	19	50	11	-78 %	0	11
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-28	-84	-60	-29 %	0	-62
TOIMINTAKATE (netto)	-10	-34	-49	42 %	0	-51
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-10	-34	-49	42 %	0	-51

C100 Vaalit Tuloarvio ja määrärahat / 1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	19	50	11	-78,0 %	0	11
Toimintatuotot	19	50	11	-78,0 %	0	11
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-25	-79	-57	-28,1 %	0	-59
Palvelujen ostot	-3	-5	-3	-47,1 %	0	-3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	33,3 %	0	0
Toimintakulut	-28	-84	-60	-29,1 %	0	-62
Toimintakate (netto)	-10	-34	-49	42,4 %	0	-51
Kokonaiskustannukset	-10	-34	-49	42,4 %	0	-51

6.2 Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunta toimii valtuuston alaisena lautakuntana hallinnon ja talouden tarkastusta koskevista asioista. Lautakunta arvioi kunnan kaikkien toimialojen toimintaa. Lautakunta tuottaa edellistä tilikautta koskevan arviointikertomuksen osana kunnan tilinpäätösprosessia

TALOUSARVION PERUSTELUT

Talousarvio ja tilintarkastus on budjetoitu vuoden 2024 kulutasoon.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
B11 Tarkastuslautakunta						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-30	-35	-34	-1 %	-35	-35
TOIMINTAKATE (netto)	-30	-35	-34	-1 %	-35	-35
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-30	-35	-34	-1 %	-35	-35

B11 Tarkastuslautakunta Tuloarvio ja määrärahat / 1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-10	-11	-12	3,1 %	-12	-12
Palvelujen ostot	-20	-23	-23	-3,6 %	-23	-23
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-30	-35	-34	-1,3 %	-35	-35
Toimintakate (netto)	-30	-35	-34	-1,3 %	-35	-35
Kokonaiskustannukset	-30	-35	-34	-1,3 %	-35	-35

6.3 Kunnanhallitus/TE-palvelut

Työllisyyspalvelut toimivat kunnanhallituksen toimialalla suoraan kunnanjohtajan alaisena työllisyyden ja elinvoiman kehittäjäyksikkönä. Kokonaisuuteen kuuluvat yrityspalvelut, matkailun edistäminen, maaseutupalveluiden rahoitus, työllisyyspalvelut, Osaavan työvoiman saatavuuden -hanke sekä Jyväskylä-Muuramen Työllisyysalue.

6.3.1 Yrityspalvelut

Toiminta-ajatus

Kunnan elinkeinopalveluiden toiminta-ajatuksena on edistää elinkeinojen toimintaedellytyksiä mahdollistamalla ja kehittämällä yritystoiminnalle suotuisia olosuhteita alueelle. Yrittäjämönteisen päätöksenteon, toimintakulttuurin ja toimenpiteiden kautta edesautamme alueen yritysten kasvu- ja kilpailukykyä, toimijoiden välistä vuoropuhelua sekä verkostojen kehittymistä. Elinkeinopalvelut edistävät toiminnallaan alueelle sijoittuvien yritysten sijoittumisprosessia, on osana toteuttamassa kunnan yrittäjyyskasvatusstrategiaa sekä valmistelea ja hakee tarpeen mukaan elinkeinopoliittisia hankkeita alueelle.

Kunnan elinkeinoelämän edistämisen toimintaa ohjaa kuntastrategia, jonka mukaisesti Muurame on vetovoimainen ja yrittäjäaktiivinen, elinkeinoelämän edelläkävijäkunta. Toiminnallamme tavoittelemme kunnan elinvoimaisuuden kehittymistä.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunnan elinkeinoelämän edistämisessä hyödynnetään kunnan omaa henkilöstöä, julkisia toimijoita sekä tarvittaessa yksityisiä palveluntuottajia. Kunta käy aktiivista vuoropuhelua yrittäjien, yrittäjäjärjestön ja muiden yhteistyötahojen kanssa yhteistyön toteuttamiseksi ja alueen elinkeinoelämän kehittämiseksi. Kunnan elinkeinopalvelut tukevat alkavaa yrittäjyyttä, toiminnassa olevaa yritystä, sekä kuntaan sijoittavaa yrittäjää toimien luotettavana kumppanina yritysten elinkaarien kaikissa eri vaiheissa.

Toiminnallamme vahvistamme uusien työpaikkojen syntyä ja työn tekemisen edellytyksiä Muuramessa – myös paikkariippumattomasti.

Aluesuunnittelussa hyödynnämme kunnan sijaintia ja erityisesti valtatie vartta alueen rakentamisessa ja yritysten sijoittumisessa. Edistämme yhteistyössä elinkeinoelämän sekä yhteistyökumppaneiden kesken yritysten TKI toiminnan, kestävän kasvun sekä vihreän siirtymän toimenpiteiden toteutumista.

Elinkeinoelämän toteutumista seurataan muutamilla avainmittareilla, joista tärkeimmät ovat muuramelaisten yritysten liikevaihtoon kasvattaneiden määrä, positiivisen liiketuloksen saavuttaneiden yritysten määrä, Muuramen työpaikkaomavaraisuus, uusien Muurameen perustettujen yritysten lukumäärä sekä myytyjen yritystonttien määrä. Lisäksi kunnan elinkeinopalveluiden kehittämistyökaluna huomioidaan joka toinen vuosi Yrittäjien toteuttama kunta-barometri -kyselyn tulokset.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kunnan elinkeinopalvelut toimivat koko alueen elinkeinokentän toimintaedellytysten turvaajana ja niiden kehittäjänä. Palveluilla on välilliset vaikutukset koko kuntatalouden kohentumisessa, jonka tuloksena kuntaan luodaan työpaikkoja, verotuloja ja hyvinvointia sekä vähennetään tehokkaimmin työllisyyden hoitoon liittyviä kustannuksia.

Haastavassa kunnallistalouden tilanteessa elinkeinoelämään kohdentuvien toimenpiteiden vaikuttavuus korostuu entisestään. Tähän tarpeeseen vastataan elinkeinoelämän hankkeella, joka sisältyy vuoden 2025 talousarvioon.

Talousarviokaudella 2025 sekä suunnitelmavuosilla 2026 sekä 2027 tulee varmistaa riittävä tonttivaranto yritystoiminnalle, kartoittaa potentiaaliset uudet maa-alueet yritysten toimintaympäristöjen kehittämiseksi sekä huolehtia elinkeinopoliittisesti strategisesti merkittävien kohteiden maahankinnasta. Kunnalla tulee olla tarjottavana elinkeinoelämän tarpeisiin riittävää maareserviä, valmiiksi kaavoitettuja yritysalueita sekä valmiutta saattaa kaavatontit kunnallisteknisesti rakennettavaan kuntoon.

Voimassa olevan kuntastrategian mukaisesti Ysitien varrella sijaitsevaa Sillanniityn yritysalueen vetovoimaa edistetään sekä pyritään saamaan alue rakentumaan yritystoimijoista.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
F3580 Elinkeinoelämän edistäminen						
Toimintatuotot	0	0	68	0 %	34	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-167	-158	-240	52 %	-202	-163
TOIMINTAKATE (netto)	-166	-158	-173	9 %	-168	-163
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-6	-4	-5	8 %	-5	-5
KOKONAISKUSTANNUKSET	-173	-162	-177	9 %	-173	-168

6.3.2 Matkailun edistäminen

Toiminta-ajatus

Palvelun toiminta-ajatuksena on edistää alueen matkailutoimialan toimintaedellytyksiä ja toimintaympäristöjä sekä tukea vaihtelevin sekä tarvittavien toimenpitein matkailuelinkeinojen mahdollisuuksia Muuramessa. Kunta kartoittaa, kehittää ja kaavoittaa uutta matkailuinfraa sekä luo olosuhteita kestävän matkailun toteutumiseksi.

Toiminta-ajatuksena ja tavoitteena on lisäksi vahvistaa yhteistyössä toimijoiden kesken matkailukohteiden saatavuutta sekä toimijoiden välistä yhteistyötä.

Palvelusuunnitelma

Matkailun edistäminen on hoidettu seudullisena toimintana (DMO-toiminta), jota on jossain määrin vahvistettu myös kunnan omalla resurssilla.

DMO-työtä tehdään koordinoitusti ja sovitusti voimassa olevan yhteistyösopimuksen puitteissa. Määräaikaisella yhteistyösopimuksella ajalle 1.1.2025-31.12.2027 Muuramen kunta osallistuu Keski-Suomen matkailun yhteiseen DMO-toimintaan, josta vastaa Jyväskylän kaupungin elinkeino- ja työllisyys -toimialaan kuuluva Visit Jyväskylä Region – palveluyksikkö (VJR).

DMO-toiminta perustuu sopimuskaudella kulloinkin voimassa olevaan Keski-Suomen matkailustrategiaan ja sen sisältöihin, painopisteisiin, tavoitteisiin ja mittareihin. Nykyinen Keski-Suomen matkailustrategia on voimassa 2021–2025.

Yhteistyösopimuksen tavoitteena on edistää Keski-Suomen matkailualueen tunnettuutta ja vetovoimaa sekä lisätä alueen matkailutuloa markkinoinnillisin, edunvalvonnallisoin ja kehitystoiminnallisoin keinoin. Matkailijoille alue näyttääytyy yhteistyön kautta houkuttelevampana ja yhtenäisempänä matkailualueena. Kuntayhteistyön myötä DMO tekee tiivistä yhteistyötä alueen matkailuyritysten ja -toimijoiden kanssa.

DMO-yhteistyön ja kunnan omien resurssien myötä matkailuelinkeinon merkitystä Muuramen elinkeinopolitiikassa pyritään vahvistamaan entuudestaan erilaisin tunnettuutta ja saavutettavuutta edistävin toimenpitein.

Kesäteatteritoiminnan palvelut Riihivuoriareenalla pyritään turvaamaan ja Riihivuoriareenan ohjelmatarjontaa lisäämään. Matkailun edistämistä kehitetään tarvittaessa myös hanketoiminnan vivutuksella.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kunta tekee yhteistyötä Visit Jyväskylä Regionin kanssa voimassa olevan yhteistyösopimuksen puitteissa DMO-toiminnan toteuttamiseksi ja sen tehostamiseksi. Riihivuoren alueella sijaitsevien kunnan omistamien kiinteistöissä ja maa-alueissa (Riihivuori areena, Riihikelo ja Vuorikelo sekä laskettelurinteet) käynnissä olevat yritystoiminnan toimintaedellytykset pyritään turvaamaan ja tarpeen mukaan kehittämään. Matkailun kestävä kasvun tavoitteiden saavuttamiseksi talousarviossa on varattu rahoitus matkailun kehittämishankkeelle. Tavoitteena on selkeyttää Muuramen matkailun profiilia osana Lakeland Finlandin aluekokonaisuutta ja luoda pohjaa uusille matkailuinvestoinneille ja palveluille tulevaisuudessa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
F3600 Matkailun edistäminen						
Toimintatuotot	0	0	72	0 %	36	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-23	-53	-105	96 %	-65	-25
TOIMINTAKATE (netto)	-23	-53	-33	-38 %	-29	-25
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-23	-53	-33	-38 %	-29	-25

6.3.3 Maaseutupalvelut

Toiminta-ajatus

Maaseutuhallinnossa vastataan lainsäädännöllä kunnalle määrättyjen tehtävien hoitamisesta sekä edistetään maaseudun elinvoimaisuutta maatalous- aluepoliittisten tukien avulla.

Maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävät:

- tukihakemusten vastaanotto, käsittely, hyväksyntä ja maksatus
- ilmoitukset (esim. petoeläinvahingot, hirvivahingot, yms.)
- erilaisten maataloushallintoon liittyvien rekisterien ylläpito (mm. pitopaikkarekisteri, asiakasrekisteri)

Kehittäminen

- investointituet
- hanketoiminta

Lausunnot, arvioinnit ja neuvonta

- hirvi-, peto- ym. ilmoitusten aiheuttamat arvioinnit
- hukkakauravalvonnat

Palvelusuunnitelma

Laukaa toimii vastuukuntana maaseutuhallinnon palvelujen yhteistoiminta-alueella, johon kuuluvat Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Laukaa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen.

Keuruun kaupunki Keuruu toimii maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalveluja hallinnoivana kuntana Hankasalmen, Kannonkosken, Karstulan, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kyyjärven, Laukaan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Pihtiputaan ja Uuraisten kunnat sekä Jyväskylän, Jämsän, Keuruun, Mänttä-Vilppulan, Saarijärven, Viitasaaren ja Äänekosken alueella.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Laukaan kunta järjestää ja tuottaa maatalouden hallinnon palvelut yhteistoiminta-alueella talousarviossa kunnilta kerättävällä rahoituksella. Keuruun kaupunki tuottaa lomituspalvelut yhteistoiminta-alueella valtion sille suoraan osoittamalla rahoituksella.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
F3620 Maatalouden hallinto						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-4	-14	-13	-10 %	-13	-13
TOIMINTAKATE (netto)	-4	-14	-13	-10 %	-13	-13
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-4	-14	-13	-10 %	-13	-13

Yrityspalvelut Yhteensä / 1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	140	0,0 %	70	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintatuotot	0	0	140	0,0 %	70	0
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-100	-106	-217	103,7 %	-161	-105
Palvelujen ostot	-83	-113	-135	19,7 %	-113	-91
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6	-2	-3	8,3 %	-3	-3
Avustukset	-1	0	0	0,0 %	0	0
Muut toimintakulut	-5	-4	-4	0,0 %	-4	-4
Toimintakulut	-195	-226	-358	58,9 %	-280	-202
Toimintakate (netto)	-194	-226	-219	-3,1 %	-210	-202
Muut laskennalliset menot	-6	-4	-5	7,7 %	-5	-5
Kokonaiskustannukset	-200	-230	-223	-2,9 %	-215	-207

6.3.4 Työllisyyspalvelut sekä kotoutumisen palvelut

Toiminta-ajatus

Jyväskylä-Muurame työllisyysalue tuottaa 1.1. 2025 lähtien Muuramen kunnalle julkiset, lakisääteiset työvoimapaalvelut sekä kotoutumisen palvelut mukaan lukien myös työvoiman ulkopuolella olevien asiakkaiden palvelut.

Muuramen kunnan työllisyyspalveluiden vastuulle jäävät muut työllisyyttä sekä kunnan elinvoimaa tukevat tehtävät, joihin kuuluvat työllisyyspalveluiden lisäksi myös kunnalle jäävät kotoutumisen palvelut maahanmuuttajille.

Palvelusuunnitelma

Työllisyyspalveluiden toimintojen tärkeimmät painopisteet vuonna 2025 liittyvät läheisesti kuntastrategian visioon Maailman onnellisin Muurame. Tämän mukaisesti luodaan edellytyksiä sujuvaan sekä toimivaan palvelumalliin kunnassa, joka luo edellytykset asiakaslähtöisiin palveluihin. Strategisena tavoitteena Hyvinvointi, osallisuus ja sujuva arki -on strategiakokonaisuus, joka vastaa työllisyyspalveluiden toimintoja. Jotta tämä tavoite saavutetaan, keskeisiksi toimenpiteiksi on valittu Mutkattoman asioinnin Muurame sekä Aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen. Käytännön toimina vuonna 2025 ovat kunnan omien työllisyystoimien jalkauttaminen kuntalaisille sekä työllisyyspalveluiden tunnettuuden lisääminen kuntalaisten keskuudessa.

Kunnan Työllisyyspalveluiden palvelut tuotetaan kunnan oman henkilöstön tekemänä. Kunnan vastuusiin jää kunnan omantuotannon tapahtumat, sidosryhmä- sekä yhdyspintatyöskentely, Muuramen kuntaan osoitetun työllisyysalueen henkilöstön työnjohdollinen työtehtävä, avoimen keskustelun ylläpitäminen työllisyysalueen suuntaan, Muuramen kunnan osalta työllisyysalueen talouden seuranta, toiminnallisten tavoitteiden asetanta niin työllisyysalue- kuin kuntatasolla sekä näiden seuranta. Työllisyyspalvelut tekevät yhteistyötä yritysten kanssa osaavan työvoiman saatavuuden ja kohtaanto-ongelman ratkaisemisen kanssa.

Oppilaitosten sekä yhdistysten kanssa tehdään tavoitteellista työtä mukaan ottaen Jyväsedun 4H-yhdistyksen 4H-yrittäjäyys.

Muuramen kunnan tulee myös huolehtia, että kunnasta löytyy vastinpari kotoutumiseen tarvittavissa asioissa työllisyysalueen hoitaessa sopimuksellisesti pääsääntöisesti kotoutumisen. Kotoutumiseen tarvitaan kuitenkin alueellista osaamista ja tietämystä sekä kontakteja muun muassa kunnan sisäisen organisaation toimiin.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kunnan Työllisyyspalveluiden talousarvio perustuu palvelusuunnitelman ja toiminta-ajatuksen mukaisen toiminnan toteuttamiseen.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
F1125 Työllisyyspalvelut						
Toimintatuotot	0	0	95	0 %	47	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-683	-705	-2 229	216 %	-2 207	-2 186
TOIMINTAKATE (netto)	-683	-705	-2 134	203 %	-2 160	-2 186
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	-7	-7	8 %	-7	-7
KOKONAISKUSTANNUKSET	-683	-711	-2 142	201 %	-2 167	-2 193

6.3.5 Jyväskylä-Muurame työllisyysalue

Toiminta-ajatus

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille 1.1.2025.

Työvoimaviranomaisen eli työllisyysalueen tehtävänä on järjestää julkisina, lakisääteisinä työvoimapalveluina muun muassa:

1. työnvälityspalveluja;
2. tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja;
3. valmennusta;
4. työvoimakoulutusta;
5. muutosturvakoulutusta.

Julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit, järjestämislain (380/2023) mukaiset kokeilut, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu sekä työnantajalle ja henkilöasiakkaalle myönnettävät tuet ja korvaukset.

Tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta.

Tämän lisäksi Jyväskylä-Muurame työllisyysalue tuottaa kotoutumisen palvelut Muuramen kunnalle.

Palvelusuunnitelma

TE-palvelut 2024-uudistus astuu voimaan 1.1.2025. Jyväskylän ja Muuramen työllisyysalue palvelee molempien kuntien työnhakija- ja työnantaja-asiakkaita. Samassa yhteydessä kaupungille siirtyy liikkeenluovutuksella 157 henkilöä TE-toimistosta, ELY- ja KEHA-keskuksesta sekä Muuramen kunnasta. Henkilöasiakkaita arvioidaan olevan vuoden 2025 alusta noin 18 000. Järjestämisvastuun siirtymisen myötä kaupungille siirtyy työllisyyskokeilua huomattavasti laajempi vastuu työllisyysneuvonhoidon tehtävistä.

TE-uudistuksen ja kotoutumislain uudistuksen myötä kunnilla ja työllisyysalueilla on kokonaisvastuu myös kotoutumisen edistämisestä. Kunta vastaa sekä työttöminä työnhakijoina että työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumisen palveluista. Jyväskylän kaupungin keskeisimmät työnhakijoiden, työnantajien ja kotoutujien palvelut ovat jatkossa saatavilla saman katon alta työllisyyspalveluista. International House Jyväskylä vastaa jatkossa Jyväskylän ja Muuramen työllisyysalueen maahan muuttaneiden työnhakijoiden sekä jyväskyläläisten työvoiman ulkopuolella olevien vieraskielisten palveluista.

Muuramen kunnan palveluihin ja toimintoihin tullaan osoittamaan keskimäärin 7,5 htv:ta, jotka pitävät sisällään asiakaspalvelutyön, asiantuntijatehtävät, yhteistä viestintää sekä hallinnolliset tehtävät.

Strategia	Tavoite TA:ssa	Mittari/ vertailuarvo/ tavoite/ mihin verrataan	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Toteuma	Liikennevalo
Kunnan markkinoinnin ja yrittäjäyhteistyön kehittäminen	Rekrytoitumisen nopeuttaminen ja tehostaminen	<p>Alle 25-vuotiaiden työllisyyspalveluiden piirissä oloaika (20 vkoa)</p> <p>Työttömyyden kesko lyhenee (kaikki asiakkaat 60 vkoa, alle 30-v. 25 vkoa, mamu 25 vkoa)</p> <p>Aktivointiaste 33 % Työttömyysaste laskee suhteessa valtakunnalliseen tasoon (ero - 2,1 %)</p> <p>Pitkäaikaistyöttömien määrä max 120</p>	<p>Nuorten työllistymiseen ja koulutukseen ohjaamiseen panostaminen</p> <p>Palveluiden piirissä olevien osuutta kasvatetaan suhteessa kaikkiin työnhakijoihin</p>		

TALOUSARVION PERUSTELUT

Jyväskylä-Muuramen työllisyysalueen talousarvio perustuu palvelusuunnitelman ja toiminta-ajatuksen mukaisen toiminnan toteuttamiseen.

6.3.6 Rekrytointiosaamisen uudet tuulet (ESR+ hanke, 1.1. 2025 - 31.12. 2026)

Toiminta-ajatus

Hankkeen toiminta-ajatuksena on tuottaa lisäarvoa niin Muuramen kunnan elinvoiman tukemiseen kuin kasvattamiseenkin. Samalla tuotetaan lisäarvoa Muuramen kunnassa toimiville yrityksille ja lisätään heidän mahdollisuuksiaan kasvuun. Hankkeen tavoitteena on vastata yrittäjien lisääntyviin tarpeisiin osaavan työvoiman saatavuudessa sekä kohtaanto-ongelmaan.

Palvelusuunnitelma

Hankekokonaisuuden painopiste liittyy vuoden 2025 kuntastrategian visioon Maailman onnellisin Muurame. Hankkeen strategisena tavoitteena toimii Vetovoima ja yrittäjäaktiivisuus. Jotta tavoitteeseen päästään, keskeisenä toimenpiteenä toimii toimenpide Elinkeinoelämän edelläkävijä.

Hankkeen tavoitteena on vastata työvoiman kohtaanto-ongelmiin ja työntajien rekrytointihaasteisiin yhteistyössä heidän kanssaan.

Hankkeen tavoitteena on

1. Lisätä työnantajien tietoisuutta ennakoivasta rekrytoinnista ja uusista rekrytointimalleista sekä vahvistaa niihin liittyvää osaamista.

Tavoitteena on lisätä työnantajien tietoisuutta ja osaamista ennakoivasta rekrytoimisesta sekä työnkuvien uudelleen muotoilusta, jolla lievennetään työnhakijoiden ja yritysten välistä kohtaanto-ongelmaa. Lisäksi tavoitteena on kokeilla uudenlaisia rekrytoinnin tapoja, pilotoida räätälöityjä työnkuvia ja kokeilla mahdollista yhteisrekrytointia.

2. Edistää kansainvälisten osaajien sijoittumista alueen työmarkkinoille.

Tavoitteena on selvittää potentiaalisimpia väyliä kansainvälisten osaajien tavoittamiseen. Esimerkiksi Jyväskylässä tutkintoa opiskelevien kansainvälisten osaajien alueelle sitouttamiseen ei ole vielä riittävästi osaamista ja toimintamalleja Keski-Suomessa. Tavoitteena on selvittää, miten kansainvälistä rekrytointia voitaisiin hyödyntää suhteessa Muurameen kehittyvien kestävä kasvun klustereihin ja luoda sujuva toimintatapa kansainvälisten osaajien Muurameen sijoittumiseen.

Hankkeen tavoitteisiin tullaan vastaamaan seuraavilla toimenpiteillä:

1. työpaketti: Työnantajien tietoisuuden lisääminen ennakoivasta rekrytoinnista ja uusista rekrytointimalleista
2. työpaketti: Kansainvälisten osaajien sijoittuminen alueen työmarkkinoille

Hanke tullaan toteuttamaan osittain kunnan oman henkilökunnan toimesta sekä osittain ostopalveluilla.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Hankkeen talousarvio perustuu palvelusuunnitelman ja toiminta-ajatuksen mukaiseen toiminnan toteuttamiseen. Hankkeen toimintaa määrittelee rahoittajan hyväksymä budjetti ja hankesuunnitelma, joiden mukaisesti toiminta tulee toteuttaa sekä raportoida rahoittajalle.

6.4 Kunnanhallitus/Tukipalvelukeskus

Toiminta-ajatus

Tukipalvelukeskuksen toimiala vastaa kunnassa erilaisten hallintopalveluiden tuottamisesta kunnan ulkoisille ja sisäisille asiakkaille. Hallintojohtajan vastuulla olevat tulosalueet tuottavat yleis-, henkilöstö- ja tietohallinnon sekä viestinnän palveluita. Talousjohtajan vastuulla olevat tulosalueet tuottavat talous-, ravitsemis-, siivous- ja kiinteistönhoidon palvelut.

Palvelusuunnitelma

Tukipalvelukeskus vastaa asiakaspalvelun sujuvuudesta ja hallinnollisten palveluiden toimivuudesta. Tavoitteena on luoda puitteet toimivalle ja tehokkaalle työskentelylle niin luottamushenkilöille kuin kunnan eri toimialoillekin.

6.4.1 Hallinto

Palvelusuunnitelma

Yleishallinnon tulosalue tukee toiminnallaan erityisesti kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa ja päätösten toimeenpanoa sekä eri toimialojen yhteistyötä. Kunnan asiakirjahallinto ja tietopalvelu huolehtivat kunnan toiminnassa muodostuvien asiakirjojen lainmukaisesta arkistoinnista ja käsittelystä sekä kuntaan saapuviin tietopyyntöihin vastaamisesta. Kunnan asiakaspalvelupiste käsittelee kunnan kirjaamoon saapuvat yhteydenotot ja puhelut. Yleishallinnossa huolehditaan myös kansalaistoiminnan avustusten haun avaamisesta ja avustusten jakamisesta ja niiden käytön seurannasta.

Lisäksi seutu- ja alueyhteistyö ja suhdetoiminta kuuluvat yleishallinnon toiminta-alueeseen. Kunnalle tarjotaan jäsenyyttä lukuisiin erilaisiin yleishyödyllisiin yhteisöihin, mutta näihin liittyminen tehdään tarveharkintaisesti. Kunta ei liity tukitoimena kaikkiin yleishyödyllisiin yhteisöihin/järjestöihin, joiden jäsenyyttä kunnalle tarjotaan. Kunta on mukana seudullisissa yhtiöissä, jotka tuottavat palveluita alueen kunnille ja niiden kuntalaisille. Kunta toimii myös aktiivisena jäsenenä kehyskuntaverkostossa sekä pyrkii turvaamaan edustuksen kunnan kehittämisen kannalta merkityksellisten alueellisten toimijoiden toimielimissä.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Syksyllä 2024 toteutetun yhteistoimintamenettelyn mukaisesti kolme koulusihteeriä sekä yksi sihteeri siirrettiin Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan (HYPA) toimialalta Tukipalvelukeskuksen toimialalle. Muutos lisää merkittävästi Keskustoimisto-kustannuspaikan kustannuksia, mutta samalla on huomioitava, että vastaavasti kustannukset poistuvat HYPA-toimialan kuiluista.

Kansalaistoiminnan avustuksiin on vuoden 2025 talousarvioon yhdistetty aiemmin erillisellä kustannuspaikalla olleet tila-avustukset. Vuonna 2025 haettavana oleviin kansalaistoiminnan yleis- ja kohdeavustuksiin on varattu yhteensä 22 teur.

Talousarviossa yleishallinnon osalta on varauduttu mm. seuraaviin jäsenmaksuihin:

Keski-Suomen Kauppakamari
Keski-Suomen Kylät ry
Keski-Suomen Liitto
Kopioisto
Kunta- ja hyvinvointialuetyöntantaja
Suomen Kuntaliitto
Teosto

Näiden lisäksi kunnalla on muitakin jäsenyyksiä, joiden kustannukset kohdentuvat muihin tuloyksiköihin, kuten esimerkiksi Koululiikuntaliitto ja Kuvataidekoulujen liitto.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	141	350	10	-97 %	10	10
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-1 381	-1 402	-1 488	6 %	-1 509	-1 531
TOIMINTAKATE (netto)	-1 240	-1 052	-1 478	41 %	-1 499	-1 521
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-27	-29	-28	-4 %	-28	-28
KOKONAISKUSTANNUKSET	-1 267	-1 081	-1 506	39 %	-1 527	-1 548

6.4.2 Henkilöstöhallinto

Palvelusuunnitelma

Henkilöstöhallinto vastaa kunnan henkilöstöasioista palvelussuhteista työsuojeluun ja työterveyteen ohjeistamisen, seurannan, raportoinnin ja esihenkilötuen muodossa. Henkilöstöhallinto huolehtii myös kunnan henkilöstöetuuksien ylläpidosta.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Henkilöstöhallinnon suoranaiset kulut on budjetoitu edellistä vuotta alhaisemmalle tasolle, sillä tiedossa ei ole merkittäviä suorahakupanostuksia kunnan rekrytointien osalta. Työsuojelun ja erityisesti työterveyden kustannukset ovat kasvaneet vuodesta 2024 lähtien merkittävästi ja kustannuskehitys on pyritty huomioimaan talousarviossa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
E1170 Henkilöstöhallinto						
Toimintatuotot	121	115	122	6 %	122	122
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-353	-343	-394	15 %	-400	-406
TOIMINTAKATE (netto)	-232	-228	-272	20 %	-278	-284
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	217	177	160	-10 %	160	160
KOKONAISKUSTANNUKSET	-14	-50	-113	124 %	-119	-125

6.4.3 ICT

Palvelusuunnitelma

Tietohallinto tuottaa ja hankkii sekä koordinoi keskitetysti koko kunnan ICT-palveluja.

TALOUSARVION PERUSTELUT

ICT-palveluiden ja järjestelmien ilmoitetut hintojen korotukset vuodelle 2025 vaihtelevat 3,5-8,9 %:n välillä. Tiukasta budjettiraamista johtuen ICT-palvelujen budjettia on jouduttu kiristämään useista kohdin, vaikka samanaikaisesti kustannukset kasvavat ja kunnille asetetut velvoitteet edellyttävät toimintojen kehittämistä. Kunnan tietoturvan ja asianhallinnan kehittäminen aiheuttavat kustannuksia mm. tietoturva-auditoinnin, järjestelmähankintojen ja järjestelmäkoulutusten vuoksi. Lisäksi elinkaarensa päähän tullutta kalustoa (esim. kytkimiä ja palvelin) on pakko uusia, koska niihin ei saada enää asennettua päivityksiä.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
1200 ICT						
Toimintatuotot	2	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-489	-563	-566	0 %	-574	-582
TOIMINTAKATE (netto)	-487	-563	-566	0 %	-574	-582
Poistot ja arvonalentumiset	-50	-27	-3	-89 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	537	557	559	0 %	559	559
KOKONAISKUSTANNUKSET	0	-33	-10	-71 %	-15	-23

6.4.4 Viestintä

Palvelusuunnitelma

Viestintä toimittaa kunnan tiedotuslehteä, hallinnoi kunnan verkkosivuja ja sosiaalisen median kanavia ja tuottaa henkilöstö- ja mediatiedotteita sekä vastaa kunnan yleis- ja tonttimarkkinoinnista.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Muuramelaisen hintoja tarkistettiin alan indeksikehityksen mukaisesti korottamalla ilmoitus- ja tilaushintoja 12 %. Tuloihin budjetoitiin hienoista kasvua vaalivuoden johdosta. Posti lakauttaa osoitteettoman jakelun vuoden 2025 alusta, mistä johtuen kunnan tiedustuslehden jakelukustannuksia on mahdotonta tässä vaiheessa arvioida.

Kunta- ja tonttimarkkinointiin on varattu yhteensä 20 teur. Tonttimarkkinoinnin tehtävä siirtyi Elinvoiman ja kestävän kasvun (ELKA) toimialalta viestinnän tehtäväksi vuoden 2024 lopulla. Kulut poistuvat vastaavasti ELKA-toimialan talousarviosta.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
F1140 Tiedotustoiminta						
Toimintatuotot	59	0	65	0 %	65	65
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-139	-151	-178	18 %	-181	-183
TOIMINTAKATE (netto)	-80	-151	-113	-25 %	-116	-118
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-5	-5	-5	4 %	-5	-5
KOKONAISKUSTANNUKSET	-85	-156	-118	-24 %	-121	-123

6.4.5 Talouspalvelut

Palvelusuunnitelma

Talouspalvelut tuottavat kunnan laskutuksen, palkanlaskennan, talousarvion ja tilinpäätöksen kokoamisen ja ohjeistamisen palvelut. Lisäksi taloushallinto tuottaa talouteen liittyvää ohjeistusta ja tukea kunnan tulosityksiköille.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Syksyllä 2024 toteutetun yhteistoimintamenettelyn mukaisesti yksi sihteeri siirrettiin Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan (HYPA) toimialalta talouspalvelujen tiimiin. Samalla kaksi sihteeritehtävää siirrettiin Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan (ELKA) toimialalta talouspalveluiden tiimiin. Muutos lisää kustannuksia talouspalveluiden kustannuspaikalla, mutta samalla on huomioitava, että vastaavasti kustannukset poistuvat HYPA- ja ELKA -toimialan kuluista.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
1190 Taloustoimisto						
Toimintatuotot	4	0	7	0 %	7	7
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-529	-631	-699	11 %	-709	-720
TOIMINTAKATE (netto)	-525	-631	-693	10 %	-703	-713
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	462	560	621	11 %	621	621
KOKONAISKUSTANNUKSET	-63	-71	-72	1 %	-82	-92

6.4.6 Kiinteistötoimi

Palvelusuunnitelma

Kiinteistö- ja siivoustoimen tavoitteena on ylläpitää ja tarvittaessa parantaa olemassa olevia kiinteistöjä sekä huolehtien sisäilmaston laadusta ja tilojen toimivuudesta.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kunnan raskaan investointiohjelman tullessa päätökseen vuoden 2024 lopussa, vuodelle 2025 ei ole suunnitelmassa uudisrakentamisen kohteita. Käyttötalousmenojen oletetaan kasvavan, kun uudisrakennuksissa on huomattavasti enemmän lattiapinta-alaa ja myös kuutioita. Vaikka uudisrakennukset ovat energiatehokkaampia kuin vanhat rakennukset, lisääntynyt käyttöpinta-ala kasvattaa kustannuksia.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	6 266	7 357	8 203	11 %	8 203	8 203
Valmistus omaan käyttöön	42	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-4 661	-4 104	-4 668	14 %	-4 733	-4 799
TOIMINTAKATE (netto)	1 648	3 253	3 535	9 %	3 470	3 404
Poistot ja arvonalentumiset	-2 060	-2 103	-2 350	12 %	-2 201	-2 208
Varausten ja rahastojen muutos	0	32	492	1 432 %	492	492
Muut laskennalliset erät	-751	-626	-642	3 %	-642	-642
KOKONAISKUSTANNUKSET	-1 162	556	1 034	86 %	1 119	1 045

6.4.7 Ravitsemispalvelut

Palvelusuunnitelma

Ravitsemispalvelut tuottavat kustannustehokkaasti laadukasta ja monipuolista ruokaa varhaiskasvatuksen ja opetustoimen asiakkaille ja henkilökunnalle sekä osallistuvat ruokakulttuurin ylläpitämiseen ja luomiseen. Toiminnassa noudatetaan varhaiskasvatus- ja kouluruokasuosituksia sekä kestävän kehityksen periaatteita.

Palvelupisteiden palveluntarve on kasvanut viime vuosiin saakka, ruokapalveluiden toimintaa skaalataan tulevan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoselvityksen toimenpiteiden perusteella vuodesta 2025 alkaen.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Ravitsemuspalveluiden toiminta pysyy aikaisempien vuosien tasolla.

D230 Keskuskeittiö Käyttötalous / 1000 €	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -% Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tulosbudjetti					
Myyntituotot	1 403	1 320	1 397	5,8 %	1 397
Tuet ja avustukset	8	12	6	-50,0 %	6
TOIMINTATUOTOT	1 411	1 332	1 403	5,3 %	1 403
Henkilöstökulut	-925	-860	-990	15,2 %	-1 005
Palvelujen ostot	-83	-95	-93	-3,0 %	-93
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-638	-605	-609	0,6 %	-618
Muut toimintakulut	-216	-186	-192	3,3 %	-192
TOIMINTAKULUT	-1 862	-1 746	-1 884	7,9 %	-1 909
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-451	-414	-481	16,2 %	-506
VUOSIKATE	-451	-414	-481	16,2 %	-531
Poistot ja arvonalentumiset	-14	-16	-16	-0,6 %	-12
TILIKAUDEN TULOS	-465	-430	-497	15,5 %	-518
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-465	-430	-497	15,5 %	-537

6.4.8 Siivoustoimi

Palvelusuunnitelma

Siivoustoimi huolehtii tilojen puhtaanapidosta, puhtaanpitopalveluiden hankinnasta ja valvoo toiminnan laatutasoa kohteissa.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Siivoustoimen kustannukset nousevat, vaikka henkilöstömenot hiukan vähenevät. Kasvua on palveluostoissa, kun monitoimitalon siivous on ulkoistettu. Kasvaneet tilat nostavat kustannuksia samoin perustein kuin kiinteistötoimessa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -% TS 2026	TS 2027
E1350 Siivoustoimi					
Toimintatuotot	1	0	0	0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0
Toimintakulut	-650	-601	-615	2 %	-623
TOIMINTAKATE (netto)	-649	-601	-615	2 %	-623
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0
Muut laskennalliset erät	649	567	580	2 %	580
KOKONAISKUSTANNUKSET	0	-33	-35	5 %	-43

6.4.9 Sisäiset palvelut

Palvelusuunnitelma

Sisäiset palvelut kuten postitus, kopiointi ja puhelinvaihdopalvelut tuotetaan Tukipalvelukeskuksen työnä tai ostopalveluna.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Osa-alueeseen sisältyy kopiokoneiden leasingvuokrat, puhelinkeskuksen, postituksen ja toimistotarvikkeiden ostot.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D140 Sisäiset palvelut						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-100	-104	-103	-1 %	-105	-106
TOIMINTAKATE (netto)	-100	-104	-103	-1 %	-105	-106
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	100	104	103	-1 %	103	103
KOKONAISKUSTANNUKSET	0	0	0	0 %	-2	-3

B20 Kunnanhallitus/Tukipalvelukeskus Tuloarvio ja määrärahat / 1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 576	1 401	1 551	10,7 %	1 551	1 551
Maksutuotot	5	0	0	0,0 %	0	0
Tuet ja avustukset	154	177	361	103,8 %	243	126
Muut toimintatuotot	6 271	7 576	8 132	7,3 %	8 132	8 132
Toimintatuotot	8 006	9 154	10 044	9,7 %	9 926	9 809
Valmistus omaan käyttöön	42	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-3 451	-3 358	-3 949	17,6 %	-3 905	-3 862
Palvelujen ostot	-3 079	-2 780	-4 094	47,3 %	-4 119	-4 146
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 075	-1 902	-2 212	16,3 %	-2 244	-2 278
Avustukset	-643	-672	-1 027	52,8 %	-1 042	-1 058
Muut toimintakulut	-1 748	-1 812	-1 848	2,0 %	-1 865	-1 883
Toimintakulut	-10 996	-10 524	-13 129	24,8 %	-13 176	-13 226
Toimintakate (netto)	-2 949	-1 370	-3 086	125,3 %	-3 250	-3 417
Poistot ja arvonalentumiset	-2 123	-2 145	-2 368	10,4 %	-2 213	-2 214
Varausten ja rahastojen muutos	0	32	492	1 431,7 %	492	492
Muut laskennalliset tulot	2 081	2 026	2 087	3,0 %	2 087	2 087
Muut laskennalliset menot	-950	-783	-805	2,9 %	-805	-805
Kokonaiskustannukset	-3 941	-2 240	-3 680	64,3 %	-3 689	-3 858

6.5 Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C250 Hyvinvoinnin ja palv. Itk						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-4	-16	-16	0 %	-17	-17
TOIMINTAKATE (netto)	-4	-16	-16	0 %	-17	-17
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-4	-16	-16	0 %	-17	-17

6.5.1 Hallinto

Toiminta-ajatus

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan perustehtävänä on järjestää palveluita, joilla muuramelaisien hyvinvointi, osaaminen, osallisuus ja sujuva arki mahdollistetaan. Keskeisiä hyvinvointipalveluja ovat opetuksen ja kasvatuksen, kulttuuri- ja nuorisopalvelujen sekä Liikkuva Muurame –sisältöjen muodostama kokonaisuus.

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan tuottamat palvelut vastuualueittain ovat:

- Varhaiskasvatus
- Perusopetus
- Toisen asteen koulutus - Lukio
- Liikkuva Muurame - Liikuntapalvelut
- Kulttuuri- ja nuorisopalvelut
 - Kulttuuri- ja osallisuuspalvelut
 - Taiteen perusopetus
 - Kansalaisopisto
 - Kirjastopalvelut
 - Nuorisopalvelut
- Joukkoliikenne

Palveluiden tuottavuutta ja vaikuttavuutta seurataan aktiivisesti ja hankittu tieto jalostetaan kehittämistoimenpiteiksi. Asukkaille tarjotaan mahdollisuuksia antaa palautetta ja kehittämis-ehdotuksia palveluiden parantamiseksi.

Hyvinvoinnin ja palveluiden vastuualueella pyritään edistämään asukaslähtöisyyttä tunnistamalla yhteisiä asiakkuuksia, lisäämällä palvelukokonaisuuksien yhteistoimintaa ja madaltamalla niiden välisiä raja-aitoja.

Palvelusuunnitelma

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan alaisten toimintojen tärkeimmät painopisteet vuonna 2025 liittyvät kuntastrategian visioon ”Maailman onnellisin Muurame”, jonka mukaisesti luodaan edellytyksiä muuramelaisten onnelliselle arjelle ja vapaa-ajalle.

Strategisena tavoitteena olevaan hyvinvointi, osallisuus ja sujuva arki -kokonaisuuteen sisältyvät lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi keskeisimmäksi toimenpiteeksi on valittu asiakaslähtöisyyden kehittäminen lasten ja nuorten palveluissa.

Positiivisuuteen ja luottamukseen perustuvaa toimintakulttuuria kehitetään edelleen. Viime vuosien aikana toimintaa on kehitetty erilaisissa hankkeissa ja projekteissa esimerkiksi koronapandemian haittavaikutusten lieventämiseksi sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi ulkopuolelta haetun rahoituksen turvin. Keskenäiset hankkeet viedään vuoden 2025 aikana suunnitellusti loppuun, ja uusia hankkeita käynnistetään harkitusti, mikäli rahoitusehdossa olevat tavoitteet tukevat Muuramen kunnan strategiaa ja perustehtävää. Hankkeiden välillä tehdään tiivistä yhteistyötä päällekkäisyyksien välttämiseksi ja synergiaetujen hyödyntämiseksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen sekä niihin liittyvien tukipalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuiden siirryttyä Keski-Suomen hyvinvointialueelle, on kunnista tullut vuoden 2023 alusta alkaen ennen kaikkea sivistyskuntia, joiden suurin toimiala on kasvatus- ja opetuspalvelut. Niiden merkitys on erityinen paitsi kunnan asukkaiden hyvinvoinnin myös kunnan elinvoiman näkökulmasta. Palvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Muuramen kunta on ollut mukana Keski-Suomen sivistyskunnat – hankkeessa, jonka puitteissa tuettua kuntien yhteistyön kehittämistä, tulevaisuuden suunnittelua ja seutukunnallista vuoropuhelua jatketaan edelleen.

Asiakas- ja asukasnäkökulmasta palveluissa korostuvat entistä enemmän yhteisöllisyys, osallisuus sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Lasten ja nuorten kipuilu erilaisten häiriökäyttäytymisten ja oppimisvaikeuksien muodossa vaatii erityistä panostusta ja huomiota. Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toiminta-ajatukseen sisältyy osallisuuden kehittäminen. Nuorisopalveluissa tehdään moniammatillista yhteistyötä koulujen, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Kulttuuri- ja kirjastopalvelujen yhteistyönä kehitetään yhteisöllisyyttä, aktiivisuutta ja omaehtoisuutta tukevaa monipuolista ja erilaisia kohderyhmiä kiinnostavaa toimintaa. Kohderyhmistä mainittakoon ikäihmiset, joille toimintaa järjestetään yhteistyössä seurakunnan ja järjestöjen kanssa sekä esimerkiksi KIIHI-hankkeen puitteissa, jolloin samalla pyritään vahvistamaan ikäihmisten arjessa tarvitsemia informaatiotaitoja.

Asukkaiden liikkumisen ja hyvinvoinnin tukeminen tunnustetaan kaikkien palveluiden keskeiseksi tehtäväksi. Liikuntapaikkojen rakentaminen on ollut yksi keskeisistä asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia tukevista elementeistä. Liikkuva Muurame –kokonaisuuden palvelut ja toiminta-ajatus näkyvät eri-ikäisten kuntalaisten arjessa erityisesti vuonna 2025, kun uimahalli ja kuntosali ovat remontin jälkeen jälleen kuntalaisten käytössä.

Talouden näkökulmasta katsottuna toimintavuoden arvioidaan olevan erityisen haasteellinen. Kuntien tuloja vähentäneet ja menoja lisänneet laki- ja asetusmuutokset, kunta-alan palkkaratkaisut sekä toteutetut tilainvestoinnit kaventavat edelleen toimintamenojen liikkumavaraa. Erityisesti mittavat kouluissa, päiväkodeissa ja liikuntapalveluissa toteutetut rakennusinvestoinnit näkyvät käyttötaloudessa kohonneina vuokrina ja poistoina.

Kunnan kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoratkaisuilla pyritään varautumaan erilaisiin skenaarioihin väestörakenteessa sekä muuttoliikkeen suunnassa ja laadussa. Tavoitteena ovat laadukkaat, monipuoliset ja kuntalaisia yhdenvertaisesti kohtelevat palvelut. Palveluissa pyritään hyödyntämään uuden teknologian tarjoamia vaihtoehtoja sekä hyödyntämään edelleen oppimis- ja kasvuympäristöjä uudentamalla toimintamalleja tukeviksi.

Riskien hallinta ja sisäinen valvonta

Lautakunnat vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista. Hyvinvoinnin ja palveluiden toimialan suunnitelma sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä hyväksytään lautakunnassa tammikuussa. Toimialan merkittävimmät riskit liittyvät lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntymiseen, opiskeluhuollon palvelujen toimivuuteen sekä henkilöstön kuormittuneisuuteen, saatavuuteen, riittävyteen ja vaihtuvuuteen.

Hallinnollisena riskinä voidaan pitää esimerkiksi epävarmuutta ja epäluottamusta muutos- ja poikkeustilanteissa. Lisäksi toimialaan vaikuttavat koko kunnan toimintaan liittyvät talouden riskit, kuten investointiohjelman mukaisten hankkeiden ja hankintojen aiheuttama sisäisten vuokrien ja poistojen kasvu sekä inflaation kiihtymisen ja kunta-alan palkkaratkaisujen aiheuttama käyttötalouden menojen kasvu.

Riskejä hallitaan mm. sisäisen valvonnan keinoilla eli selkeyttämällä toimintamalleja ja rakenteita, lisäämällä sisäistä ja ulkoista vuoropuhelua ja yhteistyötä sekä huolehtimalla sääntöjenmukaisuudesta toiminnassa.

Strategia	Tavoite TA:ssa	Mittari/ vertailuarvo/ tavoite/ mihin verrataan	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Toteuma	Liikenne- valo
Hyvinvointi, osallisuus ja sujuva arki					
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on korkea.	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on yli valtakunnallisen (75 %) ja Keski-Suomen (76–80 %) keskiarvon.	Tarjotaan laadukkaat kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatuspalvelut	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Perusopetuksessa oppilaiden poissaolojen vähentyminen.	Wilma -järjestelmän poissaolotiedot, joita voi verrata edelliseen lukuvuoteen. Tavoitteena vähenevä trendi. Vertailuarvona edellisen lukuvuoden poissaolotiedot.	Hyvinvoinnin vuosikellon jalkauttaminen ja uuden poissaolomallin tehostettu käyttö.	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Iltapäivätoimintaan osallistamisen mahdollistaminen kaikille lapsille asuinalueesta, toimintakyvystä tai perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta.	Toimintaan osallistuneiden oppilaiden prosenttiosuus ikäluokasta: 1.lk. väh. 60 %, 2. lk. väh. 40 %. Vertailuarvona v. 2024 prosenttiosuudet	Laadukkaan iltapäivätoiminnan järjestäminen. Harrastamisen Suomen mallin toteuttaminen osana aamu- ja iltapäivätoimintaa.	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Ylioppilaskirjoitusten läpäisy ja mahdollisimman vähäinen hylättyjen määrä.	Ylioppilastutkintolautakunnan lähettämät valtakunnalliset tulokset ja tilastot hylättyjen määrästä. Tavoite 100 % läpäisy.	Laadukkaan lukiokoulutuksen järjestäminen ja riittävän opetuksen tarjoaminen	Tilinpäätökseen	
Lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus	Yksilön perustaitoihin kuuluvan uimataidon oppiminen	Kaikki 6. luokkalaiset suorittavat testin. 95 % suorittaa testin hyväksytysti.	Laadukas uinninopetus esikoulusta alkaen. Kuudesluokkalaiset oppilaat suorittavat pohjoismaisen uimataitotestin.	Tilinpäätökseen	
Aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen	Vahvistetaan muuramelaisten hyvinvointia ja toimintakykyä uimahalli-kuntosalin palveluilla	Uimahalli-kuntosalin kävijämäärä 75 000 hlöä vuodessa	Asiakassegmenttien tarpeisiin kohdennetut ohjatut ryhmät, asiakaslähtöinen palvelu omaehtoisen liikunnan aktivoimiseksi	Tilinpäätökseen	

Mutkatoman asioiden Muurame Aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen	Kirjastopalvelut ovat helposti saavutettavissa sekä fyysisesti että verkossa. Muuramelaiset käyttävät aktiivisesti kirjastoa ja lainaavat aineistoa.	Kirjaston kävijämäärä: fyysiset käynnit / v ja verkkokäynnit / v. Kirjojen lainausmäärä/asukas. Vertailuarvoina edellisvuosien Muuramen luvut sekä valtakunnallinen keskiarvo (OKM tilasto)	Laadukkaat kirjastopalvelut, palvelujen hyvä saavutettavuus laajojen palvelu- ja omatoimiaukioloaikojen avulla, kirjastoautopalvelun ostaminen Isolahteen ja Niittyahoon. Lasten ja nuorten lukemaan innostaminen ja lukemisharrastuksen ylläpitäminen aikuisilla.	Tilinpäätökseen	
Aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen	Eri-ikäisten kuntalaisten osallisuutta tuetaan järjestämällä Kuntalaisten aktiivinen osallistuminen:	Kulttuuritilaisuuksien kokonaisosallistujamäärä, kuvataidekoulun ja musiikkileikkikoulun oppilasmäärä, kansalaisopiston opiskelijamäärä. Nuorisokeskuksen aukiolopäivien lukumäärä. Tavoitteena ja vertailuarvoina edellisen vuoden toteutuneet määrät.	Tuotetaan itse ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa sekä hankitaan ostopalveluna monipuolisia kulttuuripalveluja. Järjestetään laadukasta kuvataide- ja musiikkileikkikoulutoimintaa. Ostetaan taiteen perusopetuksen musiikin ja tanssin opetusta Gratialta ja vapaan sivistystyön opintoja Jyväskylän kansalaisopistolta. Järjestetään nuoria kiinnostavaa toimintaa nuorisokeskuksessa.	Tilinpäätökseen	

Tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja vertailuarvot sekä vastuutahot on johdettu kuntastrategiasta. Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta arvioi strategian ja sen toimenpideohjelman sekä talousarvion toteutumista neljännesvuosittain. Raportit toimitetaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Koko vuoden onnistumista arvioidaan tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä.

6.5.2 Varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kasvua oppimista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuksella ehkäistään syrjäytymistä ja vahvistetaan lasten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia heidän kasvatustyössään ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista lasten kehitystä ja oppimista tukevaa toimintaa, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä varhaiskasvatus on kytketty tiiviiksi osaksi elinikäisen kasvun ja oppimisen polkua sekä opetussuunnitelmien jatkumoa.

Varhaiskasvatuspalvelut tukevat myös ennaltaehkäisevää lastensuojelu- ja perhetyötä. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäiväkodeissa (ml. ryhmäperhepäivähoito) ja avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja kouluilla toimivissa esiopetuksen päiväkotiryhmissä.

Varhaiskasvatusta, esiopetusta ja avoimia varhaiskasvatuspalveluita järjestetään kysyntää vastaavasti. Palveluita järjestetään oman tuotannon ohella yksityisten palveluntuottajien avulla. Varhaiskasvatuspalvelujen kysyntää ja valtiollista ohjausta seurataan. Kysynnän muutoksiin ja lakimuutoksiin pyritään vastaamaan joustavilla tila- ja henkilöstöratkaisuilla.

Uudessa hallitusohjelmassa tavoitteena on varhaiskasvatuksen laadun parantaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö linjaa, millaisia toimenpiteitä laadun parantamiseksi tehdään. Lisäksi hallitusohjelmaan on kirjattu varhaiskasvatuksen henkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen, osallistumisasteen nostaminen, tasa-arvon edistäminen ja segregaaation ehkäiseminen sekä lasten kielellisten taitojen tukeminen. Myös palveluseteliuudistus on kirjattu. Merkittävä uudistus on esi- ja perusopetuksen tuen uudistus, joka tulee voimaan vuonna 2025. Muuramen varhaiskasvatuspalveluissa seurataan uudistuksien toimeenpanon suunnittelua ja kehitetään palveluita laadukkaasti sekä kuntastrategian mukaisesti.

Palveluverkkoselvitys varhaiskasvatuksen osalta valmistuu syksyllä 2024. Joustavan esiopetuksen ja alkuopetuksen mahdollistamiseksi palveluverkkosuunnitelmassa on huomioitu esikoululaisten sijoittuminen alkuopetuksen yhteyteen. Keskustan alueen esiopetus siirtyi elokuussa 2024 Mäkelänmäen päiväkotiin (ns. Noppa), jossa on myös Mäkelänmäen koulun alkuopetus. Näin ollen kaikilla kouluilla on mahdollisuus lisätä yhteistyötä ja kehittää joustavaa esi- ja alkuopetusta. Esikoululaisille, joilla on esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen lisäksi myös vuorohoitoa (klo 18–6 välisenä aikana), tarjotaan vuorohoidon palvelu edelleen Aurinkolahden päiväkodissa.

Varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muuttuivat vuonna 2022 erityisesti lapsen kehityksen ja oppimisen tuen osalta. Varhaiskasvatuksen erityisopettajia on Muuramen kunnassa viisi, joista neljä on vakituista ja yksi määräaikainen työntekijä. Tämä mahdollistaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen yhdenvertaisuuden, varhaiskasvatuksen tuen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisen koko Muuramen kunnan alueella. Varhaiskasvatuslain mukaan lapsen oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki rakentuu erityisopettajien tuen, pedagogisen tuen, ryhmän lapsimäärän pienennyksen tai avustavan henkilöstön tuen avulla. Avustavia henkilöitä on Muuramessa viisi.

Varhaiskasvatuslaissa (2018/540) määritellään myös henkilöstön koulutuksesta ja mitoituksista. Päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus (37 §). Tämä määräys tulee voimaan 1.1.2030.

Muuramen varhaiskasvatuksessa siirrytään lain mukaiseen henkilöstörakenteeseen tulevien vuosien aikana. Lastenhoitajien vakituisia tehtäviä muutetaan varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtäviksi lain edellyttämällä tavalla ja yksikkökohtaisesti.

Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi tärkeimpinä painopistealueina ovat kaikenikäisille lapsille tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen, kiusaamisen ehkäisy ja tukea tarvitsevien lasten tukitoimijärjestelyt inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Positiivinen pedagogiikka ja inklusion johtaminen ovat Muuramen varhaiskasvatuksen painopisteinä vuonna 2025.

Vuoden 2025 varhaiskasvatuksen keskeisinä toiminnallisina tavoitteina on kuntastrategian ja siitä johdetun opetuksen ja kasvatuksen toimeenpanosuunnitelman mukaisesti hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen. Opetus- ja kasvatushenkilöstön nostamia keskeisiä tavoitteita ovat keväälle 2025 kokeiluihin ja uusiin toimintatapoihin rohkaiseminen, aikuisten yhteisöllisen vastuun lisääminen sekä luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä huolehtiminen.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen on ollut jo vuosien ajan nousussa. Syntyvyyden lasku ja lasten kokonaismäärän väheneminen eivät kuitenkaan ole vähentäneet palvelujen tarvetta Muuramessa. Kuusivuotiaiden lasten osallistuminen esiopetukseen on 100 %. Yli 3-vuotiaiden osallistumisaste on yli 95 %, joten osallistumisasteen kasvu on tapahtunut alle 3-vuotiaiden lasten osalta. Kaiken kaikkiaan 1–6-vuotiaiden lasten osallistumisaste on 90 %, kun se valtakunnallisesti on 75 %. Lasten määrä on kasvanut kunnallisessa varhaiskasvatuspalveluissa 100 lapsella viimeisen kahden vuoden aikana. Esiopetusikäisten lasten määrä on vähentynyt 33 lapsella tarkasteluajanjaksolla. Varhaiskasvatuspalveluiden ja sen kustannusten kasvu selittyy sillä, että palvelun käyttävät aiempaa nuoremmat lapset, erityisesti alle kolmivuotiaat. Palvelutarpeen kasvu on kasvattanut myös henkilöstökuluja.

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädellään tarkasti lapsiryhmien enimmäiskoko. Alle 3-vuotiaan lasten ryhmässä saa olla enintään 12 lasta, ja yhdellä kasvattajalla saa olla 4 alle 3-vuotiasta lasta vastuullaan. Yli 3-vuotiaan lasten ryhmässä saa olla enintään 21 lasta, ja yhdellä kasvattajalla 7 yli 3-vuotiasta lasta vastuullaan. Lapsiryhmän kokoa ei voi kasvattaa edes tilapäisesti, koska ryhmässä samaan aikaan läsnä olevien lasten määrä ei saa ylittää lain sallimia enimmäismääriä. Vuonna 2021 voimaan tullut varhaiskasvatuslakimuutos kieltää tilapäisen poikkeamisen suhdeluvuista. Tämä tarkoittaa, että kaikissa henkilökunnan poissaoltilanteissa lasten ja kasvatusvastuussa olevan henkilökunnan suhdelukujen tulee toteutua lain mukaan. Lainmukainen toiminta on luonut merkittäviä haasteita talousarvion toteuttamisessa. Usean vuoden ajan varhaiskasvatuksen sijaismäärärahat on kasvaneet, myös siitä syystä, että henkilöstön määrä on kasvanut lasten määrän mukaisesti. Sijaismäärärahojen kasvua on ennaltaehkäisty erilaisin toimenpitein, mutta henkilöstön äkillisten ja pitkäaikaisten sairauslomien sijaistaminen on ollut välttämätöntä ja lainmukaista.

Vuonna 2022 voimaan tullessa varhaiskasvatuslain uudistuksessa säädetään lapsen kehityksen ja oppimisen tuesta varhaiskasvatuksessa. Lain (35§) mukaan, jos lapsiryhmässä on tehostettua ja / tai erityistä tukea saavia lapsia, se tulee huomioida joko henkilöstön määrässä tai lapsiryhmän koossa. Lisäksi vuonna 2025 voimaan tulevassa esi- ja perusopetuksen tuen uudistuksessa esiopetuksessa tarjottava oppimisen tuki on varhaiserityisopettajan tukea. La-keihin kirjatut tuen järjestämisen vaatimukset tarkoittavat varhaiserityiskasvatusresurssin vahvistamista palveluissa. Vuoden 2025 talousarvioon esitetään yhden määräraikaisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävän vakinaistamista. Tämä mahdollistaisi systemaattisen tukitoimien suunnittelun, järjestämisen ja toteutuksen niin varhaiskasvatuksessa kuin esiopetuksessa. Tällä lisäyksellä pystytään myös tarjoamaan konsultoivaa erityisopettajaresurssia yksityisissä päiväkodeissa oleville muuramelaisille lapsille. Lisäksi toimintavuonna 2024–2025 kehitetään oppimisen tuen henkilöstön toimintatapoja niin, että resurssit olisivat joustavasti ja tehokkaasti yhteisessä käytössä toimialalla.

Esi- ja perusopetuksen tuen uudistus on käynnistynyt vuonna 2024. Uuden tuen järjestelmän yksityiskohdat selviävät vasta maaliskuussa 2025 ja koskevat esiopetuksen alkavaa lukuvuotta 2025. Uudistuksen kustannusvaikutusten arviointi luo haasteen vuoden 2025 talousarvion laadinnalle.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja on alennettu viime vuosina paljon lainsäädännöllä. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain edellyttämät indeksitarkistukset asiakasmaksuun ja tulorajoihin tehdään joka toinen vuosi. Uusin indeksitarkistus tuli voimaan elokuussa 2024. Muuramessa on ollut käytössä viisiportainen asiakasmaksu, joka muodostuu lapsen varhaiskasvatuksessa käytettävästä ajasta. Vuonna 2025 varhaiskasvatusmaksut määräytyvät viiden sijasta kolmeen maksuluokkaan varhaiskasvatusajan mukaisesti. Uudistus noudattaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain (1503/2016) kirjauksia varhaiskasvatusajan vaikutuksesta asiakasmaksuun. Uudistuksen arvioidut vaikutukset talousarvioon ovat +60 000 euroa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvoa korotettiin 1.8.2024. Nopea yleinen hintatason nousu on kuitenkin tuonut haasteita yksityisille palveluntuottajille. Palvelusetelin arvoa seurataan kustannusten nousuun liittyen ja valtakunnalliseen tasoon verraten. Mahdollisen palveluseteliuudistuksen aikataulua ja vaikutuksia on vielä vaikea arvioida.

Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmää arvioidaan ja kehitetään vuonna 2025. Yksi vakituista päiväkodin johtajista eläköityy syksyllä 2025. Johtamisjärjestelmää arvioidaan keväällä 2025 ja kehitetään todellisen tarpeen mukaisesti huomioiden lähijohtamisen merkityksen varhaiskasvatuspalvelun laadun ja talouden näkökulmista.

Varhaiskasvatuksen talousarvio muuttuu yhä menopainotteisemmaksi tulevina vuosina. Kasvu johtuu suurelta osin varhaiskasvatustalouden mukaisen henkilökuntaresurssin tarpeen kasvusta. Asiakasmaksutulot vähenevät, palvelusetelimenot kasvavat (palvelusetelin arvo / lapsi kasvaa omavastuuosuuden pienentyessä) ja asiakasmaksutulojen osuus pienenee. Kustannusten nousu johtuu myös sisäisten vuokrien ja ruokakustannusten kasvusta. Valtionosuudet kattavat osan lakimuutoksista, mutta eivät näy varhaiskasvatuksen talousarviossa. Lasten kokonaismäärä vähenee Muuramessa jonkin verran syntyvyyden laskemisen myötä, mutta varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä on kasvanut kunnallisissa palveluissa. Tilojen ja henkilöstön tarvetta arvioidaan aktiivisesti, jotta palvelutaso pysyy sopivalla tasolla.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C290 Varhaiskasvatuspalvelut						
Toimintatuotot	818	632	602	-5 %	602	602
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-9 247	-8 922	-8 867	-1 %	-8 977	-9 089
TOIMINTAKATE (netto)	-8 429	-8 290	-8 265	0 %	-8 375	-8 487
Poistot ja arvonalentumiset	-22	-15	-26	76 %	-24	-17
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-206	-297	-309	4 %	-309	-309
KOKONAISKUSTANNUKSET	-8 657	-8 602	-8 601	0 %	-8 708	-8 813

6.5.3 Perusopetus

Toiminta-ajatus

Perusopetus on oppilaan perusoikeus. Perusopetuksen tavoitteina opetus- ja kasvatustehtävän näkökulmasta ovat tukea oppilaan monipuolista osaamista, positiivisen identiteetin kehittymistä sekä kasvua yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetuksessa tuetaan oppilaan valmiuksia kohdata erilaisia muutoksia, arvioida niitä kriittisesti ja ottaa roolia murroksessa olevan yhteiskunnan rakentamisessa. Perusopetuksen oppilas saa koulun ja kodin yhteistyön avulla valmiuksia tasa-arvon, yhdenvertaisuuden sekä oikeudenmukaisuuden edistämiseen. Oppilaiden osallisuus, osaaminen sekä kokonaisvaltainen hyvinvointi ovat perusopetuksen perustehtäviä.

Perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan tarkoituksena on tukea pienen koululaisen kasvua ja kehitystä, sekä tarjota lapselle monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun toimintaan ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilöstön valvonnassa ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnalla tuetaan huoltajien työssäkäyntiä järjestämällä koululaiselle turvallinen ja valvottu ympäristö koulupäivän jälkeen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin ja toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Mikäli kunta järjestää perusopetuslain mukaista toimintaa, tulee toiminta järjestää valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti. Kunta saa toimintaan valtionosuutta.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunnassa perusopetusta järjestetään luokille 1.–6. Mäkelänmäen koulussa (Puu-koulu, Noppa, Niittyaho, Leikari), Kinkkomaan koulussa ja Isolahden koulussa. Luokkien 7.–9. perusopetus järjestetään Nisulanmäen koulussa. Mäkelänmäen koulu vastaa yksilöllisen pienryhmäopetuksen (YPR) järjestämisestä. Kuntastrategian mukaisesti perusopetuksen painopistealueena on lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus.

Perusopetuksen palveluverkkoselvitys valmistuu syksyn 2024 ja alkuvuoden 2025 aikana. Selvityksessä laaditaan taustatietojen ja selvitettävien asioiden kartoitusten pohjalta skenaariot kouluverkosta ja oppilaiden lähikoulujärjestelyistä sekä tehdään arviointi päätösehdotusten vaikutuksista.

Perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kunnan päättämässä laajuudessa ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaille, sekä oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta. Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä kodin, koulun ja monialaisen verkoston kanssa. Toiminnalle ominaista on monipuolisuus, vapaaehtoisuus ja tarvelähtöisyys.

Opetus- ja kasvatushenkilöstön nostamia keskeisiä tavoitteita ovat keväälle 2025 kokeiluihin ja uusiin toimintatapoihin rohkaiseminen, aikuisten yhteisöllisen vastuun lisääminen sekä luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä huolehtiminen. Lisäksi jatketaan hyvinvoinnin vuosikellon jalkauttamista perusopetuksen arkeen.

Perusopetuksen toiminnallisina tavoitteina ovat kuntastrategian ja siitä johdetun opetuksen ja kasvatuksen toimeenpanosuunnitelman mukaisesti hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen sekä sujuva arki. Opetus- ja kasvatushenkilöstön nostamia keskeisiä lukuvuoden 2024–2025 tavoitteita ovat vielä keväällä 2025 kokeiluihin ja uusiin toimintatapoihin rohkaiseminen, aikuisten yhteisöllisen vastuun lisääminen sekä luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä huolehtiminen.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Opetuksen järjestämisessä keskitytään tukemaan oppilaiden oppimista, hyvinvointia ja osallisuutta. Opiskeluhuollon tarpeiden ennakoidaan kasvavan edelleen, joka osaltaan lisää tarvetta yhteisöllisen opiskeluhuollon palveluun ja erilaisiin toimintamuotoihin. Talouden näkökulmasta vuosi on erityisen haasteellinen. Koulujen rakennus- ja perusparannusinvestoinnit näkyvät käyttötaloudessa nousseina sisäisinä vuokrina.

Opetuksen tuen uudistushanke on vireillä Suomessa. Kolmiportaisen tuen järjestelmä on muutoksessa ja uuden tuen järjestelmän yksityiskohdat selviävät vasta maaliskuussa 2025. Kuitenkin osa uudistuksen kustannusvaikutuksista tulee näkymään jo elokuussa 2025 alkavana lukuvuotena. Tämä tuo haasteen vuoden 2025 talousarvion laadinnalle.

Perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa (422/2012) koskevaa asetusta on muutettu. Niin sanotun tuntijakoasetuksen muutoksella (286/2024) vuosiluokilla 1.–2. äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan opetusta on lisätty yhdellä vuosiviikkotunnilla. Vuosiviikkotuntien tarkemmasta kohdentamisesta päätetään paikallisesti. Tuntijakoasetuksen ja perusopetusasetuksen muutokset tulevat voimaan 1.8.2025, ja niihin sisältyy myös tulevia 2. ja 3. luokkalaisia koskeva siirtymäsäännös.

Syksystä 2024 alkaen tuntijakoasetuksen muutoksen myötä lisättiin 7. vuosiluokalle yksi tunti viikossa enemmän B1-kielen (ruotsin kieli) opetusta. Opetusta tuli lisätä lukuvuoden 2024–2025 aikana myös 9. luokkalaisille. Lisäksi 8.-luokkalaisille tulee järjestää B1-kielen opetusta yksi tunti viikossa lisää joko lukuvuonna 2024–2025 tai viimeistään heidän ollessaan 9. vuosiluokalla lukuvuonna 2025–2026. B1-kielen tuntilisäys on kasvattanut Nisulanmäen koulun tuntikehystä.

Perusopetuksen ja opetuksen tuen käytäntöjä, työnjakoa, tuntijakoa ja sisältöjä kehitetään edellä mainittujen syksyllä 2025 voimaan tulevien opetuksen tuen uudistushankkeen ja tuntijakoasetuksen muutosten mukaisesti. Niukkenevien resurssien tilanteessa mahdollisimman oikea-aikaisesti kohdennettujen ja laadukkaiden palveluiden merkitys kasvaa entisestään. Mahdollisesti haettavilla erityis- ja kehittämisavustuksilla pyritään tukemaan tavoitteiden käytäntöön viemistä sekä vastaamaan opetus suunnitelmien ja opetuksen tuen muutoksista johtuviin osaamistarpeisiin. Hakuvaiheessa sitoudutaan hankkeiden omarahoitusosuuksiin.

Mäkelänmäen koulu

Mäkelänmäen koulun oppilasmäärä on tammikuussa 2025 arviolta 660 oppilasta. Elokuussa 2025 arvioidaan oppilaita koulussa olevan 630. Ensimmäiselle luokalle elokuussa 2025 tulevan ikäluokan arvioidaan olevan 90 oppilasta.

Lukuvuoden 2024–2025 painopisteenä Mäkelänmäen koulussa on oppilaiden ja aikuisten hyvinvointi, sujuva arki sekä oppilaiden osallisuuden kasvattaminen edelleen. Kylien toiminnan kehittäminen on osa tätä kokonaisuutta, jolla tähdätään turvalliseen oppimisympäristöön tutujen aikuisten kanssa. Pariopettajuuden mahdollistaminen on koulun pedagoginen tavoite, joka kasvattaa yhteisöllisyyttä kylissä. Hyvinvointivastaavien (7 opettajaa eri kylistä) johdolla viedään lukuvuositeemaa eteenpäin yhdessä hyvinvointiohjaajan ja rehtoreiden kanssa.

Koulunkäynninohjaajien resursseja suunnataan sinne, missä se on kaikkein tarpeellisinta oppilaiden kasvuun, oppimiseen ja turvallisuuteen liittyvien haasteiden ja tarpeiden vuoksi. Laskennallinen ohjaajaresurssi Puukoulussa on 42 oppilasta/ ohjaaja (ilman pienryhmää ja YPR-opetusta), Leikarissa 30 ja Niittyahossa 26.

Liikuntahallin ja koulun uusien tilojen (pehmeiden materiaalien käsityöluokka, pienryhmätila ja iltapäivätoiminnan tila) kalustaminen on tehty syksyn 2024 aikana, ja tiloissa käytettäville materiaaleille varataan riittävä määräraha vuodelle 2025. Tilojen lisääntyttä sisäiset vuokrat ja leasingilla hankittujen laitteiden (mm. kosketusnäytöt) vuokrat myös kasvavat. Koko koulun osalta suurta kustannusten nousua käyttötaloudessa ei ole muutoin kuin sisäisten vuokrien osalta. Syksyn 2025 kokonaistilanne koulun osalta ratkeaa palveluverkkoselvityksen myötä.

Puukoulun ja Nopan tilat ovat muunneltavia, mikä mahdollistaa yhteisopettajuuden pedagogiikan käytännössä. Opetushenkilöstöä on ollut riittävästi ja luokkakoot ovat olleet hyvin kohtuullisia. Talouden tiukentuessa ryhmien määrää tarkastellaan sekä talouden että oppimisen ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Oppilaiden erilaisten haasteiden kasvaessa turvataan riittävä erityisopetuksen resurssi. Opiskeluhuollon tuki etenkin psykologipalvelujen osalta ei ole riittävä. Oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemisessa ja sijaisuuksien hoitamisessa on mahdollista harkita ns. resurssiopettajan työpanosta. Riittävä määrä koulunkäynninohjaajia auttaa koulua hyvinvointitavoitteisiin pääsyssä ja turvaa oppimisen sekä kasvatuksen sujuvan arjen toteutumisen.

Kinkomaan koulu

Kinkomaan koulun oppilasmäärä on tammikuussa 2025 arviolta 250 oppilasta. Elokuussa 2025 arvioidaan oppilaita koulussa olevan 238. Ensimmäiselle luokalle elokuussa 2025 tulevan ikäluokan arvioidaan olevan 21 oppilasta. Elokuusta 2025 tarvitaan opetusryhmiä 11, mikä on yksi vähemmän kuin tammikuussa 2025. Keskimääräinen luokkakoko Kinkomaalla arvioidaan olevan tammikuussa 2025 20,8 oppilasta/luokka ja elokuussa 2025 21,6 oppilasta/luokka. Haasteen koulun toiminnalle tuovat vuosittain vaihtelevat ikäluokkien koot. Laskennallinen ohjaajaresurssi on 50 oppilasta/ohjaaja.

Kinkomaan koululla ei ole luokkamuotoista erityisopetusta. Kaikki tehostetun ja erityisen tuen oppilaat on integroitu yleisopetuksen luokkiin. Haasteena ovat opetuksen tuen muutokset, joiden kustannusvaikutukset elokuussa 2025 alkavalle lukuvuodelle selviävät vasta maaliskuussa 2025. Kinkomaan koulussa on tarvetta myös jatkossa laaja-alaisen erityisopettajan antamaan opetukseen.

A2 -kielen kielitarjotin laajeni ja espanjan lisäksi saksan kieltä opiskellaan etäryhmässä Kinkomaalla 2 h/viikko. A2-espanjaa opetetaan lähiryhmässä 4 h/viikko. Jatkossakin pyritään siihen, että ainakin toiseen näistä kielistä muodostuisi A2 -kielen ryhmä neljäsluokkalaisista alkaen.

Koulun tilat ovat ajanmukaiset ja tekninen varustelutaso on edelleen hyvä. Myös koulun piha-alue on pysynyt varsin hyvässä kunnossa.

Oppilaiden henkilökohtaisten Chromebook -laitteiden jakamisen aloittamisikäluokkaa selvitetään alkuvuoden 2025 aikana. Mikäli päädytään koulujen yhteiseen ratkaisuun jakaa vuodesta 2025 alkaen laitteet vasta 5. vuosiluokalta alkaen, ei vuonna 2025 juurikaan tarvita laitteiden uusimista. Mahdolliset uudet laitteet ovat leasing -laitteita, joiden vuosivuokra katetaan koulun käyttötaloudesta.

Kouluissa käytetään yhä enemmän sähköisiä opetusaineistoja. Tämän vuoksi ICT-palveluihin on esitetty korotusta vuodelle 2025. Samaan aikaan myös paperisten kirjojen ja koulutarvikkeiden hinnat ovat nousseet viime vuosien inflaation vaikutuksen vuoksi. Tämän vuoksi oppikirjojen ja koulutarvikkeiden määrärahoihin on ehdotettu korotusta vuoden 2025 talousarviossa.

Asukaslähtöisyyttä koululla pyritään toteuttamaan toimimalla hyvänä ja ketteränä lähikouluna, jonne huoltajien on turvallista lähettää lapsensa kouluun. Koulu toimii vastuullisesti huolehtien kasvatustehtävästään, ja pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että arki olisi Kinkomaalla sujuvaa. Koulussa toteutetaan rohkeasti myös erilaisia opetuskokeiluja ja kerrotaan toiminnasta koulun ulkopuolelle. Yrittäjäyys on yksi painopistealueista edelleen vuonna 2025. Koulun teemana kesäkuuhun 2025 ulottuvalla lukuvuodella on "Ajatteleva arki –otan vastuun itsestäni, toisista ja ympäristöstä." Tämän teeman siivittäminä pyritään toteuttamaan valittua kuntastrategiaa.

Isolahden koulu

Isolahden koulun oppilasmäärän arvioidaan pysyvän noin 60 oppilaassa vuoden 2025 ajan. Opetusryhmiä on kolme luokka-asteilla 1–6 ja koulu onkin ainoa Muuramen kouluista, jossa on yhdysluokkaopetusta. Keskimääräisen luokkakoon arvioidaan vuonna 2025 olevan 20,33 oppilasta/opetusryhmä. Huomionarvoista on, että ikäryhmien koot vaihtelevat jonkin verran. Pienin ikäluokka on vain 6 oppilasta ja suurin 16.

Oppilaan kannalta yhdysluokkaopetuksen seuraaminen on kuormittavampaa kuin silloin, jos samassa tilassa on vain yhden ikäluokan oppilaita. Tärkeää onkin saada muutama tunti viikossa oppilaille aikaa, jolloin luokkatilassa on vain oman ikäluokan oppilaita. Tällainen järjestely vaatii kaksi opettajaa ja käytännössä tätä voidaan toteuttaa joko aineenopettajan tai resurssiopettajan työpanoksella. Isolahdessa on toiminut aineenopettaja 4 h/vk ja tätä resursssia tarvitaan myös vuonna 2025.

Erityisopetuksen oppilaat on integroitu yhdysluokkiin. Haasteena ovat opetuksen tuen uudistukset, joiden kustannusvaikutukset elokuusta alkaen selviävät vasta maaliskuussa 2025. Vuoden 2025 talousarvion palkkakustannuksissa on ehdotettu erityisopettajan resurssi 17 h/viikko säilymistä myös elokuussa 2025 alkavana lukuvuotena. Laskennallinen ohjaajaresurssi on 20 oppilasta/ohjaaja.

Isolahden koululla on asianmukaiset ja riittävät tilat. Koulun puolelle mahtuu tarvittaessa enemmänkin oppilaita. Yhteistyötä Isolahden päiväkodin kanssa tehdään arkipäivässä niin tilojen kuin toiminnankin osalta. Koulun tekninen varustetaso on riittävä ja piha on edelleen hyvässä kunnossa.

Oppilaiden henkilökohtaisten Chromebook -laitteiden jakamisen aloittamisikäluokkaa selvitetään alkuvuoden 2025 aikana. Mikäli päädytään koulujen yhteiseen ratkaisuun jakaa vuodesta 2025 alkaen laitteet vasta 5. vuosiluokalta alkaen, ei vuonna 2025 juurikaan tarvita laitteiden uusimista. Mahdolliset uudet laitteet ovat leasing -laitteita, joiden vuosivuokra katetaan koulun käyttötaloudesta.

A2 -kieltä tarjotaan myös isolahtelaisille 4. luokan oppilaille. Käytännössä mahdolliset isolahtelaiset A2 -kielen lukijat osallistuvat etäyhteyksin opetukseen.

Kouluilla käytetään yhä enemmän sähköisiä opetusaineistoja. Tämän vuoksi koulun ICT -määrärahoihin ehdotetaan lisäystä vuodelle 2025. Kasvanut inflaatio on nostanut myös koulutarvikkeiden sekä oppikirjojen hintoja. Tämän vuoksi oppikirjojen ja koulutarvikkeiden määrärahoihin on ehdotettu korotusta vuoden 2025 talousarviossa.

Asukaslähtöisyyttä koululla pyritään toteuttamaan toimimalla hyvänä ja ketteränä lähikouluna, jonne huoltajien on turvallista lähettää lapsensa kouluun. Koulu toimii vastuullisesti huolehtien kasvatustehtävästään, ja pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että arki olisi Isolahdessa sujuvaa. Koulussa toteutetaan rohkeasti myös erilaisia opetuskokeiluja ja kerrotaan toiminnasta koulun ulkopuolelle. Yrittäjäyys on yksi painopistealueista edelleen vuonna 2025. Koulun teemana kesäkuuhun 2025 ulottuvalla lukuvuodella on "Ajatteleva arki –otan vastuun itsestäni, toisista ja ympäristöstä." Tämän teeman siivittäminä pyritään toteuttamaan valittua kuntastrategiaa.

Iltapäivätoiminta

Iltapäivätoimintaa järjestetään Mäkelänmäen, Leikarin, Niittyahon, Kinkomaan sekä Isolahden kouluissa. Toiminnassa aloittavien oppilaiden määrä on syksyllä 2024 ollut noin 150. Yleinen oppilasmäärän lasku vaikuttaa myös iltapäivätoiminnan osallistujamääriin. Ryhmien koot vaihtelevat kouluittain n. 15–40 oppilaan välillä. Iltapäivätoiminnan kysyntä on pääosin vaihtelevaa jokaisessa ryhmässä, henkilöstön määrän tarve vaihtelee oppilaiden tuen tarpeiden mukaan.

Aamutoiminnan tarve arvioidaan vuosittain erikseen toteutettavan asiakaskyselyn avulla. Aamutoimintaa toteutetaan tarpeen mukaan ostopalveluna osana Harrastamisen Suomen mallia.

Kehitysvammalain mukainen vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoito järjestetään muun perusopetuslain mukaisesti aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Kehitysvammaisten koululaisten loma-aikojen hoito järjestetään opetuspalveluiden henkilöstön toimesta, ja siitä koituvista kustannuksista vastaa Hyvinvointialue.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisällölliset painopisteet vuodelle 2025 ovat lasten osallisuuden lisääminen ja hyvinvoinnin vahvistaminen.

Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu edelleen laskevat oppilasmäärät.

Nisulanmäen koulu (7–9 luokat)

Nisulanmäen koulun oppilasmäärä on kevätlukukaudella 2025 arviolta 519 oppilasta ja syyslukukaudella 2025 arviolta 525 oppilasta. Perusopetusryhmien määrän säilyessä nykyisellään, koulussa olisi 27 perusopetusryhmää myös syksyllä 2025. Tämä edellyttää nykyisten 8. luokkien uudelleen järjestämistä nykyisestä yhdeksästä perusopetusryhmästä kahdeksaan perusopetusryhmään. Tässä ratkaisussa olisi yksi perusopetusryhmä vähemmän kyseiselle ikäluokalle tämänhetkiseen tilanteeseen verrattuna.

Opetus voidaan toteuttaa ennakoidulla oppilasmäärällä maksimissaan 20 oppilaan ryhmissä, mikäli koulussa on kaksi pienryhmää ja nykyinen määrä koulunkäynnin ohjaajia. Vuosiluokkiin sitomattomien oppilaiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta ja tämä vaikuttaa pienryhmien tarpeeseen. Budjetissa esitetään pienryhmien määräksi kahta, joka on sama kuin lukuvuonna 2024–2025.

Opettajien opetustuntien määrät pysyvät kohtuullisena ja opetus voidaan toteuttaa laadukkaasti ja turvallisesti, kun opettajien määrä säilyy samana, kuin lukuvuonna 2024–2025. Laskennallinen ohjaajaresurssi on 125 oppilasta/ohjaaja (ilman pienryhmiä). Koulunkäynninohjaajien lisäksi oppilaiden koulunkäynnin ja hyvinvoinnin tukena työskentelee koulunuorisotyöntekijä.

Oppilasmäärän kasvu vaikuttaa vähäisesti koulutarvike- ja oppimateriaalikulujen kasvuun, joten budjettiin ei esitetä korotusta niiden osalta. Älytauluja tarvitaan vielä neljään opetustilaan (musiikki, kuvataide, käsityön luokat), muutoin opetustilat on varustettu älytauluilla. Joihinkin luokkatiloihin on tarve uusia kalusteita ja kemian luokkiin vetokaappeja turvallisuussyistä. Viihtyisyyden parantamiseksi koulun tiloihin toivotaan edelleen kunnostamista, esimerkiksi seinäpintojen maalaamista.

Koulun 9. luokan oppilaat osallistuvat marraskuussa Jyväskylässä Yrittäjä -toimintaan, johon varaudutaan matkakulujen ja osallistumismaksujen osalta. Lisäksi yrittäjyyden teemaa käsitellään Yrittäjyys -valinnaisaineen kurssilla ja kurssiin liittyy opiskelua lähialueilla. Tästä aiheutuu myös jonkin verran kuljetuskustannuksia. Myös seitsemänsien luokkien kummiyrittötoiminta jatkuu. Yhteisvalintaan liittyvistä 9. luokkien Gradia-vierailuista aiheutuu matkakuluja, jotka on huomioitu budjetissa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D1620 Peruskoulut						
Toimintatuotot	480	219	150	-32 %	150	150
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-13 244	-13 761	-13 908	1 %	-14 062	-14 219
TOIMINTAKATE (netto)	-12 764	-13 542	-13 758	2 %	-13 912	-14 069
Poistot ja arvonalentumiset	-267	-231	-201	-13 %	-178	-160
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-549	-574	-591	3 %	-591	-591
KOKONAISKUSTANNUKSET	-13 580	-14 347	-14 549	1 %	-14 681	-14 820

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D1600 Iltapäivätoiminta						
Toimintatuotot	231	198	183	-8 %	183	183
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-732	-713	-799	12 %	-806	-814
TOIMINTAKATE (netto)	-502	-515	-616	20 %	-623	-631
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-24	-31	-32	4 %	-32	-32
KOKONAISKUSTANNUKSET	-525	-546	-648	19 %	-656	-663

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C320 Perusopetus						
Toimintatuotot	711	417	333	-20 %	333	333
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-13 976	-14 474	-14 707	2 %	-14 869	-15 032
TOIMINTAKATE (netto)	-13 266	-14 057	-14 374	2 %	-14 536	-14 699
Poistot ja arvonalentumiset	-267	-231	-201	-13 %	-178	-160
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-573	-605	-623	3 %	-623	-623
KOKONAISKUSTANNUKSET	-14 105	-14 893	-15 198	2 %	-15 336	-15 483

6.5.4 Toisen asteen koulutus -lukio

Toiminta-ajatus

Muuramen lukio on oppimiskeskus, joka antaa nuorelle hyvän yleissivistyksen sekä tukee oman persoonallisuuden ja elämänhallinnan taitojen kehittymistä. Lisäksi se innostaa jatko-opintoihin ja luo niiden edellyttämät opiskeluvälit. Lukio-opetuksessa korostetaan aktiivisen nuoren ja kansalaisen kehittymistä. Tätä tuetaan parhaiten ottamalla opiskelijoita laajasti mukaan lukion toimintaan aina suunnittelusta (opettajainkokoukset, kehitysaloitteet, vanhempainkerho) toteutukseen (oppilaskunta, tutortoiminta, lukion juhlien järjestämisvastuu). Tätä ajattelumallia kutsutaan opiskelijälähtöisyydeksi (asiakaskeskeisyys), jonka tarkoituksena on kehittää opiskelijajohtajuutta ja sitoutuneisuutta oppilaitokseen.

Konseptia tuetaan runsaalla positiivisella viestinnällä sidosryhmiin ja yhteisön jäseniin. Lisäksi pyritään lisäämään yrittäjämäistä asennetta opiskelussa ja työnteossa sekä opettamaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaista elämää.

Palvelusuunnitelma

Lukio-opetuksen yhteistyötä muiden ydinprosessien kanssa kehitetään ja lisätään palveluiden kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on nuorten tasapainoisen kasvun turvaaminen. Opiskelijoiden osallisuutta tuetaan ja syrjäytymistä ehkäistään tiiviillä yhteistyöllä (opiskeluhoitoryhmä) hyvinvointialueen opiskelijaterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen avulla. Opiskelijoille tarjotaan fyysisesti ja henkisesti turvallinen ympäristö. Avoimuutta ja luotettavuutta parannetaan tiedottamista ja viestintää kehittämällä. Opiskelijoita kannustetaan yritteliäiseen elämäntapaan ja vastuunottoon joka tasolla. Lukiolla on kestävän kehityksen sertifikaatti (laatu järjestelmä), jonka ylläpidosta vastataan vuosittain kehittämistoimilla. Vuosina 2023–2026 sertifikaatin kehittäminen keskittyy arvostukseen (luonto, elinympäristö, koulu yhteisö, toiset ihmiset ja itsearvostus). Lukuvuonna 2025–2026 keskiössä ovat yhteisö ja koulu ympäristö. Tavoitteena on 100 % opiskelijoiden valmistumistaso ja hylättyjen ylioppilaskokeiden määrän minimointi.

Oppivelvollisuus laajentui 1.8.2021 koskemaan kaikkia aina 18 ikävuoteen saakka. Ilmaiset oppimateriaalit annetaan sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta. Myös oppivelvollisten opintojen seuranta ja keskeyttämisen valvonta tehostui Valpas järjestelmän myötä. Tämän uskotaan vähentävän keskeytyksiä ja jatkavan toisen asteen koulupolkua.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Lukion aloituspaikkamäärää kasvatettiin kahdellatoista 85 opiskelijaan lukion laajenuksessa saatujen kahden uuden luokkatilan (luonnontiedeluokka ja laboratorio) myötä. Tavoitteena on ollut myös muuramelaisen nuorten suurempi sisäänotto. Syksyllä 2024 aloittaneista opiskelijoista muuramelaisia oli 53 %. Aloituspaikkamäärän kasvun myötä erityisopetuksen ja tuen tarve mahdollisesti kasvaa.

Lukion opiskelijoiden kokonaismäärän ennakoitaan vuoden 2025 alussa olevan 246, mikä näkyy lisääntyneenä opinto-ohjauksen tarpeena. Pitkää matematiikkaa, pitkää fysiikkaa, biologiaa ja kemiaa valitaan edelleen runsaasti jatko-opintojen vuoksi. Tämä asettaa paineita tuntikehykseen, koska esimerkiksi pitkän matematiikan valintojen (59 valintaa) vuoksi kurseja jaetaan puoliksi.

Kesällä 2025 lukiolle on tulossa sähköremontti, jonka yhteydessä on tarpeen hankkia luokkiin älytauluja vanhojen videotykkien tilalle. Tavoitteena on modernisoida lukion oppimisympäristöjä yhteneväiseksi perusopetuksen kanssa hankkimalla Clevertouch -älytauluja.

Oppivelvollisuuden laajentuminen 18 ikävuoteen tarkoittaa lukion opiskelijoille maksuttomia kannettavia tietokoneita, oppikirjoja, digikirjoja tai muita digi- ja oppimateriaaleja. Kokonaisuuden (koneet, kirjat, digimateriaalit) vuosikustannus (lukuvuosi 2024–2025) on yli 100 000 euroa. Digikirjat ovat edullisempia, mutta niiden lisenssit saattavat loppua kesken vuotta ja ylioppilaskirjoituksiin valmistuville on pitänyt hankkia uusia lisenssejä kesken lukuvuoden.

Henkilöstön palkkakulujen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Myös sairauspoissaolot ovat olleet maltillisia, joskin joitakin pitkäaikaisia sairauslomia on ilmennyt. Muutos lukion henkilöstön ikärakenteessa hillitsee henkilöstökuluja. Tehokkuutta ja tuottavuutta nostaa tuntikehyksen pysyminen 325 tunnissa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C350 Toisen asteen koulutus						
Toimintatuotot	96	20	30	50 %	30	30
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-1 729	-1 796	-1 882	5 %	-1 903	-1 923
TOIMINTAKATE (netto)	-1 632	-1 776	-1 852	4 %	-1 873	-1 893
Poistot ja arvonalentumiset	-4	-30	-17	-44 %	-17	-17
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-141	-132	-134	1 %	-134	-134
KOKONAISKUSTANNUKSET	-1 777	-1 938	-2 003	3 %	-2 023	-2 044

6.5.5 Liikkuva Muurame

LIIKUNTAPALVELUT

Toiminta-ajatus

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytykset seura- ja järjestötoiminnalle ja kuntalaisien omaehtoiselle liikunnalle, järjestää liikuntatoimintaa sellaisille ryhmille, jotka jäävät järjestöjen tai muun ohjatun toiminnan ulkopuolelle sekä aktivoida kuntalaiset ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan. Tavoitteena on tehokas ennaltaehkäisy ja kuntalaisten hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen.

Palvelusuunnitelma

Liikuntapalveluissa luodaan olosuhteet ja aktivoidaan kuntalaiset harrastamaan liikuntaa vähintään terveysliikunnan tasolla edistäen terveyttä ja hyvinvointia sekä ennaltaehkäisten sairauksia. Palveluiden kehittämisellä ja saatavuudella kuntalaisia kannustetaan aktiiviseen ja omatoimiseen hyvinvoinnin edistämiseen.

Liikkuva Muurame -toimintaa toteutetaan eri palvelualueiden kanssa läpileikkaavana teemana yhteistyössä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Urheiluseuratyötä tuetaan avustuksin sekä toteutetaan järjestöjen kanssa soveltuvien osin kuntalaisten hyvinvointia edistäviä yhteistyöprojekteja. Sisäliikuntapaikoilla siirrytään maksullisuuteen myös alle 18-vuotiaiden vuoroilla. Ulkoliikuntapaikat (pl. tenniskenttä) säilyvät edelleen ilmaisina muuramelaisille käyttäjille.

Uimahalli-kuntosalin ja uuden liikuntahallin täysmittainen toiminta käynnistyy vuoden 2025 alussa. Uimahalli-kuntosalin ohjaustoiminnan lisäksi palveluita laajennetaan liikuntaneuvonnan osa-alueelle.

Liikuntapaikkojen ja -reittien olosuhteita kehitetään sekä liikuntatilojen kalusteita ja välineitä uusitaan siten, että varmistetaan turvallinen harrastaminen.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Uimahalli-kuntosalin palvelutarjontaa on edelleen laajennettu vastaamaan mahdollisimman kattavasti eri asiakasryhmien tarpeisiin. Lisäksi tavoitteena on varmistaa kunnan ja Hyvinvointialueen toimiva yhteistyö liikuntaneuvonnan ja muiden palveluiden osalta uimahalli-kuntosalin uudelleen avauksen jälkeen.

Uudistetut uimahalli-kuntosalin asiakasmaksut on otettu käyttöön joulukuussa 2024. Sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen tarkistetut käyttömaksut otetaan käyttöön vuoden 2025 alusta alkaen.

Matalan kynnyksen liikuntaryhmien toteutuksessa jatketaan yhteistyötä soveltuvin osin järjestöjen ja yritysten kanssa.

Jatketaan Liikkuva Muurame -toiminnan sisältöjen kehittämistä yhteistyössä eri palvelualueiden kanssa kattaen muuramelaisen asukkaan koko elämänkaaren.

Kehitetään edelleen liikunnan ja harrastamisen mahdollisuuksia olosuhteisiin panostamalla. Vuoden 2025 aikana toteutetaan liikuntapuiston yleisurheilukentän peruskorjauksen investointi.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C375 Liikkuva Muurame						
Toimintatuotot	178	64	375	484 %	375	375
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-1 057	-1 101	-2 186	99 %	-2 198	-2 210
TOIMINTAKATE (netto)	-879	-1 037	-1 811	75 %	-1 823	-1 835
Poistot ja arvonalentumiset	-66	-168	-208	24 %	-182	-170
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-23	-24	-25	4 %	-25	-25
KOKONAISKUSTANNUKSET	-968	-1 228	-2 044	66 %	-2 030	-2 029

6.5.6 Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

KULTTUURI- JA OSALLISUUSPALVELUT

Toiminta-ajatus

Kuntien kulttuuritoiminnasta säädetään lailla (166/2019). Kunnan tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle sekä edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista ja niihin liittyvää kansalaistoimintaa. Kunnan tulee myös tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen sekä edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa. Lisäksi kunnan tehtävänä on edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa sekä edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Palvelusuunnitelma

Palveluja tuotetaan itse tai yhteistoiminnassa muiden toimijoiden kanssa ja palveluvalikoimaa täydennetään ulkopuolisilta toimijoilta hankituilla kulttuuripalveluilla. Keskeiset kohderyhmät ovat lapset, nuoret ja eläkeläiset. Palvelusuunnitelmassa otetaan huomioon kuntastrategian mukaiset arvot ja strategiset tavoitteet. Muuramen arvot; asukaslähtöisyys, rohkeus ja vastuullisuus koskettavat kaikki osallisuus- ja kulttuuripalveluja. Erityisesti visio "Maailman onnellisin Muurame" ja onnelliselle arjelle ja vapaa-ajalle edellytysten luominen ovat toiminnan ytimessä. Valtuustokauden tavoitteet aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen, lasten ja nuorten hyvinvointi, turvallinen kasvu ja osallisuus sekä kaikkien kuntalaisten osallistumisen mahdollistaminen ovat olennainen osa kulttuuripalveluja.

Opetus- ja kulttuuripalveluiden yhteistyönä toteutettava, opetussuunnitelmaan sisältyvä Kulttuurikello – perusopetuksen taide- ja kulttuurikasvatusohjelma tavoittaa kaikki peruskoululaiset (n. 1 500 oppilasta). Kulttuurikello pitää sisällään vuosittaiset koululaiskonsertit, museoretket ja luokkakohtaiset taidetyöpajat sekä kirjastokäytön opetuksen ja vinkkauksen, 1.-luokkalaisten elämyksellisen kirjastokäynnin sekä Lukutaito-ohjelman kautta kirjailijavierailut.

Varhaiskasvatuspalveluiden kanssa yhteistyössä toteutettava Kulttuurikaruselli pitää sisällään varhaiskasvatuksessa oleville lapsille elämyksellisiä kulttuuritapahtumia, esimerkiksi teatteriesityksen ja / tai konsertin Muuramesalissa sekä toimintaa päiväkodeilla sovitun mukaisesti. Kulttuurikarusellin kulttuuritapahtumia pyritään tarjoamaan kaikille alle kouluikäisille.

Yhteistyössä kirjastopalveluiden kanssa toteutetaan Meidänkirjasto-konseptia, jossa kirjastoon kehitetään yhteisöllisyyttä, aktiivisuutta ja omaehtoisuutta tukevaa monipuolista ja erilaisia kohderyhmiä kiinnostavaa toimintaa.

Ikäihmisten hyvinvointia ja viihtymistä tuetaan mm. järjestämällä palvelutalo Koskessa säännöllisiä, kaikille avoimia tilaisuuksia kuten yhteislauluhetkiä ja konsertteja sekä yhdessä liikunta- ja kirjastopalveluiden sekä eläkeläisjärjestöjen kanssa Vanhustenviikko syksyisin. Myös Kinkomaalla sijaitseviin hoivakoteihin tarjotaan ohjelmaa. Hyvinvointialueen tuomat muutokset lisäsivät huomattavasti kulttuuripalveluiden roolia ennaltaehkäisevän toiminnan toteuttamisessa erityisesti ikäihmisille. Esimerkkinä voidaan mainita viikoittain Nuorisoseurantalolla järjestetty Lähimmäisen kammari, jota toteutetaan yhteistyössä seurakunnan ja SPR:n kanssa. Tärkeäksi koettuun toimintaan osallistuu paljon kotona asuvia ikääntyviä. Kulttuuripalveluiden tarjonnassa on myös konsertteja, teatteria ja retkiä, jotka sopivat hyvin eläkeikäisille. Osallisuuden merkitys on tärkeässä roolissa ja lisäksi kohderyhmä juuri eläköityneet on korostunut, heitä on tärkeä saada mukaan toimintaan. Tähän kohderyhmään kuuluvalla on paljon vapaa-aikaa ja useimmiten myös energiaa osallistua monipuolisesti harrastuksiin. Osallisuuden lisääminen tässä kohderyhmässä ennaltaehkäisee mm. yksinäisyyden tunnetta ja esimerkiksi vapaaehtoisena toimiminen tuo myös sen toteuttajalle sisältöä elämään.

Kuntalaisten omaehtoista kulttuuritoimintaa sekä osallisuutta tuetaan myös avustuksilla, tiloilla, tiedottamisella ja yhteisiä tapahtumia järjestämällä. Kotiseututyössä keskitytään paikallisten järjestöjen, seurakunnan ja Tammenlehvän perinnetoimikunnan kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi erilaisiin juhlatilaisuuksiin (esimerkiksi itsenäisyyspäivän juhla).

Muuramesalin ohjelmisto tarjoaa laadukkaita teatteri-, tanssi- ja elokuvaesityksiä sekä konsertteja kaiken ikäisille. Elokuvatarjontaa salissa on kerran kuukaudessa kesätaukoa lukuun ottamatta. Ohjelmatarjontaa täydentävät paikallisten järjestöjen ja harrastajien omaehtoiset ohjelmatuotannot sekä ammattitaiteilijoiden, ohjelmatoimistojen ja taiteen oppilaitosten tuotannot.

Hyvinvointia lisää kuntalaisten osallisuuden kokemisen tunne. Hyvä osallisuus lisää erityisesti henkistä hyvinvointia, joka puolestaan on tärkeä lähtökohta fyysiseen hyvinvointiin ja jaksamiseen. Osallisuuden kokemista on vaikea mitata, mutta mielipidekyselyt sekä järjestettyjen tapahtumien osallistujamäärä toimivat mittarina. Tärkeänä toimenpiteenä on järjestää yhteisiä kokoontumisia ja tapahtumia sekä olla mukana hankkeissa, jotka lisäävät osallisuutta. Kulttuuripalvelut on mukana Mannatuvan Opas-hankkeessa (osallisuus-paikallisuus-asukkaat), joka jatkuu vuoden 2025 kevääseen saakka. Merkittävä tavoite hankkeessa on juurruttaa toimintaa niin, että se jatkuu myös hankkeen päättyttyä. Kulttuuripalvelut on myös mukana kirjaston KIIHI-hankkeessa (kirjastosta hyvinvointia ikäihmisille), joka omalta osaltaan tekee työtä ikäihmisten osallisuuden lisäämisessä.

Toimintaa ei järjestetä vain Muuramen keskustassa, vaan yhteistyötä tehdään myös Muuramen muilla alueilla. Kokoontumisiin haetaan mukaan niin yhdistyksiä, järjestöjä, seuroja kuin yksittäisiä kuntalaisia ideoimaan toimintaa ja rakentamaan toimintatapoja. Kunta tarjoaa toimijoille tilat, osallisuus- ja kulttuuripäälliköllä on mahdollisuus olla mukana toiminnassa ja yhteinen toiminta järjestetään mieluiten yhteistyössä eri tahojen, esimerkiksi hanketoimijoiden tai järjestöjen kanssa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D1840 Kulttuuripalvelut						
Toimintatuotot	25	18	18	3 %	18	18
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-231	-256	-254	-1 %	-256	-259
TOIMINTAKATE (netto)	-206	-239	-236	-1 %	-238	-241
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-4	-3	-4	8 %	-4	-4
KOKONAISKUSTANNUKSET	-210	-242	-240	-1 %	-242	-245

TAITEEN PERUSOPETUS

Toiminta-ajatus

Taiteen perusopetuslain mukaisen kuvataiteen, musiikin ja tanssin perusopetuksen järjestäminen ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Tanssin ja musiikin perusopetus (laaja oppimäärä) ja musiikin varhaiskasvatus musiikkileikkikoulua lukuun ottamatta opetetaan Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradialta. Musiikkileikkikoulu ja kuvataiteen perusopetus toteutetaan omassa musiikkileikkikoulussa ja kuvataidekoulussa (yleinen oppimäärä). Palvelusuunnitelmassa otetaan huomioon kuntastrategian mukaiset arvot ja strategiset tavoitteet. Valtuustokauden tavoitteet aktiivinen ja tyytyväinen kuntalainen, lasten ja nuorten hyvinvointi, sekä turvallinen kasvu ja osallisuus ovat tärkeä osa taiteen perusopetusta.

Kuvataidekoulun opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään, ymmärtää visuaalista kulttuuria ja hakeutua alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Opintojen tavoitteena on rohkaista ja tukea oppilaan kuvallista ilmaisua, omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista sekä identiteetin rakentumista. Muuramen kuvataidekoulun opetusta järjestetään Mäkelänmäen ja Kinkomaan kouluilla. Kuntastrategian arvot ja tavoitteet näkyvät koulun toiminnassa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta korostavina pedagogisina ratkaisuin.

Musiikkileikkikoulussa lapset tutustuvat musiikin maailmaan elämyksellisen ja kokonaisvaltaisen kokemuksen kautta. Musiikkileikkikoulutoimintaa tarjotaan alle kouluikäisille lapsille ikäkehityksen mukaisissa ryhmissä. Musiikkileikkikoulussa luodaan pohjaa myös musiikin harrastamisen jatkamiselle. Musiikkileikkikoulun toimipaikaksi ovat vakiintuneet Perhekeskuksen toimitilat. Kuntastrategian mukaiset arvot ja tavoitteet näkyvät musiikkileikkikoulussa mm. niin, että ryhmissä tavoitellaan aitoa kohtaamista, osallistetaan myös vanhempia aktiivisesti toimintaan, tuetaan lasten itseilmaisemista ja etsitään rohkeasti uusia lähestymistapoja. Vastuullisuus musiikkileikkikoulussa tarkoittaa mm. pieniä arjen tekoja, asennekasvatusta, tuotevalinnoissa kestävän kehityksen huomioimista sekä mahdollisuuksien mukaan kiertotalouden hyödyntämistä.

Gradian musiikin opinnoissa tarjolla on klassisen ja pop- / jazz-musiikin opintoja. Tanssin opinnot antavat oppilaalle monipuoliset perustaidot sekä yleiskuvan tanssista taidemuotona ja ilmaisun välineenä. Nykyinen opetussuunnitelma on muuttanut opintojen rakennetta alkeisiin, perusteisiin ja syventäviin opintoihin ja mahdollistaa oppilaille vapaamman ja laaja-alaisemman mahdollisuuden rakentaa oma opintopolkunsaa. Osa soittotunneista järjestetään Mäkelänmäen koulun tiloissa, muutoin toiminta toteutetaan Gradian tiloissa Jyväskylässä.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D1800 Taiteen perusopetus						
Toimintatuotot	28	25	27	7 %	27	27
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-128	-193	-134	-30 %	-136	-138
TOIMINTAKATE (netto)	-101	-167	-107	-36 %	-109	-111
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-9	-12	-13	4 %	-13	-13
KOKONAISKUSTANNUKSET	-110	-180	-120	-33 %	-122	-124

KANSALAI SOPISTO

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto tarjoaa kohtuuhintaista ja monipuolista koulutusta sekä laaja-alaisia harrastusmahdollisuuksia. Opiskelu ja harrastaminen mahdollistaa itsensä kehittämisen, lisää henkistä hyvinvointia ja elämänlaatua sekä tarjoaa onnistumisen ja omaehtoisen oppimisen elämyksiä, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta (laki vapaasta sivistystyöstä).

Palvelusuunnitelma

Opetuspalvelut ostetaan Jyväskylän kansalaisopistolta. Tuntimäärästä ja kurssien sisällöstä käydään keskustelu palveluntuottajan kanssa vuosittain. Vuodelle 2025 on suunniteltu sama määrä kursseja kuin aiempinakin toimintavuosina. Kustannussyistä kurssien minimiosallistujamääriä tarkastellaan aiempaa tarkemmin.

Toimintaa toteutetaan Jyväskylän kansalaisopistolta ostettavien valtionosuustuntien määrän mukaisesti. Kansalaisopiston toimintaa säätelee laki vapaasta sivistystyöstä. Ilta-aikojen lisäksi kansalaisopistojen kursseja järjestetään päiväaikaan palvelemaan eri väestöryhmiä ja ikääntyviä kuntalaisia. Musiikin kursseja on myös lapsille ja kädentaidoissa sekä sanataiteessa löytyy lapsi-vanhempi-ryhmiä. Kurssitarjonnassa huomioidaan, että sitä on tarjolla myös muualla kuin Muuramen keskusta-alueella ja kursseja löytyykin niin Kinkomaalta, Isolahdesta kuin Niittyahosta. Lisäksi kursseja järjestetään myös muualla kuin perinteisesti koetussa kansalaisopiston ympäristössä, koulujen tiloissa. Kurssitarjontaa onkin suunnitelman mukaisesti Franssilan harrastetalossa, Kinkomaan Rannantuvalla, Posliinipirtillä sekä toiveen mukaisesti kirjaston tiloissa.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kulttuuripalveluiden talousarvio perustuu palvelusuunnitelman ja toiminta-ajatuksen mukaisen toiminnan toteuttamiseen. Taiteen perusopetuksen toiminta toteutetaan kuvataidekoulussa ja musiikkileikkikoulussa omana toimintana sekä ostopalveluna Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradialta. Aikuisopetuksessa toimintaa toteutetaan Jyväskylän kansalaisopistolta ostettavien valtionosuustuntien mukaisesti.

Nykyinen talous- ja työllisyystilanne, leikkaukset sekä hintatason yleinen kasvu aiheuttaa monelle pienituloiselle suurempia haasteita kuin aiemmin. Moni joutuu tarkastelemaan käyttömenojaan ja maksullisiin harrastuksiin tai tapahtumiin osallistuminen voi olla mahdotonta. Kulttuurilla on merkittävä hyvinvointia lisäävä rooli ja tästä syystä onkin tärkeää tarjota kuntalaisille mahdollisuutta olla mukana pienellä kustannuksella sekä tarjota myös maksuttomia tapahtumia. Lasten ja nuorten kulttuurikasvatusohjelman avulla saadaan kaikille ikäluokkaan kuuluville yhdenvertaisesti elämyksiä, taidetta ja kulttuuria. Perheille suunnatut tapahtumat, kuten Kesäpäivä Muuramessa ja Kinkomaan päivä on tärkeä pitää pääsyliputtomina tapahtumina. Suurin osa ikäihmisille suunnatuista kulttuuripalveluista on osallistujille maksuttomia. Kulttuuripalvelut antavat kuntastrategian mukaisia keinoja muuramelaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja sujuvan arjen toteuttamiseen.

Osallistumismaksujen avulla katetaan kuitenkin osittain kulttuuripalveluiden kustannuksia. Muuramesalin esityksiin on muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta osallistumismaksu ja samoin sekä musiikkileikkikoulun että kuvataidekoulun osallistumismaksuja nostetaan talousarviossa vastaamaan paremmin opetus- ja materiaalikustannusten nousua.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D1850 Kansalaisopisto						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-73	-78	-79	1 %	-80	-81
TOIMINTAKATE (netto)	-73	-78	-79	1 %	-80	-81
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-73	-78	-79	1 %	-80	-81

KIRJASTOPALVELUT

Toiminta-ajatus

Kirjasto- ja tietopalveluilla edistetään kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon, lukukokemuksiin sekä muihin sivistystä, kansalaistoimintaa ja elinikäistä oppimista tukeviin kokemuksiin (kirjastolaki 1492/2016).

Kirjastopalvelujen tavoitteena on laajaa käyttäjäkuntaa kiinnostavat ja hyödyttävät monipuoliset palvelut, jotka tuotetaan monikanavaisina (fyysiset palvelut, verkko- ja mobiilipalvelut). Paikallisten palvelutarpeiden mukaan uudistuvat ja pääosin maksuttomat kirjastopalvelut ovat kaikenikäisten asukkaiden saavutettavissa myös alueellisesti mahdollisimman tasavertaisesti.

Palvelusuunnitelma

Kirjaston tehtävänä on:

- tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- edistää lukemista ja kirjallisuutta
- tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjastolla on ollut vuoden 2022 alusta alkaen kaksi toimipistettä, pääkirjasto ja Kinkomaan omatoimikirjasto, ja lisäksi Isolahden ja Niittyahon alueen asukkaille ostetaan kirjastoauto-palveluja Jyväskylän kaupungilta. Kirjastossa työskentelee kirjastojohtajan ja kirjastopedagogin lisäksi neljä kirjastovirkailijaa, sekä 1–2 työllisyysmäärärahalla palkattua järjestelyapulaista.

Muuramen kirjasto kuuluu Keski-kirjastojen yhteenliittymään, joka kattaa kaikki maakunnan 23 kuntaa. Kirjastot käyttävät yhteistä asiakasrekisteriä ja samaa kirjastojärjestelmää, josta asiakas näkee kaikkien kirjastojen teokset ja voi halutessaan seutulainata aineistoa, jota ei löydy lähikirjastosta. Keski-kirjastojen välisellä aineistokuljetuksella parannetaan aineistojen saatavuutta koko alueella. Muurame on mukana kansallisessa e-kirjastossa, minkä lisäksi e-aineistokokoelmia täydennetään Keski-kirjastojen yhteishankinnoilla.

Kirjasto osallistuu monialaiseen paikalliseen ja alueelliseen palvelutuotantoon muiden palvelutoimialojen (opetus-, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen) kanssa. Koululaisille kirjasto järjestää kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetusta. Toiminnan tavoitteena on kannustaa omaehtoiseen lukemiseen ja kirjallisuuden harrastamiseen mm. kirjavinkkauksen ja Lukudiplomin avulla. Koulu ja kirjasto ohjaavat yhteistyössä oppilaita monilukutaitoon, johon sisältyvät olennaisesti hyvät tiedonhallintataidot. Mediataidot ovat keskeisiä kansalaisvalmiuksia ja elinikäisen oppimisen edellytys. Kirjaston ja koulujen yhteistyön toimintatavat on kirjattu Kulttuurikello -kulttuuriopetussuunnitelmaan.

Kulttuurikelloon on sisällytetty mukaan myös valtakunnallinen Lukutaito-ohjelma (ent. Lukuliike), jonka puitteissa Muuramen alakoulujen kaikki 2-, 4- ja 6-luokkalaiset, sekä yläkoulun 8-luokat, pääsevät kirjailijavierailuilla kohtaamaan nimekkäitä kotimaisia lasten- ja nuortenkirjailijoita. Yläkoululaisille ja lukiolaisille järjestetään kirjastosuunnistusta, jonka tarkoitus on harjaannuttaa oppilaiden tiedonhaku- ja medialukutaitoja. Lisäksi oppilaat saavat tutkielman- teon avuksi kirjavinkkausta tietokirjallisuuteen, ja vinkkejä äidinkielen kirjallisuuskursseihin liittyvään kirjaavalintaan.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Palveluissa huomioidaan keskeisesti asukaslähtöisyys ja tavoite mutkattomaan asiointiin: toimimme monikanavaisesti ja saavutettavasti, ja lisäksi kuuntelemme ja aktiivisesti kyselemme kuntalaisilta palautetta ja toiveita palvelujen kehittämiseksi. Kirjaston perusidea nojaa vahvasti kiertotalouteen ja vastuullisuuteen; kestävästä kehityksestä toteutamme esim. aineistojen muovittamattomuutta lisäämällä.

Kirjasto tarjoaa tietokoneiden ja internet-yhteyden lisäksi neuvontaa kansalaisten digipulmissa ja toimii opiskelijoiden ja etätyöläisten työskentelytilana. Kunnollisen hiljaisen työskentelytilan tarve on myös tunnistettu ja se pyritään toteuttamaan tulevaisuudessa.

Kirjasto tulee yhteisöllisyyttä, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta esim. järjestämällä monipuolisesti tapahtumia "Meidänkirjasto" tapahtumakonseptin mukaisesti yhdessä eri toimijoiden, erityisesti kulttuuritoimen kanssa.

Kirjaston toimintaa ja palveluja kehitetään erilaisten kokeilujen ja hankkeiden avulla. Keväällä 2024 AVI:n rahoituspäätöksen saanut KIH-hanke jatkuu vuoden 2025 loppuun. Hankkeen puitteissa järjestetään ikäihmisille osallisuutta ja hyvinvointia edistävää kulttuurista toimintaa, ja samalla pyritään vahvistamaan ikäihmisten arjessa tarvitsemia informaatiotaitoja. Hankkeen tavoitteena on myös kehittää paikallisten ikäihmisten tarpeita vastaava Muuramen kirjaston palveluita täydentävä kotipalvelun konsepti.

Kirjaston henkilöstön osalta eläköitymiset jatkuvat vuonna 2025. Kaksi kirjastovirkailijaa eläköityy lyhyellä aikaa; toinen loppuvuodesta 2024 ja toinen keväällä 2025. Molemmat tehtävät ovat kirjaston toiminnan kannalta välttämättömiä. Rekrytoinnit toteutetaan niin, että henkilöstön ammattitaito saadaan pidettyä korkealla tasolla ja toisaalta saadaan hankittua myös tarpeellista uutta osaamista. Pedagogista osaamista tarvitaan kirjastoissa koko ajan enemmän, sen lisäksi tulevaisuuden kirjastoammattilaisten erityisen tärkeitä taitoja ovat ihmisten kohtaaminen eri kanavissa, viestintä ja vuoropuhelu sekä monialainen yhteistyö. Kirjastotyön sisältöjen muuttuessa osaamisen ylläpito on olennaista; osaamista kehitetään osallistumalla aktiivisesti alueellista kehittämistehtävää hoitavan Tampereen Aken järjestämiin koulutuksiin, sekä AVI:n tai muiden kirjastoalan toimijoiden järjestämiin koulutuksiin. Myös kunnan tarjoamia Eduhousen koulutusmahdollisuuksia hyödynnetään kirjastotyöhön soveltuvin osin.

Kirjastoaineistojen osalta kirjaston on varauduttava kustannusten nousuun sekä painetun kirjallisuuden että e-aineistojen osalta. Keski-kirjastojen vuonna 2024 käyttöön ottaman Cineast elokuvien suoratoistopalvelun ohella e-aineistobudjettia kasvattaa myös keväällä 2024 aloittanut kansallinen e-kirjasto, jonka kustannukset tulevat täysimääräisenä maksuun vuonna 2025.

Keski-kirjastojen strategian 2025–2028 mukaisesti kirjasto kehittää osaamistaan tulevaisuuteen suuntaavasti ottamalla käyttöön uusia teknologioita sekä palvelu- ja toimintamalleja, kuten chatbotin, jolla täydennetään nykyistä chat-palvelua. Lisäksi Keski-kirjastot selvittävät uuden kirjastojärjestelmän hankintaa, joko päivittämällä nykyisen toimittajan uuteen Curia-ohjelmistoon, tai siirtymällä täysin uuteen järjestelmään. Järjestelmävaihdon kustannukset jyvitetään kunnille asukaslukujen suhteessa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D1870 Kirjastopalvelut						
Toimintatuotot	15	8	25	206 %	25	25
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-513	-556	-581	5 %	-588	-595
TOIMINTAKATE (netto)	-499	-548	-557	2 %	-564	-570
Poistot ja arvonalentumiset	-12	-11	-7	-38 %	-6	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-39	-41	-43	5 %	-43	-43
KOKONAISKUSTANNUKSET	-551	-601	-607	1 %	-613	-614

NUORISOPALVELUT

Toiminta-ajatus

Muuramen kunnan nuorisopalvelut toteuttavat Nuorisolain mukaista nuorisotyötä Muurames-
sa. Palvelun päätavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja auttaa nuoren kasvua aktiiviseksi ja
hyvinvoivaksi yhteiskunnan kansalaiseksi. Nuorisopalvelut tarjoavat virikkeellistä toimintaa
nuorten vapaa-aikaan sekä tukevat vanhempien ja koulujen kasvatustyötä. Kunnan nuoriso-
palveluiden pääkohderyhmänä ovat 13–17-vuotiaat nuoret sekä nivelvaihteydenä 11–12-
vuotiaat nuoret. Osa toiminnoista koskettaa nuorisolain mukaisesti kaikkia alle 29-
vuotiaita.

Palvelusuunnitelma

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteis-
kunnassa. Muuramen kunnan nuorisopalvelut järjestävät monipuolista ja monimuotoista toi-
mintaa nuorille. Perustyöhön sisältyy viitenä iltana viikossa auki oleva kunnan nuorisotila,
pienryhmätoiminta, koulunuorisotyö, tapahtumat, retket, leirit ja yksilöohjaus. Lisäksi nuori-
sopalveluihin sisältyy uusia toiminnan muotoja, kuten digitaalista nuorisotyötä, jonka avulla
tuotetaan matalan kynnyksen digitaalisia palveluita nuorille. Digitaalisen harrastamisen paris-
sa nuorisotyö työskentelee muuramelaisten nuorten elektronisen urheilun joukkueiden sekä
digitaalitojen parissa.

Nuorisopalvelut tekevät moniammatillista yhteistyötä koulujen, järjestöjen ja muiden toimi-
joiden kanssa, sekä vastaavat osaltaan nuorisolle kohdennettavasta tiedottamisesta kunnas-
sa. Oleellisimpia nuorisotyön yhteistyöverkostoja ovat nuorten ohjaus- ja palveluverkosto,
nuorten päihdetyöryhmä sekä nuorisotyö ja koulu eli NuKo-ryhmä. Nuorisopalvelut järjestä-
vät vuosittain 7.luokkalaisten tsemppipäivät NuKo-ryhmän kanssa.

Nuorisopalvelut järjestävät Harrastamisen Suomen Mallin kautta monipuolista pienryhmä- ja
kerhotoimintaa. Muuramen yläkoululaisia aktivoiva saattaen-vaihtaen-malli on kerännyt val-
takunnallista huomiota ja kiitosta.

Nuoriso-ohjaajat työskentelevät nuorisovaltuuston kanssa nuorten vaikuttamisen eteen ja
tukevat nuorisovaltuuston tekemää toimintaa. Nuorisotyö näkyy sosiaalisessa mediassa
omien kanaviensa kautta.

Muuramen etsivä nuorisotyö työskentelee pääasiassa 15–29-vuotiaiden parissa tukien nuorten kasvua aktiiviseksi ja hyvinvoiviksi yhteiskunnan jäseneksi. Etsivän nuorisotyö työskentelee erityisesti nuorten työelämä- ja opiskelupolkujen, asumisen, toimeentulon ja terveystalveluiden edistämiseksi.

Nuorisopalveluiden toiminta tapahtuu pääasiallisesti kunnan nuorisokeskuksessa. Käytössä olevat monipuoliset tilat soveltuvat nuorten kohtaamiseen, ja mahdollistavat monimuotoista toimintaa, kuten ryhmien kokoontumisia ja tapahtumien järjestämistä.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Nuorisopalvelut toteuttavat palvelusuunnitelman, toiminta-ajatuksen ja nuorisolain mukaista toimintaa.

Nuorten hyvinvointi on tulevaisuuden perusta ja nuorten kasvu sekä kiinnittyminen yhteiskuntaan oleellisen tärkeää tulevaisuuden kannalta. Muuramen nuorisotyö tukee monipuolisesti nuorten hyvinvointia. Turvalliset ja ammattitaitoiset kasvattajat kohtaavat, auttavat, tukevat ja opettavat arjessa sekä vapaa-ajalla. Nuorisotyö toimii kodin kasvatuskumppanina. Matkan kynnyksen harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet aktivoivat nuoria ja tarjoavat paikan oleskella ja kasvaa. Nuorisopalvelut toteuttavat nuorten kuulemisen ja osallisuuden mahdollisuuksia kunnassa, niin että jokaiselle löytyy paikka ja mahdollisuus vaikuttaa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D1860 Nuorisopalvelut						
Toimintatuotot	31	31	25	-20 %	25	25
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-271	-289	-288	0 %	-292	-296
TOIMINTAKATE (netto)	-239	-257	-263	2 %	-267	-271
Poistot ja arvonalentumiset	-1	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-12	-12	-13	3 %	-13	-13
KOKONAISKUSTANNUKSET	-252	-270	-275	2 %	-280	-284

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C430 Kulttuuri ja nuorisopalvelut						
Toimintatuotot	99	82	95	15 %	95	95
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-1 216	-1 372	-1 337	-3 %	-1 353	-1 370
TOIMINTAKATE (netto)	-1 117	-1 290	-1 242	-4 %	-1 258	-1 275
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-11	-7	-38 %	-6	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-64	-69	-72	5 %	-72	-72
KOKONAISKUSTANNUKSET	-1 195	-1 371	-1 321	-4 %	-1 337	-1 347

6.5.7 Joukkoliikenne

Toiminta-ajatus

Joukkoliikenteen palvelutarjonnan tavoitteena on käyttäjäkunnan laajentaminen sekä tarkoituksenmukaisen joukkoliikenneverkoston ylläpitäminen. Asiakaskunnan laajenemisen ja toimivan reitityksen avulla mahdollistuu tehokkaasti ja tasapuolisesti toimiva, sekä kustannus- ja tehokas joukkoliikenne.

Muuramen kunnassa kaikki lipputuotteet ovat Jyväskylän seudun yhteisiä Waltti-tuotteita.

Monipalveluliikenne on kaikille väestöryhmille tarkoitettua, erityisesti liikkumisrajoitteisille suunniteltua joukkoliikennettä.

Palvelusuunnitelma

Joukkoliikenteen tehtävänä on järjestää kuntalaisille edulliset, tarkoituksenmukaiset kulkuyhteydet työ-, asiointi- ja vapaa-ajan liikenteessä. Muuramen kunta kuuluu Jyväskylän seudulliseen joukkoliikenneorganisaatioon ja osallistuu sen toimintaan. Kyseinen organisaatio toimii joukkoliikenteen järjestämävastuussa seudulla.

Joukkoliikenteen toteutusta on kehitetty voimakkaasti, ja asetettu kunnianhimoiset tavoitteet volyymin kasvulle sekä mm. asiakasmaksujen kohtuullistamiselle. Muuramen osalta joukkoliikenteen käytön kasvua arvioidaan tulevan lähinnä uusille nopeille reiteille Muuramen ja Jyväskylän välillä.

Jyväskylän seudun tieliikenteen toimivalta-alueella on kuntien päätösten mukaisesti laajennettu keväällä 2023 siten, että Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien muodostamaan toimivalta-alueeseen ovat liittyneet myös Hankasalmi, Petäjävesi, Toivakka ja Äänekoski. Jyväskylän kaupunki toimii palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuna tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena.

Muuramen kunnan alueella toimii arkipäivisin kunnan järjestämä Monipalveluliikenne, joka koostuu asiointiliikenteestä, koulu- ja sosiaalitoimen kuljetustehtävistä sekä kaikille avoimesta palveluliikenteestä. Monipalveluliikenteen reittejä, aikatauluja ja toimintamallia on uudistettu ja päivitetty asiakaspalautteen perusteella.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Joukkoliikennepalvelut toteutetaan palvelusuunnitelman mukaisesti osallistumalla Jyväskylän seudulliseen joukkoliikenneorganisaatioon. Hallinnollisten menojen ja erillisten projektien kustannukset jaetaan kuntien vuoden 2023 asukasluvun perusteella (arvioitu Muuramen osuus 5,96 %). Paikallisliikenteen kustannusten jakoperusteena on käytetty vuoden 2020 matkustuksen kuntakohtaisen toteuman perusteella laskettua kustannusjakoa (arvioitu Muuramen osuus 4,12 %).

Kunnan järjestämä monipalveluliikenne toteutetaan sidoksissa koulujen aikatauluihin. Kesäaikana toimitaan supistetulla palvelukokonaisuudella.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C415 Joukkoliikenne						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-410	-420	-462	10 %	-469	-476
TOIMINTAKATE (netto)	-410	-420	-462	10 %	-469	-476
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-410	-420	-462	10 %	-469	-476

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
B25 Hyvinvoinnin ja palv. ltk						
Toimintatuotot	1 901	1 215	1 434	18 %	1 434	1 434
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-27 639	-28 102	-29 457	5 %	-29 784	-30 116
TOIMINTAKATE (netto)	-25 738	-26 887	-28 023	4 %	-28 350	-28 682
Poistot ja arvonalentumiset	-373	-456	-459	1 %	-407	-364
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-1 006	-1 127	-1 163	3 %	-1 163	-1 163
KOKONAISKUSTANNUKSET	-27 117	-28 469	-29 645	4 %	-29 920	-30 209

B25 Hyvinvoinnin ja palv. ltk Tuloarvio ja määrärahat / 1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	514	284	637	124,4 %	637	637
Maksutuotot	665	714	692	-3,1 %	692	692
Tuet ja avustukset	709	217	104	-51,9 %	104	104
Muut toimintatuotot	14	0	0	0,0 %	0	0
Toimintatuotot	1 901	1 215	1 434	18,0 %	1 434	1 434
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-16 742	-16 546	-16 957	2,5 %	-17 211	-17 469
Palvelujen ostot	-3 438	-3 401	-3 469	2,0 %	-3 500	-3 531
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-680	-701	-634	-9,6 %	-643	-653
Avustukset	-2 252	-2 323	-1 971	-15,2 %	-2 000	-2 030
Muut toimintakulut	-4 529	-5 131	-6 426	25,2 %	-6 429	-6 433
Toimintakulut	-27 639	-28 102	-29 457	4,8 %	-29 784	-30 116
Toimintakate (netto)	-25 738	-26 887	-28 023	4,2 %	-28 350	-28 682
Poistot ja arvonalentumiset	-373	-456	-459	0,8 %	-407	-364
Muut laskennalliset menot	-1 006	-1 127	-1 163	3,2 %	-1 163	-1 163
Kokonaiskustannukset	-27 117	-28 469	-29 645	4,1 %	-29 920	-30 209

6.6 Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta

Toiminta-ajatus

Elinvoiman ja kestävän kasvun toimiala vastaa osaltaan elinkeinoelämän edellytysten luomisesta, alueiden käytön suunnittelusta, paikkatiedosta, yhdyskuntatekniikan suunnittelusta, rakentamisesta/rakennuttamisesta sekä ylläpidosta, mittaustoimesta, kiinteistönmuodostamisesta, rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta, ympäristöterveydenhuollosta, talous- ja puistometsien hoidosta, puistoista sekä vesihuollosta. Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta järjestää lisäksi edellä mainittuun kokonaisuuteen liittyvät viranomaispalvelut.

Jätehuollon käytännön palvelutehtävistä vastaa kuntien omistama jäteyhtiö Mustankorkea Oy. Yhtiö vastaa jätehuollon käytännön järjestämisestä eli se tarjoaa kuntalaisille jätehuoltopalvelut huolehtimalla jätteen keräyksestä, kuljetuksesta, vastaanotosta, käsittelystä ja hyödyntämisestä sekä jäteneuvonnasta. Jätehuoltoon liittyvät viranomaistehtävät ovat Jyväskylän seudun jätelautakunnan vastuulla.

Palvelusuunnitelma

Toimialan päätehtävänä on yhteensovittaa rakennettua ympäristöä sekä luonnonympäristöä siten, että ne tarjoavat yhdessä kuntalaisille toimivan, viihtyisän, virikkeellisen, terveellisen ja turvallisen elinympäristön sekä toteuttavat kestävän kehityksen periaatetta.

Vuoden 2024 talousarvio ja sen sisältämät sitovat toiminna tavoitteet perustuvat Muuramen kunnan strategiaan sekä sen toimeenpano-ohjelmaan. Elinvoiman ja kestävän kasvun toimialalla luodaan edellytykset kunnan elinvoiman, palveluiden ja viihtyisyyden kehittämiseksi kuntastrategian mukaisesti. Strategista tavoitetta, hyvää elämää tukevaa ja turvallista elinympäristöä, toteutamme mm. maankäytön suunnittelun kautta. Maankäyttöä tehostetaan erityisesti palveluiden ja joukkoliikenteen lähellä ja samalla huolehditaan asumisen monimuotoisuudesta, alueiden viihtyisyydestä tinkimättä. Rakennetun ympäristön laatuun panostetaan mm. rakentamistapaohjeiden ja kaavoitukseen liittyvän vihersuunnittelun avulla. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen olosuhteita parannetaan.

Kunnanhallitus hyväksyi 26.8.2024 § 180 strategian toimenpideohjelman toimenpiteet vuodelle 2025. Elinvoiman ja kestävän kasvun toimialaa koskevat strategian toimenpideohjelman toimenpiteet: Markkinaehtoisten ja monimuotoisten asumiskohteiden edistäminen kuntakonsernissa, ympäristöohjelman valmistelu, kuntalaisten viihtyvyyden ja aktiivisuuden edistäminen.

Elinvoiman ja kestävän kasvun toimialan sisäisiä rakenteita kehitetään prosessien sujuvuuden parantamiseksi ja asiakaslähtöisten toimintamallien sujuvoittamiseksi. Toimintaa kehitetään kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti. Toimialan toiminnan digitalisaation kehittämistä jatketaan määrätietoisesti. Kuntalaisille ja muille asiakkaille tarjottavia palveluita ja neuvontaa kehitetään sekä viedään internettiin mahdollisuuksien mukaan.

Henkilöstön monitaitoisuutta edistetään edelleen voimakkaasti. Vuorovaikutustaidot, tiedonkulku ja kokonaisvaltainen ympäristöosaaminen korostuvat. Näiden taitojen ylläpitäminen ja hyödyntäminen edellyttävät työssä jaksamiseen panostamista mm. koulutuksen ja työhyvinvoinnin osalta. Ammatillisella tasolla tapahtuvaa uudistumista ja ajankohtaisuuksia seurataan verkostoitumalla sekä seudullisesti että valtakunnallisesti.

Kestävää kehitystä mitataan elinvoiman ja kestävän kasvun toimialalla SDG-tavoitteiden kautta tilinpäätöksen yhteydessä. Kestävään kehitykseen liittyvät elinvoiman ja kestävän kasvun toimialan ensisijaiset SDG-tavoitteet¹ vuodelle 2025 ovat:

¹ <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.

Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä; edistää metsien kestävää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.

Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

Lisätavoite:

Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.

Riskien hallinta ja sisäinen valvonta

Maailmantilanteesta johtuva epävarmuus sekä energian ja rakentamisen kustannusten nousu heijastuvat voimakkaasti elinvoiman ja kestävä kasvun toimialan toimintaan. Infra-rakentamisen kustannusten kasvu tarkoittaa, että rakennetun ympäristön investointeja tulee priorisoida vielä aiempaakin tarkemmin. Epävarmuus näkyy myös yksityisessä rakentamisessa.

Elinvoiman ja kestävä kasvun toimialan tulee turvata palvelukykyensä niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Viime vuosina tähän on panostettu merkittävästi mm. vesihuollossa. Riskienhallinnan kannalta oikea osaaminen oikeissa paikoissa on tärkeää ja erityisesti kriittisten toimintojen osalta vastuu ei saa olla vain yhden henkilön varassa.

Riskienhallintakeinoja ovat toimialan kehittämiskohteiden tunnistaminen, vaikutustenarviointi, systemaattinen johtaminen, toimeenpano ja seuranta toimialan eri tasoilla.

Strategia	Tavoite TA:ssa	Mittari/vertailuarvo/tavoite/mihin verrataan	Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Toteuma	Liikennevalo
Monipuolinen ja eri tarpeita ja ikäryhmiä huomioonottava asuminen	Kaavoituksen tehostaminen: monipuolinen tonttivaranto	Tonttivarannon määrä /v / 60 tonttia (2 vuoden reservi maapoliittisen ohjelman mukaan)	Uusien alueiden kaavoitus ja mahdollisuuksien mukaan eri käytötarkoitusten huomioiminen asumisessa		
Mutkattoman asiointin Muurame	Palautteenanto on helposti saavutettavissa verkossa	Palauttekanavan palautemäärä /v /verrataan edelliseen vuoteen (Miten tavoittaa kuntalaiset)	Palvelun mainostaminen verkkosivuilla ja Muuramelaisessa		
Mutkattoman asiointin Muurame	Asiakasnäkökulman huomioiminen palvelutilanteessa	Maa-aines- ja ympäristölupien käsittelyn tavoiteaika 3-4 kk. Ilmoitus- ja rekisteröintimenetelyyn kuuluvien asioiden käsittelyaika lainsäädännön mukainen. Rakentamisen poikkeamislupien käsittelyn tavoiteaika 2-3 kk. Muut rakentamisen luvat 1 -2 kk.	Käsittelyaikojen seuranta		
Hiilineutraali Muurame	Ympäristöohjelman valmiiksi saattaminen	Kyllä / Ei	Työ tehdään loppuun vuoden 2025 aikana		
Elinkeinöelämän edelläkävijä	Uusien yritystonttien kaavoittaminen	Yritystonttivaranto (ha) / Kasvatetaan tonttimäärää raakamaavarannon mahdollistamana/verrataan edelliseen vuoteen	Lisäämme kunnan teollisuus- ja yritystonttien määrää		
Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö	Osaamisen kehittämisen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi	6 koulutuspäivää/hlö/v. - toteutuneet koulutuspäivät	Eduhousen koulutuspolut yhdistettynä substanssia koskeviin koulutuksiin		
Hyvää elämää tukeva ja turvallinen elinympäristö	Huolellinen riskien arviointi ja toiminnan kehittämisen vesi- huollossa	Vesihuollon toteuttamistapa sekä sitä edellyttävät ratkaisut on tehtynä vuoden 2025 toisen kvartaalin loppuun mennessä.	Selvitetään vesihuollon toteuttamistapa Muuramessa		

6.6.1 Maankäyttö ja paikkatietopalvelut

KAAVOITUS

Toiminta-ajatus

Kaavoitusta ohjataan maankäyttö- ja rakennuslailla (MRL 132/1999) sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksella (MRA 895/1999). Kaavoituksella luodaan fyysisen ympäristön osalta edellytykset palveluiden, asumisen ja elinkeinoelämän rakentamiselle sekä näitä palvelevan yhdyskuntatekniikan, liikennejärjestelmän ja viheralueiden toteuttamiselle tasapainoisen ja kestäväen yhdyskuntarakenteen tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi kaavoituksella turvataan riittävät virkistys- sekä suojelualueet. Kaavoitus on erilaisten tarpeiden ja näkemysten yhteensovittamista.

Palvelusuunnitelma

Kunnan kaavoitusjohtaja vastaa kaavahankkeiden viranomaisohjauksesta sekä MRL:n edellyttämästä kaavaprosessista. Konsulttipalveluita käytetään suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset). Kunta laatii pääosin asemakaavoja kunnan omistamille maa-alueille, tällöin voidaan parhaiten säädellä kaavoituksen ajoitusta ja toteutusta.

Kaavoituksessa huomioidaan ilmastotavoitteet mm. uusiutuvan energian mahdollisuuksien edistämällä sekä luomalla tiivistä yhdyskuntarakennetta, joka on helposti liitettävissä olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Maankäyttöä tehostetaan erityisesti palveluiden ja joukkoliikenteen lähellä ja samalla huolehditaan asumisen monimuotoisuudesta. Kaavoituksessa kiinnitetään huomiota jo suunnitteluvaiheessa alueen toteuttamisen kustannuksiin, jolloin voidaan seurata, mitä oikeasti jonkin asuntoalueen toteuttamien kunnalle maksaa.

Vuosittain laadittavassa kaavoituskatsauksessa käydään läpi kunnan kaavoitustilanne, kerrotaan vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaavoista. Kaavoituskatsauksesta löytyy myös vuosittainen tieto uusista myyntiin tulevista tonteista ja tonttireservitilanne.

Kuntaan on laadittu vuonna 2023 asunto- ja maapoliittinen ohjelma, joka korvaa aikaisemmin laaditun maapoliittisen ohjelman. Asunto- ja maapoliittinen ohjelma sisältää maanhankintaan, tontin luovutukseen, maankäyttösopimuksiin ja kaavojen toteuttamiseen liittyvää ohjeistusta ja linjauksia.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (MAL-sopimus) vuosille 2021–2031 perustuu Jyväskylän kaupunkiseudun kahdeksan kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa seudun kuntien keskinäistä sekä seudun ja valtion yhteistä sitoutumista seudun kehittämistä koskeviin osapuolten yhteisiin tavoitteisiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin.

Sopimuksen toimenpiteillä luodaan seudullisesti edellytyksiä tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamiselle ja kehittämiseksi. Tavoitteena on edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi sekä mahdollistaa sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus. Tavoitteena on torjua segregatiota ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta. Kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteena on kasvattaa kestävien liikkumismuotojen osuutta liikennesuoritteesta, parantaa liikenneturvallisuutta ja lisätä työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuutta.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vuonna 2025 edistetään sekä nopeutetaan käynnissä olevia kaavahankkeita. Riihivuoren yleiskaavoitus käynnistetään sekä selvitetään Kinkomaan yleiskaavoitusta. Keskustan etelä - ja pohjoisosien yleiskaavoituksen päivittäminen käynnistetään. Kaavoituksessa painotetaan monipuolista tonttivarantoa. Uusia asemakaavahankkeita käynnistetään kunnan maanomistustilanne huomioiden.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D2420 Kaavoitus						
Toimintatuotot	1	0	2	0 %	2	2
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-314	-283	-274	-3 %	-278	-282
TOIMINTAKATE (netto)	-313	-283	-272	-4 %	-276	-280
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-9	-7	-7	6 %	-7	-7
KOKONAISKUSTANNUKSET	-322	-290	-279	-4 %	-283	-287

PAIKKATIETO

Toiminta-ajatus

Paikkatietopalvelut hoitaa paikkatietojen ja karttojen ylläpitoon ja tuotantoon liittyviä tehtäviä sekä kehittää niiden hyödyntämistä. Paikkatieto ja kunnan julkinen karttapalvelu kytkeytyy kunnan usean toimialan tehtäviin ja tukee niiden toimintaa sekä edistää erilaisten kunnan paikkatietoon pohjautuvien aineistojen saatavuutta. Paikkatietopalvelut osallistuu vahvasti kunnan digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Palvelusuunnitelma

Rakennetun ympäristön digitalisaatioon liittyvät hankkeet (RYHTI) etenevät valtiosotasolla ja ne edellyttävät toimenpiteitä myös Muuramessa. Kaavoitus on muuttumassa tietomallimuotoiseksi, eli sen aineisto vaatii paikkatietoteknologian soveltamista alueidenkäytön suunnitteluun vakioidulla tavalla. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun lupajärjestelmät toimivat paikkatietoalustalla ja niiden aineistoja kehitetään edelleen.

Paikkatietoaineistojen kehittämisellä ja yhdenmukaistamisella helpotetaan eri toimialojen välistä aineiston siirtoa ja helpotetaan suunnitelmien luomista kokonaisvaltaisesti. Karttajärjestelmä ja paikkatieto tukee alueiden käytön suunnittelua kohti monipuolista, eri tarpeita ja ikäryhmiä huomioivaa asumista ja turvallista elinympäristöä. Toimiva paikkatietoaineisto ja -alusta vähentää päällekkäisen työn tekemistä, kun samoja aineistoja ei tarvitse tuottaa eri ohjelmistoilla alusta alkaen.

Asukkaiden osallisuutta ja asiointin helpottamista edistetään nykyaikaisella helppokäyttöisellä karttapalvelulla, jonka kautta mm. palautteen antaminen sijaintiin pohjautuen onnistuu helposti ja palaute kohdistuu suoraan oikealle vastaanottajalle. Näin edistämme avoimuutta ja asiointin sujuvuutta sekä hyödynnämme asukkaiden mielipiteitä kunnan kehittämisessä.

Paikkatietojärjestelmä myös mahdollistaa erilaisten raporttien ja analyysien tekemisen. Paikkatietoon perustuvia esityksiä ja teemakarttoja voidaan hyödyntää moniin erilaisiin tarpeisiin päätöksenteon tueksi. Karttapalvelu helpottaa ja tukee kunnan maaomaisuuden hallintaa ja edistää näin kunnan omistuksen tehokasta käyttöä ja ajantasaisuutta.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Lupapisteen tuomia sähköisiä lupapalveluita kehitetään rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun sekä yleisten alueiden osalta. Kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia edistetään Louhen palautepalvelun avulla. Louhen intraan tuodaan rajapintojen ja suorien tiedostolisäyksien kautta aineistoja helpottamaan viranomaisen työtä. Intraa päivitetään myös itse tuotettujen paikkatietoaineistojen osalta.

Maaomaisuuden hallinta –sovellus otetaan käyttöön osana tonttien muodostusta ja kaavoitusta. Väestö-sovellus otetaan työkaluksi varhaiskasvatukseen ja opetustoimen käyttöön. Aikataulu sovellusasennuksille on mahdollisimman pian. Routa-sovelluksen käyttöä laajennetaan koskemaan myös Louhea.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D2430 Paikkatietopalvelut						
Toimintatuotot	1	0	1	0 %	1	1
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-277	-266	-261	-2 %	-265	-269
TOIMINTAKATE (netto)	-276	-266	-260	-2 %	-264	-268
Poistot ja arvonalentumiset	0	-4	-22	418 %	-26	-34
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-3	-12	-12	7 %	-12	-12
KOKONAISKUSTANNUKSET	-278	-282	-294	4 %	-302	-314

TONTIT

Toiminta-ajatus

Tonttien luovuttaminen asiakkaiden ja kunnan omien hankkeiden toteuttamiseksi. Tavoitteena on, että vuosittain tarjontaan tulee 20 uutta pientalotonttia, kahden vuoden välein yksi rivitalotontti sekä kerrostalotontti.

Pientalotonttivarannon kasvattaminen on käynnistetty uusia alueita kaavoittamalla. Asuintonttien monipuolisella tarjonnalla tavoitellaan eri tarpeita huomioon ottavia, sosiaalisesti kestäviä asuinalueita.

Tonttivarantoa tarkastellaan siten, että eri käyttötarkoituksiin osoitettua varantoa olisi riittävästi. Etenkin yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan riittävällä tonttitarjonnalla.

Tontin luovutuksen määrään vaikuttaa mm. uusien yritysten perustaminen, uudet asukkaat sekä alueen työpaikkatarjonta uusille asukkaille.

Tonteista vastaa lupavalmisteliija, varahenkilönä hänelle on maanmittausinsinööri.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Muurame osallistuu Jyväskylän Paviljongissa 21. - 23.3.2025 järjestettävälle rakennusmessuille. Ensimmäistä kertaa Muurame on esillä omalla osastolla, aikaisemmin olemme olleet lähikuntien kanssa yhteisosastolla.

Näkyvää tonttimarkkinointia varten hankitaan esitteitä ja mainosmateriaalia.

Tonttimarkkinoinnilla tuetaan:

Väestönkasvua - Muurame pyrkii houkuttelemaan uusia asukkaita ja yrityksiä, mikä edistää kunnan taloudellista kasvua ja elinvoimaisuutta.

Kilpailua muiden kuntien kanssa - Tehokas tonttimarkkinointi auttaa Muuramea erottumaan muista kunnista ja houkuttelemaan enemmän kiinnostuneita asukkaita ja yrityksiä.

Taloukasvun varmistaminen - Uudet asukkaat ja yritykset tuovat mukanaan verotuloja ja taloudellista aktiivisuutta, mikä on tärkeää kunnan talouden kannalta.

Palveluiden rahoittaminen - Lisääntyneet verotulot mahdollistavat parempien palveluiden tarjoamisen nykyisille ja uusille asukkaille.

Joulukuussa 2024 laitetaan alustavien suunnitelmien mukaan hakuun yhteensä 22 uutta pientalotonttia vuodelle 2025 (v. 2021 21kpl, v. 2022 19kpl, v 2023 15 kpl). Kaikki uudet haettavat tontit sijaitsevat Hautalahdessa.

4497 Tontit Käyttötalous / 1000 €	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tulosbudjetti						
Myyntituotot	15	0	5	0,0 %	5	5
Muut toimintatuotot	618	815	818	0,4 %	818	818
TOIMINTATUOTOT	632	815	823	1,0 %	823	823
Henkilöstökulut	-42	-43	-43	0,1 %	-43	-44
Palvelujen ostot	-19	-22	-38	68,7 %	-38	-39
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0,0 %	0	0
Muut toimintakulut	0	0	0	85,5 %	0	0
TOIMINTAKULUT	-61	-65	-80	23,8 %	-82	-83
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	571	750	743	-1,0 %	741	740
VUOSIKATE	571	750	743	-1,0 %	741	740
TILIKAUDEN TULOS	571	750	743	-1,0 %	741	740
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	571	750	743	-1,0 %	741	740

MAA- JA METSÄTILAT

Toiminta-ajatus

Kunnan omistamien talousmetsien hoito ja puun myynti perustuvat ammattilaisen laatimaan metsäsuunnitelmaan. Metsänhoidossa noudatetaan kestävän metsänhoidon PEFC-sertifikaatin vaatimuksia. Metsänhoito toteutetaan ostopalveluna.

Palvelusuunnitelma

Kunnan metsäsuunnitelma on laadittu vuosille 2014–2024. Vuonna 2024 laaditaan uusi metsäsuunnitelma. Suunnitelmassa esitetään tiedot puustosta, metsänhoitotarpeista ja arvokkaista elinympäristöistä. Metsäsuunnitelman tavoitteena on metsien hoito kestäväällä tavalla.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Talousmetsien harvennus- ja päätehakkuita tehdään metsähoitosuunnitelman mukaisesti. Yksittäisten puiden kaatoa ja pieniä hoitotoimenpiteitä tehdään metsuri- ja konevoimin ostopalveluna. Talousarviossa varaudutaan metsäsuunnitelman päivittämiseen. Päivitetyllä metsäsuunnitelmalla varmistetaan metsien oikea-aikainen hoito, hakkuumenetelmät sekä metsän uudistaminen.

D2500 Maa- ja metsätilat Käyttötalous / 1000 €	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tulosbudjetti						
Myyntituotot	318	250	250	0,0 %	250	250
Muut toimintatuotot	2	0	2	350,0 %	2	2
TOIMINTATUOTOT	320	250	252	0,6 %	252	252
Henkilöstökulut	-13	-13	-7	-47,8 %	-7	-7
Palvelujen ostot	-91	-102	-60	-40,6 %	-61	-62
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0,0 %	0	0
Muut toimintakulut	-1	-1	0	-70,8 %	0	0
TOIMINTAKULUT	-105	-116	-67	-41,8 %	-68	-69
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	215	135	184	37,0 %	183	182
VUOSIKATE	215	135	184	37,0 %	183	182
TILIKAUDEN TULOS	215	135	184	37,0 %	183	182
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	215	135	184	37,0 %	183	182

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C740 Maankäyttö ja paikkatietopalvelut						
Toimintatuotot	954	1 065	1 077	1 %	1 077	1 077
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-753	-728	-680	-7 %	-690	-701
TOIMINTAKATE (netto)	201	337	397	18 %	387	377
Poistot ja arvonalentumiset	0	-4	-22	418 %	-26	-34
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-15	-20	-22	7 %	-22	-22
KOKONAISKUSTANNUKSET	185	313	354	13 %	340	321

6.6.2 Luvat ja valvonta

RAKENNUSVALVONTA

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonnan toiminta on lakiin perustuvaa viranomaistoimintaa. Rakennusvalvonnan toiminta-ajatuksena on omalta osaltaan vastata edellytysten luomisesta toimivan, viihtyisän, ekologisesti kestävänsä sekä terveellisen ja turvallisen asuin- ja elinympäristön varmistamiseksi. Rakennusvalvonta valvoo kaavojen noudattamista, vastaa rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä ja määräysten mukaisuudesta sekä valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Lisäksi rakennusvalvonta vastaa rakennus- ja huoneistorekisterin pitämisestä ja tietojen toimittamisesta muille viranomaisille.

Palvelusuunnitelma

Rakennusvalvonta ohjaa ja neuvoo rakentajia ennakoivasti, käsittelee rakentamiseen tarvittavat luvat, vastaa rakennetun ympäristön valvonnasta sekä hoitaa rakentamisen arkisto- ja tietopalvelua. Toiminta on vahvasti ohjattua lainsäädännön kautta.

Tavoitteena rakennusvalvonnassa on digitalisoida jo muodostunutta paperiarkistoa sekä saada rakennusvalvonta toimimaan digitaalista aineistoa hyödyntäen tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden ja kunnan muiden toimialojen kanssa. Lupien, rakentamisen ohjauksen, katselmusten ja neuvonnan määrä on suoraan riippuvainen talouden suhdanteista, asukasmäärän kasvusta, kaavoituksesta sekä kunnan myytävästä tonttivarannosta.

1.1.2015 voimaantuleva rakentamislaki sekä sen myötä lisääntyvä digitalisaatio tulevat mahdollisesti muuttamaan rakennusvalvontapalvelujen tavoitteita, vastuita ja toteutus- sekä toimintatapoja.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vuonna 2025 jatketaan arkiston digitointia yhdessä kilpailutuksen voittaneen toimijan kanssa. Digitoitu materiaali viedään syksyllä käyttöön otettuun Lupapisteen sähköiseen arkistoon. Digitoinnin yhteydessä paikkatieto-ohjelmasta puuttuvat luvat perustetaan rekisteriin ja lisätään kartalle Louheen yhteistyössä Sitowisen kanssa. Lupapisteen ja Louhen käyttöönotto osaltaan lisää rakennusvalvonnan ohjelmistokuluja.

Vuonna 2025 kilpailutetaan viistoilmakuvaus koko Muuramen alueella. Viistoilmakuvat ovat tärkeitä rakennusvalvonnalle mm. sujuvan luvituksen ja asiakaspalvelun toteuttamisen kannalta. Ilmakuvia käyttää myös koko muu tekninen toimiala. Viimeiset ilmakuvat ovat vuodelta 2018. Ilmakuvauksen hankinnassa pyritään tekemään yhteistyötä Jyväskylän kanssa.

Maakäyttö- ja rakennuslain korvaava rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025. Syksyllä aloitettu rakennusjärjestyksen uudistus viedään loppuun vuoden 2025 aikana. Lain uudistus, sen myötä tulleet uudet tehtävät (mm. sijoittamislupa, entinen suunnittelutarveratkaisu) ja digitalisaation lisääntyminen lisää rakennusvalvonnassa koulutustarvetta. Lain muutos lisää myös ohjelmisto kuluja mm. ohjelmistotoimittajan kehittämiskulut ja tietomallipohjaiseen lupakäsittelyyn tarvittava ohjelmisto.

Rakentamislain myötä rakentamisen lupakynnys nousee, jolloin rakennusvalvonnan tulot vähenyvät. Lupakynnyksen nostaminen odotetaan lisäävän neuvonnan ja jälkivalvonnan tarvetta.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D2360 Rakennusvalvonta						
Toimintatuotot	94	80	84	5 %	84	84
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-224	-386	-478	24 %	-485	-492
TOIMINTAKATE (netto)	-130	-306	-394	29 %	-401	-408
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-20	-14	-15	7 %	-15	-15
KOKONAISKUSTANNUKSET	-150	-319	-409	28 %	-416	-423

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Toiminta-ajatus

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on huolehtia laissa tai sen nojalla säädettyistä ja määrätyistä tehtävistä (laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (64/1984)). Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii ympäristönsuojelun yleisen edun valvojana paikallisella tasolla.

Palvelusuunnitelma

Ympäristönsuojelun suunnittelu ja kehittäminen, ympäristönsuojelun ohjaus ja neuvonta, kunnan yhteistyön edistäminen muiden viranomaisten kanssa. Kestävän kehityksen toimia tullaan kehittämään hiilineutraalisuustavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen osalta.

Muuramen kunta on sitoutunut vuonna 2022 Suuruspään niityn uhanalaisen perinnebiotoopin kunnostukseen Kunnostus on aloitettu osana ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön Helmi- elinympäristöohjelmaa. Kunnostusta jatketaan yhdessä Puistojen ja viheralueiden kanssa.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Ympäristöohjelman valmistelua jatketaan vuonna 2025. Tavoitteena on laatia kuntaan ympäristöohjelma, jossa huomioidaan mm. luonnon monimuotoisuus sekä kuntastrategian mukainen hiilineutraaliustavoite. Ympäristöohjelman tavoitteet ja toimenpiteet otetaan huomioon palvelujen tuottamisessa.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
4530 Ympäristönsuojelu						
Toimintatuotot	1	0	2	0 %	2	2
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-13	-39	-28	-28 %	-29	-29
TOIMINTAKATE (netto)	-12	-39	-26	-33 %	-27	-27
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-1	0	0	18 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-13	-39	-27	-33 %	-27	-27

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO JA ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO

Toiminta-ajatus

Ympäristöterveydenhuolto huolehtii kunnille kuuluvista elintarvikelain, eläinlääkintähuoltolain, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaisista tehtävistä.

Eläinsuojelulaki (247/1996) edellyttää, että kunnan on huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteenotettujen koirien ja kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä.

Palvelusuunnitelma

Jyväskylän kaupunki, Hankasalmen kunta, Joutsan kunta, Luhangan kunta, Multian kunta, Muuramen kunta, Petäjäveden kunta, Toivakan kunta, Uuraisten kunta ja Äänekosken kaupunki muodostavat ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen. Vastuukuntana on Jyväskylän kaupunki. Ympäristöterveydenhuollon toimielimenä toimii Jyväskylän kaupungin ympäristöterveyslautakunta.

Löytöeläinten hoitopalveluista vastaa kunta. Muuramen kunnalla on hankintasopimus palveluntuottajan kanssa yhdessä Jyväskylän kaupungin kanssa.

TALOUSARVION PERUSTELU

Terveys- ja elintarvikevalvonnan kustannukset jaetaan suoriteperusteisesti. Suoritteet ovat ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelma VATista saatavat kuntakohtaiset suoritteet.

Eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan suoriteperusteisesti. Kunnilta laskutettavista eläinlääkintähuollon kustannuksista vähennetään valvontaeläinlääkärien palkkakustannukset, jotka laskutetaan aluehallintovirastolta eläinlääkintähuoltolain perusteella. Suoritteet ovat kunnaneläinlääkäreiden kuntakohtaiset pieneläinkäyntimäärät ja suurelän/hyötyeläinkäyntimäärät eläinten pitopaikoissa. Mukaan ei lasketa mahdollisia yhteistoiminta-alueen ulkopuolelta tulevia potilaita.

Jyväskylän kaupunki laskuttaa sopimuksen osapuolia kaksi kertaa vuodessa, toukokuussa ja lokakuussa. Laskutus oikaistaan toteuman mukaiseksi seuraavan vuoden tammikuussa.

Löytöeläinten palvelusopimuksen kuukausikorvaus maksetaan kahden kuukauden välein. Kuukausikorvaus laskutetaan ostajakunnilta suhteessa kunkin kunnan löytöeläinten määrään.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
4535 Ympäristöterveydenhuolto						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-75	-102	-76	-25 %	-77	-78
TOIMINTAKATE (netto)	-75	-102	-76	-25 %	-77	-78
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-75	-102	-76	-25 %	-77	-78
4536 Eläinlääkintähuolto						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-91	-72	-103	43 %	-105	-106
TOIMINTAKATE (netto)	-91	-72	-103	43 %	-105	-106
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	0	0	0 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-91	-72	-103	43 %	-105	-106

YMPÄRISTÖSUOJELUN LUPA- JA VALVOTATEHTÄVÄT

Toiminta-ajatus

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lakisääteisiä lupa- ja valvontatehtäviä ovat mm. ympäristönsuojelulain-, jäte-, maa-ainelain-, vesi-, vesihuolto-, maastoliikenne-, vesiliikennelain, merenkulun ympäristönsuojelulain ja ulkoilulain nojalla annetut tehtävät. Ympäristönsuojeluviranomainen käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa tämän lain mukaisessa päätöksenteossa. Muuramen kunnassa ympäristönsuojeluviranomainen käyttää kunnan päätösvaltaa ajoneuvojen siirrosta annetussa laissa säädetyissä asioissa

Palvelusuunnitelma

Tavoitteena on sujuva ja laadukas lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely.

Keskeisiä lupasuoritteita ovat ympäristö- ja maa-aineslupapäätökset sekä ympäristönsuojelulain mukaiset rekisteröinnit ja ilmoitukset. Päätökset ovat maksullisia. Sen sijaan päätöksistä hakemuksiin, jotka koskevat vapauttamisesta vesihuoltolaitostenverkostoista, ei ole oikeutta periä maksua. Vireille tulevien ympäristö- ja maa-aineslupien sekä ilmoitusasioiden määrä on osittain suhdanneriippuvaista ja vuosittaisia lupamääriä on vaikea ennustaa.

Ympäristönsuojelu- ja jätelain mukainen säännöllinen valvonta on maksullista. Lupa- ja rekisteröintiin tai ilmoitukseen perustuvan maksullisen valvonnan lisäksi ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu useita maksuttomia valvontatehtäviä (ennakkovalvonta, kuntalaisten ilmoitukset). Ympäristönsuojelun- ja jätelain valvontatulot hakevat tasoaan lakisääteisen valvonnan vasta käynnistyttyä. Maa-aineslupien valvonta on maksullista ja perustuu toiminnanharjoittajien vuosiraportointiin. Maa-aineslupien valvontatulot pysyvät todennäköisesti samalla tasolla.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vuonna 2024 jatketaan sähköisten lupa- ja valvontajärjestelmän käyttöönottoa. Toimialaa koskeva lainsäädäntö on monialaista ja muuttuvaa ja henkilöstön koulutukseen varataan resursseja.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
4531 Lupa- ja valvontatehtävä						
Toimintatuotot	15	5	11	156 %	11	11
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-46	-56	-38	-31 %	-39	-39
TOIMINTAKATE (netto)	-30	-51	-27	-48 %	-27	-28
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-4	-2	-3	8 %	-3	-3
KOKONAISKUSTANNUKSET	-34	-53	-29	-45 %	-30	-30

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C720 Luvat ja valvonta						
Toimintatuotot	111	85	97	15 %	97	97
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-449	-654	-724	11 %	-734	-745
TOIMINTAKATE (netto)	-339	-570	-626	10 %	-637	-648
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-25	-16	-17	7 %	-17	-17
KOKONAISKUSTANNUKSET	-363	-586	-644	10 %	-654	-665

6.6.3 Infra ja mittaus

KUNNALLISTEKNIIKAN SUUNNITTELU

Toiminta-ajatus

Kunnallistekniikan suunnitteluun kuuluvat tärkeänä osana katujen ja liikenteen suunnittelu sekä liikenneympäristön ja liikenneturvallisuuden kehittäminen. Toimialue vastaa katuverkoston, kevyen liikenteen, hulevesiverkoston ja vesihuollon yleis- ja rakennussuunnittelusta sekä tuottaa maankäytön suunnitteluun tarvittavaa tietoa kaava-alueen rakennettavuudesta, kunnallistekniikan tarvitsemista tilavarauksista ja niiden rakentamiskustannuksista.

Palvelusuunnitelma

Suunnittelutehtävät liittyvät sekä uusien että perusparannettavien kohteiden toteuttamiseen. Katujen saneeraussuunnittelun yhteydessä pyritään tarkastelemaan myös vesihuollon saneerauksen tarpeellisuus.

Talousarvion perustelut

Vuonna 2025 suunnittelussa pääpaino on katujen ja vesihuollon saneerauskohteissa. Voimassa olevien kaavojen uusien alueiden suunnitelmia viimeistellään. Kaavahankkeiden esisuunnittelua ja tutkimusta liikenteen ja vesihuollon osalta tehdään yhdessä kaavoituksen kanssa. Suunnittelua tehdään pääosin omana työnä, mutta tarpeen mukaan käytetään myös ulkopuolisia konsultteja. Kunnallistekniikan kustannuspaikan alla tehdään myös katurakentamiseen liittyviä hankintoja sekä osallistutaan urakoiden valvontaan.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D2280 Suunnittelu						
Toimintatuotot	100	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-126	-110	-112	1 %	-113	-115
TOIMINTAKATE (netto)	-26	-110	-112	1 %	-113	-115
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-3	-2	-2	8 %	-2	-2
KOKONAISKUSTANNUKSET	-29	-112	-114	2 %	-116	-117

MITTAUS

Toiminta-ajatus

Mittauksen toimiala palvelee kunnan maankäytön ja liikenteen suunnittelua sekä hoitaa paikkatietojen ja karttojen ylläpitoon liittyviä tehtäviä. Mittaustoimi vastaa ja valvoo kunnan ja muiden toimijoiden kartoitus- ja mittaustöitä maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä JHS 185:ssä säädetyllä tavalla kunnan alueella.

Mittaus käsittää lisäksi maaomaisuuden hallinnan sekä kiinteistön muodostamiseen liittyvät tehtävät.

Palvelusuunnitelma

Tavoitteina ovat edellytysten luominen asemakaavan toteuttamiselle ja maankäytön suunnittelulle merkitsemällä asemakaavan mukaiset rakennuspaikat maastoon ja tekemällä asemakaavoitusta varten maankäyttö- ja rakennuslain sekä JHS 185:n vaatimukset täyttävät pohjakartat ja kartta-aineistot.

Palvelualueelle kuuluvat myös rakennusvalvonnan avustaminen merkitsemällä uusien rakennusten sijainti ja korkeusasema rakennuspaikoille, kunnallisteknisen suunnittelun ja rakentamisen mittaus- ja dokumentointityöt, osoitejärjestelmä- ja opaskartta-aineistojen ylläpito sekä mittaustoimessa tarvittavan ICT-ohjelmistojen sekä mittauskaluston ylläpito.

Maaomaisuuden hallinnan tehtäviin kuuluu kunnan tarvitsemien maa- ja vesialueiden hankinta sekä maa- ja vesialueiden luovuttaminen asuntojen, yritystilojen tai muiden hankkeiden rakentajille. Luovutusmuoto voi olla maan myynnin sijaan myös yritystonttien osalta vuokraus. Maaomaisuuden hallintaan kuuluu myös maaomaisuuden kirjanpito sekä vuokralaismuutosten hallinnointi. Kunnan oman maaomaisuuden hoito sisältää myös uusissa kaavoissa tulevien ja vanhojen kaavojen muodostamattomien alueiden kiinteistönmuodostustoimenpiteet, joilla kaavan mukaiset katu-, puisto-, tori- yms. alueet muodostetaan omiksi yksiköikseen.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Mittauksia ja kartoituksia tehdään etenkin uusilla suunnittelualueilla, kunnallisteknisissä rakennuskohteissa ja uusien tonttien rakennuskohteissa. Vesihuollon tarke- ja kartoitusmittaamista tehdään tarpeen mukaan. Johtokartan laatimista numeeriseen muotoon jatketaan ns. perusparannus työnä eli vanhaa mitattua aineistoa siirretään KeyAquaan.

Asemakaavan pohjakartan jatkuvaa päivitystä tehdään sitä mukaa kun tarve vaatii. Kiinteistötoimituksia kuten tonttien lohkomisia, yleisten alueiden muodostamisia ja rajankäyntejä jne. laitetaan vireille suunnitelman mukaisesti.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D2300 Mittaus						
Toimintatuotot	0	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-57	-143	-130	-9 %	-132	-133
TOIMINTAKATE (netto)	-57	-143	-130	-9 %	-132	-133
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0 %	0	0
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	0	-2	-2	6 %	-2	-2
KOKONAISKUSTANNUKSET	-57	-145	-132	-9 %	-133	-135

LIIKENNEVÄYLÄT

Toiminta-ajatus

Kunnan liikenneverkon kehittäminen sekä ylläpito maankäytön suunnitelmien edellyttämällä tavalla sekä investointiohjelman mukaisesti. Kävely- ja pyöräilyolosuhteiden suunnittelua ja toteutusta kehitetään kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaan nojaten.

Palvelusuunnitelma

Liikenneverkkoa kehitetään kaavoituksen edellyttämällä tavalla sekä investointiohjelman mukaisesti. Kävely- ja pyöräilyolosuhteiden suunnittelua ja toteutusta jatketaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman mukaisesti. Aluekunnossapidon taso pyritään säilyttämään laadukkaana.

Tietomallipohjaista rakentamista on kehitetty infrahankkeiden suunnittelussa ja rakentamisessa tiedonhallinnan sekä tietomallipohjaisen rakentamisen vaatimien ohjeiden ja tarjouspyyntöasiakirjojen osalta. Tietomalleja hyödyntämällä on tehostettu ja parannettu sekä suunnittelun että rakentamisen laadunvalvontaa. Tietomallipohjainen rakentaminen kehittyy ja yleistyy jatkossakin ja toteumamallien laajempi hyödyntäminen mm. kunnossapidossa on tulevaisuuden tavoite.

Hankintaosaamisen merkitys on kasvanut. Kustannuseurantaan ja toiminnan taloudellisuuteen panostetaan entistä enemmän. Sähköisten palveluiden käyttöönoton laajentaminen vaatii edelleen palveluprosessien uudelleen tarkastelua ja henkilöstön perehdyttämistä uusiin toimintatapoihin.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Työkonepalvelujen, materiaalien sekä energian hinnat ovat nousseet huomattavasti ja niiden huomioiminen/ennustaminen talousarvioon on haastavaa. Talousarvio on laadittu normaaliin sääolosuhteiden mukaisesti sekä hintojen nousu on huomioitu maltillisesti. Riskinä nähdään normaalia kovemmat sää olosuhteet, jotka kasvattavat kunnossapidon kustannuksia ja joihin on haastavaa etukäteen taloudellisesti varautua.

Kunnassa jatketaan infrarakentamiseen liittyvän korjausvelan selvittämistä ja urakoiden valvontaa kehitetään edelleen. Toimintojen tueksi hankitaan työtä tehostavia sovellusratkaisuja.

Yksityistieavustuksia annetaan teille, joiden varrella on ympärivuotista, pysyvää asutusta ja joiden tiekunnat on perustettu toimituksessa. Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta päättää avustettavista teistä vuosittain.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D2320 Liikenneväylät						
Toimintatuotot	13	0	0	0 %	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	87	0 %	88	90
Toimintakulut	-1 091	-905	-972	7 %	-986	-1 000
TOIMINTAKATE (netto)	-1 077	-905	-885	-2 %	-898	-910
Poistot ja arvonalentumiset	-1 361	-1 779	-1 874	5 %	-2 012	-2 092
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-21	-13	-14	9 %	-14	-14
KOKONAISKUSTANNUKSET	-2 459	-2 697	-2 773	3 %	-2 924	-3 016

KONEKESKUS

Toiminta-ajatus

Konekeskuksen tarkoitus on tukea ajoneuvokalustolla kunnan omia toimintoja ja myydä niihin palveluja omakustannushintaan.

Palvelusuunnitelma

Konekeskuksen tavoitteena on ylläpitää töiden sujumisen kannalta välttämätöntä konekanta. Vanhentunutta kalustoa ja laitteistoa uusitaan toiminnan tehostamiseksi.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Olemassa olevaa kalustoa ylläpidetään huoltosuunnitelman mukaisesti.

D2330 Konekeskus Käyttötalous / 1000 €	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -% 2024/2023	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Tulosbudjetti						
Myyntituotot	117	80	100	24,8 %	100	100
TOIMINTATUOTOT	117	80	100	24,8 %	100	100
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	7	0	0	0,0 %	0	0
Henkilöstökulut	-37	-52	-53	1,5 %	-54	-55
Palvelujen ostot	-50	-37	-37	0,3 %	-37	-38
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-39	-33	-31	-6,1 %	-32	-32
Muut toimintakulut	-52	-52	-52	0,0 %	-53	-53
TOIMINTAKULUT	-179	-175	-174	-0,7 %	-176	-178
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-55	-95	-74	-22,2 %	-76	-78
VUOSIKATE	-55	-95	-74	-22,2 %	-76	-78
Poistot ja arvonalentumiset	-86	-90	-54	-39,6 %	-40	-42
TILIKAUDEN TULOS	-141	-185	-128	-30,7 %	-115	-120
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-141	-185	-128	-30,7 %	-115	-120

PUISTOT JA VIHERALUEET

Toiminta-ajatus

Puistojen, viheralueiden, leikkikenttien ja puistometsien suunnittelu, ylläpitäminen ja kehittäminen siten, että ne ovat turvallisia, viihtyisiä, helposti saavutettavia sekä tukevat luonnonmonimuotoisuutta. Laadukkaalla suunnittelulla, ylläpidolla ja kehittämisellä tuetaan hyvinvointia edistävien ympäristöjen syntyä ja käyttöä. Hyvin hoidetuilla ympäristöllä ja viheralueilla vaikutetaan positiivisesti kunnan imagoon sekä vetovoimaan.

Palvelusuunnitelma

Puistojen, puistometsien, kaduilla olevien kunnan omien bussipysäkkien, katujen liikennevihreän ja muiden yleisten alueiden ylläpitäminen ja kunnostaminen sekä hoitotason parantaminen. Leikkikentät ja niiden välineet pidetään vaatimusten edellyttämällä tasolla. Osa viheralueista niitetään kerran tai kahdesti kesässä ostopalveluna. Niitto- ja raivausajankohdissa huomioidaan lintujen pesintäaika sekä luonnonkukkien kukkimisajat. Keskustan merkittävimpien paikkojen viihtyisyyttä ja kauneutta lisätään kesäkukka-asetelmilla.

Vieraslajien torjuntatyötä sekä Suuruspään niityn perinnebiotoopin kunnostusta jatketaan yhteistyössä Ympäristönsuojelun kanssa. Kestävän kehityksen budjetoinnin hanketta jatketaan Muuramenjoen luontopolun kunnostushankkeen tiimoilta. Alueiden suunnittelussa ja kehittämisessä osallistetaan kuntalaisia erilaisten mielipide- ja ideakyselyjen muodossa

TALOUSARVION PERUSTELUT

Avointen viheralueiden sekä puistometsien hoitoa aletaan toteuttamaan suunnitelmallisemmin kehittämissuunnitelman sekä hoitosuunnitelmien mukaan. Osa aiemmin säännöllisesti leikatuista viheralueista siirretään harvemmin leikattaviksi. Kausityöntekijöiden valinnassa painotetaan kokemusta sekä ammattiosaamista. Viheralueiden suunnittelua toteutetaan sekä omalla työllä että ulkopuolisilla konsulteilla. Viheralueiden kehittämistä jatketaan kohti monipuolisempia ja viihtyisimpiä ympäristöjä.

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
D2285 Puistot ja yleiset alueet						
Toimintatuotot	8	10	7	-30 %	7	7
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0 %	0	0
Toimintakulut	-232	-246	-224	-9 %	-227	-230
TOIMINTAKATE (netto)	-224	-236	-217	-8 %	-220	-223
Poistot ja arvonalentumiset	-79	-74	-92	24 %	-134	-192
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-3	-7	-8	4 %	-8	-8
KOKONAISKUSTANNUKSET	-306	-317	-317	0 %	-362	-423

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
C610 Infra ja mittaus						
Toimintatuotot	238	90	107	19 %	107	107
Valmistus omaan käyttöön	7	0	87	0 %	88	90
Toimintakulut	-1 684	-1 575	-1 607	2 %	-1 630	-1 652
TOIMINTAKATE (netto)	-1 439	-1 485	-1 413	-5 %	-1 434	-1 455
Poistot ja arvonalentumiset	-1 526	-1 943	-2 020	4 %	-2 186	-2 326
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-29	-28	-30	7 %	-30	-30
KOKONAISKUSTANNUKSET	-2 993	-3 456	-3 463	0 %	-3 650	-3 811

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
B50 Elinvoiman ja kest. kasvun ltk						
Toimintatuotot	3 187	3 132	3 383	8 %	3 710	4 010
Valmistus omaan käyttöön	7	0	192	0 %	194	197
Toimintakulut	-4 463	-4 390	-4 365	-1 %	-4 428	-4 491
TOIMINTAKATE (netto)	-1 269	-1 258	-791	-37 %	-523	-284
Poistot ja arvonalentumiset	-2 102	-2 726	-2 682	-2 %	-2 955	-3 211
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0 %	0	0
Muut laskennalliset erät	-124	-116	-119	3 %	-119	-119
KOKONAISKUSTANNUKSET	-3 495	-4 100	-3 593	-12 %	-3 598	-3 614

B50 Elinvoiman ja kest. kasvun ltk Tuloarvio ja määrärahat / 1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 335	2 222	2 455	10,5 %	2 783	3 083
Maksutuotot	210	85	96	14,2 %	96	96
Tuet ja avustukset	17	10	8	-20,0 %	8	8
Muut toimintatuotot	626	815	823	0,9 %	823	823
Toimintatuotot	3 187	3 132	3 383	8,0 %	3 710	4 010
Valmistus omaan käyttöön	7	0	192	0,0 %	194	197
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-1 655	-1 797	-1 788	-0,5 %	-1 815	-1 842
Palvelujen ostot	-1 885	-1 809	-1 787	-1,2 %	-1 814	-1 842
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-555	-443	-448	1,1 %	-455	-462
Avustukset	-50	-51	-50	-2,0 %	-51	-52
Muut toimintakulut	-318	-289	-291	0,9 %	-293	-295
Toimintakulut	-4 463	-4 390	-4 365	-0,6 %	-4 428	-4 491
Toimintakate (netto)	-1 269	-1 258	-791	-37,1 %	-523	-284
Poistot ja arvonalentumiset	-2 102	-2 726	-2 682	-1,6 %	-2 955	-3 211
Muut laskennalliset menot	-124	-116	-119	2,7 %	-119	-119
Kokonaiskustannukset	-3 495	-4 100	-3 593	-12,4 %	-3 598	-3 614

Koko kunnan käyttötalous

Tuloarvio ja määrärahat /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
A01 Käyttötalous Muuramen kunta						
Toimintatuotot	13 113	13 551	14 871	10 %	15 071	15 264
Valmistus omaan käyttöön	49	0	192	0 %	194	197
Toimintakulut	-43 157	-43 135	-47 046	9 %	-47 423	-47 931
TOIMINTAKATE (netto)	-29 996	-29 584	-31 983	8 %	-32 158	-32 469
Poistot ja arvonalentumiset	-4 598	-5 327	-5 510	3 %	-5 575	-5 789
Varausten ja rahastojen muutos	-1 600	32	492	1 432 %	492	492
Muut laskennalliset erät	0	0	0	-100 %	0	0
KOKONAISKUSTANNUKSET	-36 194	-34 878	-37 001	6 %	-37 242	-37 767

A01 Käyttötalous Muuramen kunta Tuloarvio ja määrärahat / 1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	4 443	3 957	4 654	17,6 %	4 971	5 282
Maksutuotot	879	799	789	-1,2 %	789	789
Tuet ja avustukset	880	404	473	17,1 %	356	238
Muut toimintatuotot	6 911	8 392	8 955	6,7 %	8 955	8 955
Toimintatuotot	13 113	13 551	14 871	9,7 %	15 071	15 264
Valmistus omaan käyttöön	49	0	192	0,0 %	194	197
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-21 883	-21 791	-22 763	4,5 %	-22 943	-23 244
Palvelujen ostot	-8 424	-8 019	-9 376	16,9 %	-9 457	-9 544
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 310	-3 046	-3 294	8,1 %	-3 343	-3 393
Avustukset	-2 945	-3 046	-3 048	0,0 %	-3 093	-3 140
Muut toimintakulut	-6 595	-7 232	-8 565	18,4 %	-8 587	-8 610
Toimintakulut	-43 157	-43 135	-47 046	9,1 %	-47 423	-47 931
Toimintakate (netto)	-29 996	-29 584	-31 983	8,1 %	-32 158	-32 469
Poistot ja arvonalentumiset	-4 598	-5 327	-5 510	3,4 %	-5 575	-5 789
Varausten ja rahastojen muutos	-1 600	32	492	1 431,7 %	492	492
Muut laskennalliset tulot	2 081	2 026	2 087	3,0 %	2 087	2 087
Muut laskennalliset menot	-2 081	-2 026	-2 087	3,0 %	-2 087	-2 087
Kokonaiskustannukset	-36 194	-34 878	-37 001	6,1 %	-37 242	-37 767

7 TULOSLASKELMA 2025-2027

TULOSLASKELMA /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -% 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	4 443	3 957	4 654	17,6 %	4 971	5 282
Maksutuotot	879	799	789	-1,2 %	789	789
Tuet ja avustukset	880	404	473	17,1 %	356	238
Muut toimintatuotot	6 911	8 392	8 955	6,7 %	8 955	8 955
TOIMINTATUOTOT	13 113	13 551	14 871	9,7 %	15 071	15 264
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	49	0	192	0,0 %	194	197
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-21 883	-21 791	-22 763	4,5 %	-22 943	-23 244
Palvelujen ostot	-8 424	-8 019	-9 376	16,9 %	-9 457	-9 544
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 310	-3 046	-3 294	8,1 %	-3 343	-3 393
Avustukset	-2 945	-3 046	-3 048	0,0 %	-3 093	-3 140
Muut toimintakulut	-6 595	-7 232	-8 565	18,4 %	-8 587	-8 610
TOIMINTAKULUT	-43 157	-43 135	-47 046	9,1 %	-47 423	-47 931
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-29 996	-29 584	-31 983	8,1 %	-32 158	-32 469
Verotulot	23 835	22 712	23 807	4,8 %	24 947	25 950
Valtionosuudet	13 072	12 416	12 545	1,0 %	12 698	12 491
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	15	30	192	546,4 %	171	170
Muut rahoitustuotot	159	119	130	8,8 %	130	130
Korkokulut	-737	-643	-1 170	81,8 %	-1 170	-1 170
Muut rahoituskulut	-127	-48	-48	-0,5 %	-48	-48
Rahoitustuotot ja -kulut	-690	-543	-897	65,2 %	-918	-919
VUOSIKATE	6 221	5 001	3 472	-30,6 %	4 569	5 053
Poistot ja arvonalentumiset	-4 598	-5 327	-5 510	3,4 %	-5 575	-5 789
Satunnaiset tuotot ja kulut	-13	0	0	0,0 %	0	0
TILIKAUDEN TULOS	1 610	-326	-2 038	526,1 %	-1 006	-736
Varausten ja rahastojen muutos	-1 600	32	492	1 431,7 %	492	492
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	10	-293	-1 547	427,0 %	-514	-245

8 RAHOITUSLASKELMA 2025-2027

RAHOITUSLASKELMA /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toiminta						
Vuosikate	6 221	5 001	3 472	-31 %	4 569	5 053
Satunnaiset erät	-13	0	0	0 %	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-279	-1 650	-750	-55 %	-750	-750
Toiminnan rahavirta	5 929	3 351	2 722	-19 %	3 819	4 303
Investoinnit						
Investointimenot	-17 608	-10 538	-6 441	-39 %	-6 727	-10 005
Rahoitusosuudet investointimenoihin	727	87	24	-72 %	28	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	1 098	1 710	810	-53 %	810	810
Investointien rahavirta	-15 783	-8 741	-5 607	-36 %	-5 889	-9 195
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-9 854	-5 390	-2 885	-46 %	-2 070	-4 892
Rahoitus						
Antolainasaamisten vähennys	90	68	651	854 %	71	9
Antolainauksen muutokset	90	68	651	854 %	71	9
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 013	-1 141	-1 513	33 %	-1 513	-1 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 300	6 463	3 747	-42 %	3 512	5 883
Lainakannan muutokset	12 287	5 322	2 234	-58 %	1 999	4 883
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4	0	0	0 %	0	0
Saamisten muutos	522	0	0	0 %	0	0
Korottomien velkojen muutos	-2 511	0	0	0 %	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 993	0	0	0 %	0	0
Rahoituksen rahavirta	10 384	5 390	2 885	-46 %	2 070	4 892
RAHAVAROJEN MUUTOS	531	0	0	-289 %	0	0
Rahavarat kauden lopussa	2 173	0	0	0 %	0	0
Rahavarat kauden alussa	1 643	0	0	0 %	0	0
Rahavarojen muutos	531	0	0	0 %	0	0

9 TULOKSEN KÄSITTELY

Kuntalain mukaan talousarviossa ja suunnitelmaosassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna arvioitu alijäämä katetaan. Kunnalla ei ole taseessa kumulatiivista alijäämää. Muuramen kunnan vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan kunnan kumulatiivinen ylijäämä oli 13,6 milj. euroa. Vuoden 2024 tilinpäätösennuste ei osoita ylijäämää vaan on jäämässä alijäämäiseksi.

Suunnittelukausi on alijäämäinen, mutta alijäämän kertyminen taittuu jo 2027. Tämän jälkeen on odotettavissa, että talous saavuttaa suunnittelukauden jälkeen tasapainon, kun taloussuunnitelmaan sitoudutaan kaikilla tasoilla.

Rahasto	1 011 664,00 €
Tase 31.12.2023 tilikauden + ed. tilikausien ylijäämä	13 615 570,09 €
TA 2024 tilikauden alijäämä	- 293 448,00 €
TA 2025 tilikauden alijäämä	- 1 546 501,00 €
TA 2026 tilikauden alijäämä	- 514 156,00 €
TA 2027 tilikauden alijäämä	- 244 520,00 €
Yli- ja alijäämät yhteensä	11 016 945,09 €
Kaikki yhteensä	12 028 609,09 €

10 INVESTOINTIOSA

10.1 Kunnanhallitus

Maa- ja vesialueiden ostoon suunnitellaan varoja etukäteen 0,5 ME/vuosi. Vaikka yhtään suunniteltua kauppaa ei ole valmisteltu vuodelle 2025, niin maakauppoja toteutetaan tarvittaessa, jos kunnan maaomaisuutta on mahdollista lisätä hyviltä alueilta. Samalla saadaan maanhankinnan vaikutukset suunnitelmallisesti mukaan myös rahoituslaskentaan.

Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -% 2023 - 2024	TS 2026	TS 2027
150 MAA- JA VESIALUEET						
1100 Maa-ja vesialueet	-2	0	-500	0 %	-500	-500
Investointimenot	-2	0	-500	0 %	-500	-500
1100 Maa-ja vesialueet	547	60	60	0 %	60	60
Omaisuuuden myynti	547	60	60	0 %	60	60
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	545	60	-440	833 %	-440	-440

10.2 Tukipalvelut

KIINTEISTÖTOIMI

Talonrakennusinvestoinnit 2025

Vuonna 2023 on aloitettu Kulttuurikeskuksen peruskorjaustyöt kiinteistöön laaditun PTS-suunnitelman mukaisesti. Vuonna 2025 jatketaan tämän suunnitelman mukaisia töitä, mm. jatketaan piha-alueiden kunnostuksia ja uusitaan valaistuksia. Peruskorjauksessa uudistetaan luokkien valaistus ledeiksi ja uusitaan kaapelointeja ja sähkökeskuksia.

Leikarin PTS:n mukaiset peruskorjaustyöt aloitetaan 2025 päätelaitteiden uusinnalla, vuosina 2026-2027 jatketaan ohjelman mukaisia korjauksia.

Kinkomaan Rannantorpan katon uusinta on tarpeellinen suojellun rakennuksen säilyttämiseksi.

Suunnittelukaudelle 2026 - 2030 on suunniteltu seuraavia hankkeita, jotka osittain tarkentuvat palveluverkkoselvityksen päivityksen yhteydessä:

Kulttuurikeskuksen PTS-töitä jatketaan vuosittain 300 000 – 400 000 euron suuruisena. Nisulanmäen kotitalousluokkien muutostyöt ja Kinkomaan ruokailulinjaston ja keittiön muutostyöt siirtyvät vuosille 2026 ja 2027.

Virastotalon peruskorjauksen/uuden suunnittelutyö ajoitetaan vuodelle 2027, hanke toteutetaan vuosina 2028 - 2029.

Jatkossa selvitetään tarve päiväkotia Löytöretken muutostyölle. Tilannetta tarkistellaan uudestaan varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksen valmistuttua.

Muuta:

Uuden paloaseman hankesuunnittelu on käynnissä. Toteutustapaa ja toteuttajaa selvitetään. Kunnan talonrakennusinvestointeihin hanke ei tule.

RUOKAPALVELU

Vuodelle 2025 ruokapalvelulla ei ole suunnitteilla investointeja.

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muu- tos -%	TS 2026	TS 2027
Investoinnit kohteittain /1000€						
101 VIRASTOTALON PERUSKORJAUS						
1195 Keskeneräiset hankinnat	0	0	0	0 %	0	-200
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-200
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-200
Investoinnit kohteittain /1000€						
105 MONITOIMITAL. LIIKUNTAHALLI						
1195 Keskeneräiset hankinnat	-5177	-2406	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-5177	-2406	0	-100 %	0	0
1195 Keskeneräiset hankinnat	384	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	384	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-4793	-2406	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€						
109 UIMAHALLIN PERUSKORJAUS						
1195 Keskeneräiset hankinnat	-3112	-728	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-3112	-728	0	-100 %	0	0
1195 Keskeneräiset hankinnat	256	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	256	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-2856	-728	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€						
112 NOPAN LAAJEN.MUUTOS						
1195 Keskeneräiset hankinnat	-93	-940	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-93	-940	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-93	-940	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€						
115 LUKION MUUTOSTYÖT						
1115 Hallinto- ja laitosrak.hankinta	-679	-68	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-679	-68	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-679	-68	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€						
118 OPETUSTILAT UIMAH/KUNTOS YLÄKE						
1195 Keskeneräiset hankinnat	-539	-94	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-539	-94	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-539	-94	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€						
209 RAJALAN PK/ MUUTOSTYÖ						
1115 Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	-450	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-450	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-450	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€						
210 LEIKARIN PK/MUUTOSTYÖT						
1115 Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	0	-50	0 %	-250	-300
Investointimenot	0	0	-50	0 %	-250	-300

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	-50	0 %	-250	-300
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muu- tos -%	TS 2026	TS 2027
463 RAVINTOHUOL. KULJETUSVÄLINEET						
1174 Muut laitteet ja kalusteet	-20	-20	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-20	-20	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-20	-20	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muu- tos -%	TS 2026	TS 2027
533 KULTTUURIKES. PERUSKORJAUSTYÖ						
1115 Hallinto- ja laitosrak.hankinta	-318	0	-400	0 %	-300	-300
1195 Keskenenäiset hankinnat	0	-300	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-318	-300	-400	-33 %	-300	-300
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-318	-300	-400	-33 %	-300	-300
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muu- tos -%	TS 2026	TS 2027
547 NISULAMÄEN KOTITAL.LUOK.MUUT.						
1115 Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	0	0	0 %	-150	0
Investointimenot	0	0	0	0 %	-150	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	-150	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muu- tos -%	TS 2026	TS 2027
548 KINKOMAAN RUOK.LINJ. JA KEITT.						
1115 Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	0	0	0 %	0	-100
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-100
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-100
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muu- tos -%	TS 2026	TS 2027
551 RANNANTORPAN KATTO						
1123 Muut rakennukset.	0	0	-20	0 %	0	0
Investointimenot	0	0	-20	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	-20	0 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muu- tos -%	TS 2026	TS 2027
B02 8570 Tukipalveluiden investoinnit						
1115 Hallinto- ja laitosrak.hankinta	-997	-518	-450	-13 %	-700	-700
1123 Muut rakennukset.	0	0	-20	0 %	0	0
1174 Muut laitteet ja kalusteet	-20	-20	0	-100 %	0	0
1195 Keskenenäiset hankinnat	-8922	-4467	0	-100 %	0	-200
Investointimenot	-9939	-5005	-470	-91 %	-700	-900
1195 Keskenenäiset hankinnat	640	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	640	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-9299	-5005	-470	-91 %	-700	-900

Investointiohjelma 2025–2031
Kiinteistöt

Hankkeen nimi	kustannus	p.-ala m2	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Yhteensä
Päiväkoti Löytöretken muutostyöt	1 124 000	453						1 124 000		1 124 000
Virastotalon peruskorjaus tai uudisrakennus	7 500 000	2 500			200 000	4 300 000	3 000 000			7 500 000
Niittyahon koulun peruskorjaus/muutostyöt	2 000 000								2 000 000	2 000 000
Kulttuurikeskuksen peruskorjaustyöt PTS	500 000									500 000
Kulttuurikeskuksen peruskorjaustyöt PTS	300 000									300 000
Kulttuurikeskuksen peruskorjaustyöt PTS	400 000		400 000							400 000
Kulttuurikeskuksen peruskorjaustyöt PTS	300 000			300 000						300 000
Kulttuurikeskuksen peruskorjaustyöt PTS	300 000				300 000					300 000
Nisulanmäen kotitalousluokkien muutostyöt	150 000			150 000						150 000
Leikarin peruskorjaustyöt PTS	600 000		50 000	250 000	300 000					600 000
Kinkomaan ruokailulinjaston ja keittiön muutos	100 000				100 000					100 000
Rannantorpan katto	20 000		20 000							20 000
TALONRAKENNUKSET yhteensä	13 274 000		470 000	700 000	800 000	4 300 000	3 000 000	1 124 000	2 000 000	11 767 000

10.3 Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta

LIIKKUVA MUURAME

Vuosina 2025–2026 varaudutaan liikuntapuistoalueen kehittämisen osalta yleisurheilukentän suorituspaikkojen peruskorjaukseen. Vuonna 2025 kunnostetaan hyppylajien suorituspaikat. Vuonna 2026 kunnostetaan heittopääty sekä juoksuratojen sisäradat. Hanke jaksotetaan kahdelle talousarviovuodelle siten, että vuodelle 2025 varataan 60 000 € ja vuodelle 2026 varataan 70 000 €. Kokonaiskustannusarvio on yhteensä 130 000 €. Kohteeseen haetaan valtionavustusta 52 000 €.

KONEET JA KALUSTO

Taloussuunnitelmavuodelle 2027 koulujen ja muiden alueiden pienlatujen hoitoon esitetään investointivarausta toisen traktorivetoisen latujyrsimen hankintaan.

Liikkuva Muurame: Hankkeen nimi	Kokonais- kustannus- arvio	2025	2026	2027
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET				
Urheilu- ja ulkoilualueet				
Liikuntapuistoalueen kehittäminen/yleisurheilukentän peruskorjaus	130 000	60 000	70 000	
*Mahdollinen valtionavustus/ylu-kentän peruskorjaus		- 24 000	- 28 000	
KONEET JA KALUSTO				
Traktorijyrsin/ladut	30 000			30 000

Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
462 ULKOPELIKENTÄN KATE+ TEKOJÄÄ						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-662	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-662	0	0	0 %	0	0
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	100	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	100	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-562	0	0	0 %	0	0

Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
469 TEKONURMI, LED-VALAISTUS						
1142 Sähköjohdot,ulkovalaistuslait-	-29	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-29	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-29	0	0	0 %	0	0

Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
493 KONEET JA KALUSTO/ESIKOULUT						

1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-65	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-65	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-65	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
--	---------------------	---------------------	---------------------	--------------	------------	------------

Investoinnit kohteittain /1000€
494 LUKION KALUSTO JA LAITEHANKINN

1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-85	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-85	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-85	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
--	---------------------	---------------------	---------------------	--------------	------------	------------

Investoinnit kohteittain /1000€
498 KONEET JA KALUSTO/MÄKELÄNMÄKI

1174 Muut laitteet ja kalusteet	-19	-118	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-19	-118	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-19	-118	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
--	---------------------	---------------------	---------------------	--------------	------------	------------

Investoinnit kohteittain /1000€
501 SEUNAVUOREN LÄHILIIKUNTAPAikka

1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-25	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-25	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-25	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
--	---------------------	---------------------	---------------------	--------------	------------	------------

Investoinnit kohteittain /1000€
512 RIIHIVUOREN ULKOILUREITTI

1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-17	-110	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-17	-110	0	-100 %	0	0
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	33	0	100 %	0	0
Rahoitusosuudet	0	33	0	100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-17	-77	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
--	---------------------	---------------------	---------------------	--------------	------------	------------

Investoinnit kohteittain /1000€
516 KOST. PUIST. INFOTAULUT + KAIT

1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-12	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-12	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-12	0	0	0 %	0	0

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
--	---------------------	---------------------	---------------------	--------------	------------	------------

Investoinnit kohteittain /1000€
517 KINKOMAAN RANNAN RUOPPAUS

1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-34	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-34	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-34	0	0	0 %	0	0

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
--	---------------------	---------------------	---------------------	--------------	------------	------------

Investoinnit kohteittain /1000€
522 LIIKUNTAPUISTOALUEEN. KEH.

1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-215	-60	-72 %	-70	0
Investointimenot	0	-215	-60	-72 %	-70	0
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	54	24	56 %	28	0
Rahoitusosuudet	0	54	24	56 %	28	0

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-161	-36	-78 %	-42	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
534 VÄISTÖTILA (monari)						
1123 Muut rakennukset.	-494	0	0	0 %	0	0
1197 Keskener. hankinn. muut rakenn	287	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-207	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-207	0	0	0 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
535 TEKONURMEN KATSOMO						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-30	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-30	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-30	0	-100 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
537 ILTAPÄIVÄTILOJEN KALUSTUS NOPP						
1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-20	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-20	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-20	0	-100 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
545 KULJETUSVÄLINEET HYPÄ						
1170 Muut liikkuvat työkoneet	0	0	0	0 %	0	-30
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-30
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-30
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
546 KALUSTO UIMAHALLI-KUNTOSALI HY						
1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-35	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-35	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-35	0	-100 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
B03 8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
1123 Muut rakennukset.	-494	0	0	0 %	0	0
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-725	-380	-60	-84 %	-70	0
1142 Sähköjohdot,ulkovalaistuslait-	-29	0	0	0 %	0	0
1170 Muut liikkuvat työkoneet	0	0	0	0 %	0	-30
1174 Muut laitteet ja kalusteet	-19	-323	0	-100 %	0	0
1197 Keskener. hankinn. muut ra-						
kenn	287	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-979	-703	-60	-91 %	-70	-30
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	100	87	24	72 %	28	0
Rahoitusosuudet	100	87	24	72 %	28	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-879	-616	-36	-94 %	-42	-30

10.4 Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta

INFRA JA MITTAUS

Liikenneväylät

Uusia alueita rakennetaan toteutuneiden asemakaavojen mukaisesti ja uusien luovutettavien tonttien mukaisesti. Tulevina vuosina rakennetaan vanhojen asemakaava-alueiden rakentamattomia katuja, joiden varrella sijaitsee yksityisten maanomistajien tontteja sekä saneerataan vanhojen alueiden katuja.

Vuonna 2025 rakennetaan Hautalahteen Varvilantien alueelle Nasunaskel sekä ajoyhteys Riihivuorentien varren kiinteistöille 918-1 ja 918-2. Seunavuoreen rakennetaan Poutapilventie asemakaavan mukaisesti loppuun.

Vuonna 2026 Seunavuoressa aloitetaan rakentamaan uutta Hirviviidan asemakaavaa. Seunavuoren asemakaava-alueella rakennetaan Pakkaspolku asemakaavan mukaisesti loppuun asti. Sillanniityssä esirakennetaan korttelit 1401 ja 1402 edistämään teollisuuden rakentumista.

Vuonna 2027 Hautalahdessa rakennetaan katuyhteyksiä asemakaavan laajennusta varten sekä Kinkomaalla aloitetaan rakentamaan katuyhteyksiä uudelle Olympiakylän asemakaava-alueelle.

Alue	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Hautalahti	Nasunaskel 150 000 € Riihivuorentie pisto 100 000 €		Asemakaavan laajennus 310 000 €
Isolahti	Niinilähteentie 120 000 €		
Kinkomaa			Olympiakylä 360 000 €
Seunavuori	Poutapilventie 215 000 €	Pakkaspolku 95 000 € Hirviviita 485 000 €	
Sillanniitty		Sillanniityn teollisuustonttien esirakentaminen (korttelit 1401 ja 1402) 180 000 €	

Kevyen liikenteen väylät

Vuonna 2025 rakennetaan Seunavuoressa kevyen liikenteen väylää Hallapolun ja Pakkaspolun välille sekä Poutapilventien ja Kastepolun välille.

Vuonna 2026 Seunavuoressa aloitetaan rakentamaan uutta Hirviviidan asemakaavaa, jonka yhteydessä rakennetaan alueelle kevyen liikenteen väyliä. Poutapilventien ja Neidonkorenon välille rakennetaan yhteys kevyelle liikenteelle sekä Pakkaspolun ja Saarikonlenkin.

Vuonna 2027 Hautalahdessa laajennetaan asemakaavaa, jota varten rakennetaan uusia kevyen liikenteen väyliä sekä Kinkomaalla aloitetaan rakentamaan uutta Olympiakylän aluetta, jonka yhteydessä rakennetaan myös kevyen liikenteen yhteyksiä.

Alue	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Hautalahti			Asemakaavan laajennus 30 000 €
Kinkomaa			Olympiakylä 255 000 €
Seunavuori	Kevyenliikenteenväylä välillä Hallapolku-Pakkaspolku 40 000 € Kevyenliikenteenväylä välillä Poutapilventie- Kastepolku 25 000 €	Kevyenliikenteenväylä välillä Poutapilventie- Neidonkorento 60 000 € Kevyenliikenteenväylä välillä Pakkaspolku- Saarikonlenkki 20 000 € Hirviviita 100 000 €	

Muut liikenneväylät

Hulevesijärjestelmiä rakennetaan ja saneerataan vuosittain katurakentamisen yhteydessä uusilla alueilla sekä vanhoilla alueilla ja saneerausten yhteydessä. Kahden hulevesipumppaamon saneeraus on tarpeellinen vuonna 2025.

Asfaltointeja vuodelle 2025 on suunniteltu noin 2,1 km sekä katujen valaistusta noin 1,5 km. Tulevina vuosina pääpaino rakentamisessa on vanhojen katujen saneerauksissa korjausvelan vähentämiseksi.

Vuonna 2025 saneerataan Kotirannassa Lehtopolkua sekä Pitkälän alueella Pitkäläntie. Keihästien saneerausta jatketaan välillä Nuolipolku-Nokkatie.

Vuonna 2026 jatketaan katujen saneerausta Pitkälän alueella Harjupitkäläntien osalta, Niittyahossa saneerataan Jännepolku.

Vuonna 2027 jatketaan katujen saneerausta Pitkälän alueella Uusipitkäläntien osalta, Niittyahossa Jousipolun ja Kärkipolun saneerauksilla ja Kinkomaalla Sirkanpolun.

Kohde	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Perusparannettavat kadut	Lehtopolku 185 000 € Pitkäläntie 455 000 € Keihästie välillä Nuolipolku-Nokkatie 290 000 € Katujen korjausvelan selvitys/inventointi 20 000 €	Harjupitkäläntie 385 000 € Jännepolku 95 000 €	Uusipitkäläntie 160 000 € Sirkantie 50 000 € Jousipolku 95 000 € Kärkipolku 85 000 €
Asfaltoitavat kohteet	280 000 €	280 000 €	280 000 €
Hulevesijärjestelmät	Hautalahti Isolahti Kotiranta Niittyaho Pitkälä Seunavuori Velkapohja Verkkoniemi 760 000 €	Kinkomaa Pitkälä Seunavuori 560 000 €	Hautalahti Kinkomaa Niittyaho 550 000 €
Kohteet, jotka vaativat välitöntä korjausta	50 000 €	50 000 €	50 000 €
Asuntoalueiden viimeistelytöt (tehdään, kun suurin osa tonteista on rakennettu ja asfaltointi tehty)	40 000 €	40 000 €	40 000 €

Ulkovalaistus

Kunnan pitkän aikavälin tavoitteena on kaikkien katujen ja kevyen liikenteen väylien valaiseminen energiatehokkaasti. Valaistukseen varattu määräraha kohdennetaan tarkemmin lautakunnassa. Vuosittain vaihdettavaksi tulee n. 200 valaisinta. Uusille alueille valaistusta rakennetaan, kun alueiden tontit alkavat rakentumaan. Katujen valaistusta on suunniteltu vuodelle 2025 noin 1,5 km.

Suurpainenatrium valaisimien käyttöikä on elinkaaren loppupuolella ja huoltoaste korkea. Valaisimet korvataan led-tekniikalla ja nämä kuolettavat investointikustannuksen 5–8 vuoden aikana energia- ja huoltokulujen muodossa.

Kohde	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Katuvalaistus uusien katujen sekä kadun perusparannushankkeiden kohteisiin	200 kpl led-valaisimia 75 000 € Uusien alueiden valaistus 75 000 €	200 kpl led-valaisimia 75 000 € Uusien alueiden valaistus 75 000 €	200 kpl led-valaisimia 75 000 € Uusien alueiden valaistus 75 000 €

Mittaus

Mittauksen toimiala palvelee kunnan maankäytön ja liikenteen suunnittelua sekä hoitaa paikatietojen ja karttojen ylläpitoon liittyviä tehtäviä.

Mittauskalustoa päivitetään käyttöiän puitteissa ajantasaiseksi.

Kohde	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Mittauskalusto	25 000 €	25 000 €	25 000 €

Konekeskus

Konekeskuksen tukee kunnan omia toimintoja ja myy niihin palveluja omakustannushintaan sekä ylläpitää töiden sujumisen kannalta välttämätöntä konekanta.

Konekeskus hankkii keräävän tieharjan korvaamaan poistuvaa kalustoa, hankkii kaksi kierrosta traktorin renkaita sekä investoi hiekan varastointiin tarkoitettuun katokseen Ratastielle.

Kohde	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Keräävä tieharja	20 000 €		
Traktorin renkaat x 2	20 000 €		
Hiekoitushallin parannus	20 000 €		
Kalusto		40 000 €	40 000 €

Puistot ja viheralueet

Hautalahden ranta-alueen rakentaminen aloitetaan uimapaikalla ja huoltotiellä. Seuraaville vuosille jää toteutettavaksi soutuvenepaikat ja muu puistoalue.

Sillanniityn kiertoliittymän vihersuunnitelman mukaiset kasvillisuusalueet rakennetaan loppuun 2025. Muuramenjoen luontopolun kunnostussuunnitelman toteuttamista jatketaan tulevina vuosina.

Leikkikenttien perusparannuksen yhteydessä hankitaan osa vuonna 2024 poistettujen välineiden tilalle uusia ja parannetaan joidenkin kenttien käytettävyyttä valaistuksella.

Koneiden osalta uusitaan vielä yksi ajoleikkuri.

Kohde	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Uudet kadunvarsipenkit, roska-astiat ja kiveykset		10 000 €	
Paloaseman asemakaavan puistoalue			150 000 €
Kaijalanpuisto		80 000 €	
Sillanniityn kiertoliittymän viherkaistat	100 000 €		
Leikkikenttien peruserin-	60 000 €	100 000 €	100 000 €
ahvenlammen niitty		20 000 €	
Muuramenjoen luontopolun kehittäminen	80 000 €	100 000 €	
Virastotalon edustan kohen-		40 000 €	
nutus			
Hautalahden niitty			50 000 €
Murtolammen hulevesipuisto			50 000 €
Tapsanpuisto			30 000 €
Hautalahden ranta-alue	100 000 €	140 000 €	
Hautalahden leikkipaikka		20 000 €	
Keskustan kehittäminen		12 000 €	15 000 €
Ajoleikkuri	25 000 €		

Investoinnit Rakentamishjelma 2025–2027
 ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN LAUTAKUNTA

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET 2025-2027	2025	2026 (luonnos)	2027 (luonnos)	Yhteensä (€)
LIIKENNEVÄYLÄT/UUDET ALUEET				
Hautalahti	250 000		310 000	560 000
Isolahti	120 000			120 000
Kinkomaa			360 000	360 000
Seunavuori	215 000	580 000		795 000
Sillanniitty		180 000		180 000
KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄT				
Kevyen liikenteen väylät	65 000	180 000	285 000	530 000
MUUT LIIKENNEVÄYLÄT				
Perusparannettavat kadut	950 000	560 000	390 000	1 900 000
Asfalttoinnit	280 000	280 000	280 000	840 000
Hulevesijärjestelmät	760 000	560 000	550 000	1 870 000
Asuntoalueiden viimeistely	40 000	40 000	40 000	120 000
Välittömät korjauksen kohteet	50 000	50 000	50 000	150 000
ULKOVALAISTUS				
Katuvalaistus	150 000	150 000	150 000	450 000
MITTAUS				
Mittalaitteet	25 000	25 000	25 000	75 000
KALUSTON HANKINTA				
Kalusto	71 000	40 000	40 000	151 000
PUISTOT JA VIHERALUEET				
Uudet kadunvarsipenkit, roska-astiat ja kiveykset		10 000		10 000
Paloaseman asemakaavan puistoalue			150 000	150 000
Kaijalanpuisto		80 000		80 000
Sillanniityn kiertoliittymän viherkaistat ja kiertoliittymä	100 000			100 000
Leikkikenttien perusparannus	60 000	100 000	100 000	260 000
Ahvenlammen niitty		20 000		20 000
Muuramenjoen luontopolun kehittäminen	80 000	100 000		180 000
Virastotalon edustan kohennus		40 000		40 000
Hautalahden niitty			50 000	50 000
Murtolammen hulevesipuisto			50 000	50 000
Tapsanpuisto			30 000	30 000
Hautalahden ranta-alue	100 000	140 000		240 000
Hautalahden leikkipaikka		20 000		20 000
Keskustan kehittäminen		12 000	15 000	27 000
Ajoleikkuri	25 000			25 000
RAKENTEET JA LAITTEET yhteensä	3 341 000	3 177 000	2 875 000	

Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
410 TIEVALAISTUS						
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-1	0	0	0 %	0	0
1142 Sähköjohdot,ulkovalaistuslait-	-101	-150	-150	0 %	-150	-150

Investointimenot	-103	-150	-150	0 %	-150	-150
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-103	-150	-150	0 %	-150	-150
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
412 ASFALTOINTI						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-260	-250	-280	-12 %	-280	-280
Investointimenot	-260	-250	-280	-12 %	-280	-280
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-260	-250	-280	-12 %	-280	-280
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
414 PERUSPARAN. KADUT						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-187	-455	-950	-109 %	-560	-390
Investointimenot	-187	-455	-950	-109 %	-560	-390
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-187	-455	-950	-109 %	-560	-390
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
415 ASUNTOALUEIDEN VIIMEISTELY						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-16	-30	-40	-33 %	-40	-40
Investointimenot	-16	-30	-40	-33 %	-40	-40
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-16	-30	-40	-33 %	-40	-40
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
416 MUUT ENN.NIMEÄMÄTTÖMÄT TIET						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-7	-40	-50	-25 %	-50	-50
Investointimenot	-7	-40	-50	-25 %	-50	-50
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-7	-40	-50	-25 %	-50	-50
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
418 HULEVESIVERKOSTO						
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-4	0	0	0 %	0	0
1141 Hulevesiverkostot	-265	-420	-760	-81 %	-560	-550
Investointimenot	-268	-420	-760	-81 %	-560	-550
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-268	-420	-760	-81 %	-560	-550
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
420 SEUNAVUORI						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-125	-70	-215	-207 %	-580	0
Investointimenot	-125	-70	-215	-207 %	-580	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-125	-70	-215	-207 %	-580	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
421 KINKOMAA LIIKENNEVÄYLÄT						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-92	0	0	0 %	0	-360
Investointimenot	-92	0	0	0 %	0	-360
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-92	0	0	0 %	0	-360
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
423 HAUTALAHTI/LIIKENNEVÄYLÄT						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-588	-90	-250	-178 %	0	-310
Investointimenot	-588	-90	-250	-178 %	0	-310

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-588	-90	-250	-178 %	0	-310
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
424 SILLANNIITYT (KATU)						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-78	-130	0	-100 %	-180	0
Investointimenot	-78	-130	0	-100 %	-180	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-78	-130	0	-100 %	-180	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
460 ELKA LTK:N KULJETUSVÄLINEET						
1164 Kuljetusvälineet	-19	-60	0	-100 %	0	0
1170 Muut liikkuvat työkoneet	0	0	-76	0 %	-40	-40
Investointimenot	-19	-60	-76	-27 %	-40	-40
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-19	-60	-76	-27 %	-40	-40
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
464 KONEET JA KALUSTO/PUISTOT						
1170 Muut liikkuvat työkoneet	-31	0	0	0 %	0	0
1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-20	0	-100 %	-10	0
Investointimenot	-31	-20	0	-100 %	-10	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-31	-20	0	-100 %	-10	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
471 HAUTALAHTI RANTA-ALUE						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-28	-100	-100	0 %	-140	0
1196 Keskenäiset hankinnat (puisto)	21	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-6	-100	-100	0 %	-140	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-6	-100	-100	0 %	-140	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
497 ISOLAHTI/NIINILÄHTEENTIE						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-120	-130	-120	-8 %	0	0
Investointimenot	-120	-130	-120	-8 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-120	-130	-120	-8 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
505 KONEET JA KALUSTO/ ELK.LTK						
1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	0	-45	0 %	-25	-25
Investointimenot	0	0	-45	0 %	-25	-25
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	-45	0 %	-25	-25
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
506 Kappelintien kevyenl.väylä						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-8	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	-8	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-8	0	0	0 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
507 Kevyenliikenteen väylät						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-323	-135	-65	-52 %	-180	-285

Investointimenot	-323	-135	-65	-52 %	-180	-285
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-5	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	-5	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-327	-135	-65	-52 %	-180	-285
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
508 SILLANNIITYN ESIRAKENTAMINEN						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-1196	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-1196	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-1196	0	0	0 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
515 SILLANNI.. KIERTOLIIT. VIHHERKA						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-150	-100	-33 %	0	0
1196 Keskenäiset hankinna (puisto)	-8	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-8	-150	-100	-33 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-8	-150	-100	-33 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
518 LEIKKIKEN. KUNTOTARK.JA PERUSP						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-10	-60	-500 %	-100	-100
Investointimenot	0	-10	-60	-500 %	-100	-100
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-10	-60	-500 %	-100	-100
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
519 MUURAMEJOEN LUONTOPOL. KEHIT.						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-23	-150	-80	-47 %	-100	0
Investointimenot	-23	-150	-80	-47 %	-100	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-23	-150	-80	-47 %	-100	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
521 MAL-KOhteet						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-13	-50	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-13	-50	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-13	-50	0	-100 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
523 VIRASTOTALON EDUSTAN KOHENNUS						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	-40	0
Investointimenot	0	0	0	0 %	-40	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	-40	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
524 HAUTALAHDEN NIITTY						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	0	-50
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-50
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-50
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
525 SEUNAV. HULEV. PUISTO + MURTOL						

1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	0	-50
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-50
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-50
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
526 AHVENLAMMEN NIITTY						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	-20	0
Investointimenot	0	0	0	0 %	-20	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	-20	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
528 VALTATIEN VARREN KOHENNUS						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-50	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-50	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-50	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
529 TAPSANPUISTON KOHENNUS						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	0	-30
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-30
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-30
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
530 HAUTALAHDEN LEIKKIPAikka						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	-20	0
Investointimenot	0	0	0	0 %	-20	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	-20	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
531 KESKUSTAN KEHITTÄMINEN						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	-12	-15
Investointimenot	0	0	0	0 %	-12	-15
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	-12	-15
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
538 KESKUSTA LIIKENNEVÄYLÄT						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-180	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-180	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-180	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
539 VELKAPOHJA LIIKENNEVÄYLÄT						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	-225	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-225	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-225	0	-100 %	0	0
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
	2023	2024	2025	-%	2026	2027
540 PALOASEMAN PUISTOALUE						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	0	-150
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-150

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-150
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
541 KAIJALAN METSÄPUISTO						
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	0	0	0	0 %	-80	0
Investointimenot	0	0	0	0 %	-80	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	-80	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
B04 8725 Elinv. ja K. Kasvun Ltk:n inv						
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-5	0	0	0 %	0	0
					-	-
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-3056	-2245	-2310	-3 %	2382	2110
1141 Hulevesiverkostot	-265	-420	-760	-81 %	-560	-550
1142 Sähköjoh-						
dot,ulkovalaistuslait-	-101	-150	-150	0 %	-150	-150
1164 Kuljetusvälineet	-19	-60	0	-100 %	0	0
1170 Muut liikkuvat työkoneet	-31	0	-76	0 %	-40	-40
1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-20	-45	-125 %	-35	-25
1196 Keskeneräiset hankinna (puis-						
to	13	0	0	0 %	0	0
					-	-
Investointimenot	-3463	-2895	-3341	-15 %	3167	2875
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-13	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	-13	0	0	0 %	0	0
					-	-
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-3476	-2895	-3341	-15 %	3167	2875

10.5 Koko kunnan investoinnit

ATK-OHJELMAT SEKÄ KONEET JA KALUSTO 2025 - 2027		2025	2026	2027
Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta Ulkoilualueet				
	Muut liikkuvat työkoneet	0	0	30 000
Hyvinvointi ja palv. LTK inv. Yhteensä		0	0	30 000
Elinvoiman ja kest.kasvun LTK				
	Muut liikkuvat työkoneet	76 000	40 000	40 000
	Muut laitteet ja kalusteet	45 000	35 000	25 000
Vesihuolto	Muut liikkuvat työkoneet	15 000	0	0
Vesihuolto	Muut laitteet ja kalusteet	0	10 000	10 000
Elinvoiman ja kest.kasvun ltk yhteensä		136 000	85 000	75 000
Atk-ohjelmat sekä koneet ja kalusto yhteensä		136 000	85 000	105 000

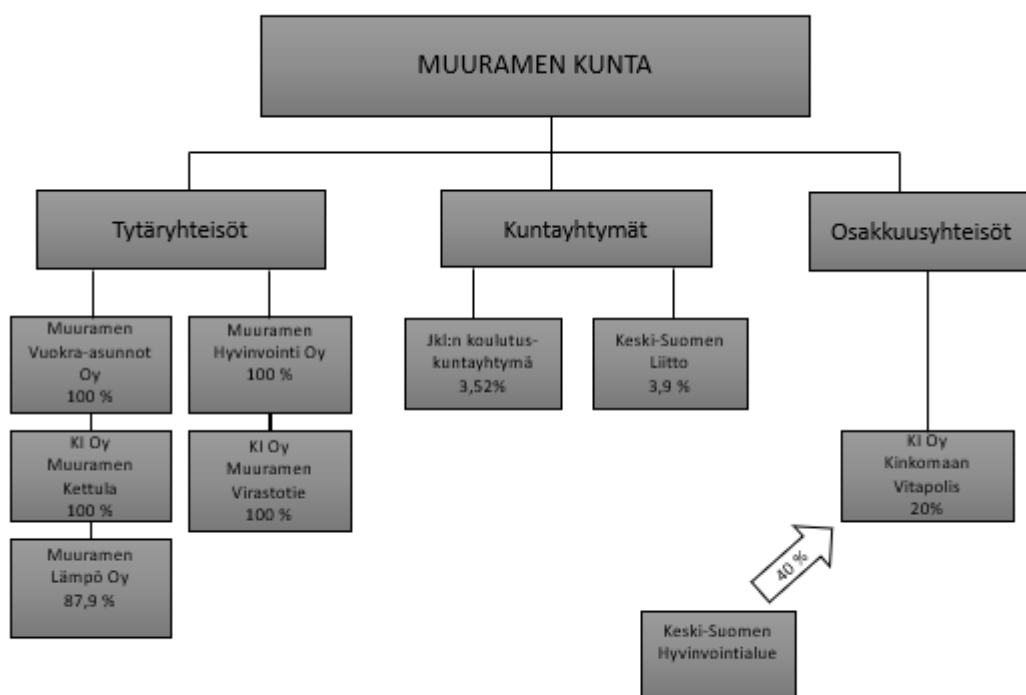
Investoinnit kohteittain /1000€	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -% 2023 - 2024	TS 2026	TS 2027
Investointimenot						
1100 Maa-ja vesialueet	-2	0	-500	0 %	-500	-500
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-67	0	0	0 %	0	0
1115 Hallinto-ja laitosrak.hankinta	-1 985	-518	-450	-13 %	-700	-700
1123 Muut rakennukset.	-494	0	-20	0 %	0	0
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	-3 780	-2 625	-2 370	-10 %	-2 452	-2 110
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-2 377	-1 920	-2 055	-7 %	-2 280	-5 690
1141 Hulevesiverkostot	-265	-420	-760	-81 %	-560	-550
1142 Sähköjohdot,ulkovalaistuslait-	-130	-150	-150	0 %	-150	-150
1164 Kuljetusvälineet	-57	-60	0	-100 %	0	0
1170 Muut liikkuvat työkoneet	-31	0	-91	0 %	-40	-70
1174 Muut laitteet ja kalusteet	-39	-378	-45	-88 %	-45	-35
1195 Keskeneräiset hankinnat	-8 922	-4 467	0	-100 %	0	-200
1196 Keskeneräiset hankinna (puisto	13	0	0	0 %	0	0
1197 Keskener. hankinn. muut rakenn	287	0	0	0 %	0	0
1201 Tytäryhteisöosakkeet ja	241	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-17 608	-10 538	-6 441	-39 %	-6 727	-10 005
Rahoitusosuudet	106	4 708	1 925	59 %	4 055	4 809
1130 Kadut,tiet,torit ja puistot	87	87	24	72 %	28	0
1195 Keskeneräiset hankinnat	640	0	0	0 %	0	0
Rahoitusosuudet	727	87	24	72 %	28	0
Omaisuu den myynti						
1100 Maa-ja vesialueet	547	60	60	0 %	60	60
Omaisuu den myynti	547	60	60	0 %	60	60
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-16 334	-10 391	-6 357	-39 %	-6 639	-9 945

11 KONSERNI

Muuramen kunnan konsernin osalta jätnevöitetään erityisesti omistajaohjausta ja otetaan tytäryhtiö tiukemmin osaksi kunnan strategian mukaista toimintaa. Tytäryhtiöiden taloustiedot ovat osa kunnan taloushallinnon raportointia.

Konsernissa toteutetaan syksyllä 2024 päätettyä omistajapolitiikkaa ja konserniohjausta.

Konsernirakenteesta tulevat poistuvat vuoden 2024 aikana sekä As.Oy Hakamuurame että Ki Oy Muuramen Virastotie. Vuoden 2025 aikana Ki Oy Vitapolis poistuu myös konsernirakenteesta.

11.1 Muuramen Lämpö

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Tuottaa lämpöä (kaukolämpöä) asiakasyhtiöille. Vuoden 2024 tammikuussa on tehty liiketoimintakauppa MVA:n kanssa kiinteistönhoidon, vuokrauksen (Y4 ja Muuramenportin osakehuoneistot) ja MVA:n hallinnon hoidon osalta. Lämmölle jää vain lämpöliiketoiminta. Muuramen kunnan omistusosuus 87,9 % ja Alva-yhtiöt Oy:n omistusosuus 12,1 %.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kaukolämpöverkkoalueen kaukolämpö ostetaan Alva-yhtiöt Oy:ltä vuonna 2013 solmitulla hankintasopimuksella. Sopimus on uusittu 12/2022. Kaukolämpö tuotetaan ekotehokkaana yhteistuotantona turpeella ja puulla. Punasillanalueen kaukolämpö ostetaan Nevel Oy:ltä vuonna 2007 sovitulla hankintasopimuksella. Kaukolämpö tuotetaan pelletillä.

Sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Asiakasmäärän kasvattaminen	asiakassuhteiden pitäminen nykytasolla	liikevaihto, markkinointi, asiakassuhteet liikevaihdon varmistamiseksi
Tuotantotavoitteet Lämpöverkon laajuus	säilytetään nykytasoa noin 22.000 MWh	verkoston ylläpito, verkoston saneeraus, hinnoittelu

Omistajaohjauksessa annetut tavoitteet

- ALVA yhteistyön syventäminen ja mahdollinen palveluiden hyödyntäminen ALVAN kautta
- hintavakaa, kilpailukykyinen kaukolämpö
- verkon laajentamisen edistäminen

Tunnusluvut

	TP 23	TA 24	TP 24 31.8.2024	TA 25	2026
<i>Talouden tunnusluvut:</i>					
omavaraisuusaste	30,0 %	-	-	-	-
velkojen takaisinmaksuaika	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset
lämmöntuotanto	20.000 MWh	21.000 MWh	13.415 MWh	22.000 MWh	23.000 MWh
liikevaihto	2,40 M€	3,05 M€	1,29 M€	2,07 M€	2,2 M€
tulos	312.430 €	47.674 €	-60.836 €	59,360 €	60.000 €
lainavastuut	0,618 M€	0,259 M€	0,344 M€	0,344 M€	0,150 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>					
liittymien määrä	109 kpl	110 kpl	110 kpl	110 kpl	113 kpl
hoidettavat kiinteistöt, lkm	56 kpl	58 kpl			
vuokraus	14/20 kpl	18/20 kpl			
MVA	180.00 €	180.000 €			
Henkilöstö (lkm vuoden lopussa)	11 vakituista ja 6 kesä-talvituuraajaa	13 vakituista ja 6 kesä-talvituuraajaa	1 vakituinen	1 vakituinen	1 vakituinen

TALOUSARVIOPERUSTEET

Talousarvio perustuu aikaisempien vuosien toteutuneisiin tietoihin sekä vuoden 2025 ennusteisiin ja kotimaisella polttoaineella toteutettuun lämmönhankintasopimukseen Nevelin ja Alvan kanssa.

Tulot**Lämpötalous**

Lämmönmyynnin kasvu on ollut kohtalainen (keli riippuvainen). Sillanniityn alueen kehittymisen ja mahdollisen teollisuusalueen liittäminen verkkoon ovat seuraavat laajentumisalueet.

Myynti lasketaan n. 15 %:n häviön mukaisesti ostoista. Hyötysuhde on asetunut kyseiselle tasolle (putkistohäviö ja mittarivirheet aiheuttavat häviön).

Lämmön myyntihintaa nostettiin viimeksi 1.1.2024 alkaen 7,0 %:lla (lämpöenergian hintaa). Perusmaksun osuus kokonaisliikevaihdosta on tällä hetkellä noin 20,0 %.

Hallitus on päättänyt vuoden 2025 korotukseksi lämpöenergian osalta 6,3 % (97,89 €/MWh sis. alv 25,5 %) ja perusmaksujen osalta 0,0 %. Mikäli tilanteissa tapahtuu oleellista muutosta tulemme käsittelemään asiaa uudelleen.

Investoinnit ja lainat

Yhtiöllä on lainaa kaiken kaikkiaan n. 0,344 M€ vuoden 2025 alussa. Liiketoimintakaupan myötä lainoista laaditaan uudet velkakirjat Muuramen kunnan kanssa.

Poistot ja tulos

Suunnitelman mukaiset poistot on esitetty talousarviossa, noin 125.000 €. Talousarviossa pyritään positiiviseen tulokseen.

11.2 Kiinteistö Oy Muuramen Kettula

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille vuokrattuja tontteja ja niille rakennettuja rakennuksia.

Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Yhtiön omistamia asuntoja vuokrataan muuramelaisille syrjäytymisuhan alaisille tai syrjäytyneille, entisille tai nykyisille päihteiden käyttäjille ja muille henkilöille, joiden on vaikea saada muuta asuntoa. Nykyään vuokralaisia esitetään Hyvinvointialueelta.

Yhtiö tarvitsee lähes vuosittain avustusta kunnalta, koska toiminta on tappiollista (vuokrat eivät kata kuluja).

Sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet	saatavien hallinta, vuokralaisten määrä	laskutus, perinnän tehokkuus
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus) Avustukset omistajalta	yhtiön tulot kattavat menot avustusten määrän pieneneminen	vuokralaisvalinta, avustuksen piene- neminen kunnalta

Tunnusluvut

	TP 23	TA 24	TP 24 31.8.24	TA 25	2026
<i>Talouden tunnusluvut:</i>					
velkojen takaisinmaksuaika	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset
hoitokulu	46.030 €	55.925 €	29.045 €	56.448 €	57.000 €
urakat	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
rahoituskulu	35.386 €	37.953 €	36.809 €	37.131 €	38.000 €
lainavastuut	0,252 M€	0,215 M€	0,215 M€	0,178 M€	0,141 M€
avustus	43.000 €	47.000 €	22.000 € (avustusta haetaan vielä 20.000 €)	37.000 €	37.000 €
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>					
huoneistoja	10	10	7	7	8
neliövuokra	16,10 €/m ²	16,30 €/m ²	16,30 €/m ²	16,60 €/m ²	17,00 €/m ²

TALOUSARVIOPERUSTEET

Talousarvion perustaksi on otettu aikaisempien vuosien toteutuneet kulutukset ja nyt tiedossa olevat hinnat tai hintojen muutosennusteet vuonna 2025. Talousarvion laskelmat on tehty yhteisenä kummankin kiinteistön osalta.

Kiinteistöhoitopalkkioon on huomioitu 5,0 % korotus vuodelle 2025. Kiinteistöhoidon suorittaa Muuramen Vuokra-asunnot Oy.

Isännöintitehtävien palkkiossa on huomioitu 3,0 % korotus vuodelle 2025.

Tilintarkastuspalkkioon on huomioitu 3,0 % korotus vuodelle 2025.

Veden hintaan on huomioitu 5,0 % korotus vuodelle 2025.

Sähköstä energian hinta on kilpailutettu ajalle 1.1.2025 – 31.12.2025 (kiinteistöjen ja huoneistojen sähkö ostetaan KSS Energia Oy:ltä). Kulutus on riippuvainen asuntojen käyttöasteesta.

Jätehuollossa on varauduttu 0,0 % hinnankorotukseen. Astioiden tyhjennyskerrat on minimoitu.

Eri jätelajien erottelu toisistaan on olennaisen tärkeää kustannusten pitämiseksi kohtuullisina.

Vahinkovakuutusmaksussa on huomioitu 10,0 % korotus vuodelle 2025.

Kiinteistöveroosentti pysyy ennallaan rakennuksen osalta: 0,50 %.

Tontin vuokra nousee sopimuksen mukaisesti inflaation verran.

Korjauksiin ja huoltoihin on varattu välttämättömät toimenpiteet.

HOITOKULUVUOKRA määritetään kummankin kiinteistön osalta samaksi.

Rahoituskuluvuokran osalta maksut ovat lähes samat, joten kummankin kiinteistön osalta voidaan vuokrat tasata. Vuosimaksut elävät Valtiokonttorin ilmoitusten mukaisesti.

Vuokria korotetaan 1.3.2025 alkaen.

Vuokrat:

Teollisuustie 22 16,60 €/m²/kk (vuokra sisältää sähkön)

Kenttätie 23 16,60 €/m²/kk (vuokra sisältää sähkön)

On mahdollista, että omistajalta tarvitaan kulujen kattamiseksi avustusta vuoden varrella.

Omistajaohjauksessa annetut tavoitteet:

- ARA –rajoituksista vapautumisen selvittely
- Yhtiön taloudellisen tilanteen tervehdyttäminen keskittämällä palvelua
- EXIT –suunnitelman laatiminen yksiköille

11.3 Muuramen Vuokra-asunnot Oy

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön toimiala on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä, vuokrata kiinteistöissä olevia huoneistoja ja tiloja sekä tuottaa kiinteistöhuoltopalveluja asiakasyhtiöille. Kunnan omistusosuus on 100 %.

Palvelusuunnitelma

Toteutetaan monimuotoista asumista ja toimitila vuokraamista Muuramen kunnan alueella. Toteutetaan terveellistä asumista turvallisessa ympäristössä. Tuotetaan kiinteistöhuoltopalveluita Muuramen kunnassa.

Sitovat tavoitteet	Mittarit ja vertailuarvot	Toimenpiteet
Asukasmäärän kasvattaminen Vuokrausaste Vaihtumisen pienentäminen Vuokrasaatavat / liikevaihto	Käyttöaste 91 % Vaihtuvuus <23 % > 2,5 %	Liikevaihdon varmistaminen, asuminen edullista, asunnot ja toimitilat kunnossa, markkinointi ja perinnän tehostaminen

	TP 23	TA 24	TA 25	2026	2027
<i>Talouden tunnusluvut:</i>					
Velkojen takaisin maksuaika	lainaohjelman mukaisesti	lainaohjelman mukaisesti	lainaohjelman mukaisesti	lainaohjelman mukaisesti	lainaohjelman mukaisesti
Liikevaihto	3,56 M€	3,62 M€	4,21 M€	4,22 M€	4,23 M€
Tulos	0 €	0 €	0 €	0 M€	0 M€
Lainavastuut	12,27 M€	12,90 M€	13,29 M€	15,45 M€	14,65 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>					
Asuntojen määrä lkm.	509 kpl	461 kpl	461 kpl	480 kpl	500 kpl
Käyttöaste- %	89 %	90 %	90 %	92 %	92 %
Vaihtuvuus	19 %	20 %	20 %	20 %	20 %
Kiinteistöhuollon asiakkaat (lkm.)			53	60	63
Vakinainen henkilöstö (lkm.)			12	13	13

Talousarvio 2025

Toiminnantuotot	Toiminnankulut	Pääomamenot
4 210 414,97	2 286 006,40	1 027 814,96 €

TALOUSARVIOPERUSTEET

Talousarvio perustuu vuoden 2023 toteutuneisiin tietoihin sekä vuoden 2024 ennusteisiin ja tiedossa olevien kustannuksien nousuun.

Tulot

Vuokratulot

Yhtiön keskivuokra on 11,83 €/m²/kk vuonna 2025.

Kiinteistöhuollon osalta nykyisellä henkilöstöllä voidaan ottaa uusia asiakkaita ja hoitaa nykyiset asiakkaat. Kesätyöntekijöitä on kiinteistöhuoltoon ja hallintoon suunniteltu palkattavaksi 3–4 henkilöä.

Kulut

Hoitokulujen osalta on varauduttu mm. veden, jätehuollon, vakuutuksien ja kaukolämmön hinnan nousuihin.

Kiinteistöhuollon hinnan korotuspaineita on mm. yleiskulujen, rahoituskulujen ja palkkakulujen nousujen takia.

Talousarviossa on huomioitu Arava vuosimaksulainojen korkojen nousu (ka. 1,7 %) ja huomioitu konvertoitujen lainojen euribor-korkojen lasku.

Aikaisempina vuosina on koron nousuun saatu puskuroitua hyvin jo vuoden 2023 ja 2024 talousarvio vaiheessa.

Investoinnit ja lainat

Yhtiö toteuttaa Tyynitie 2 rivitalo kohteen rakentamisen vuoden 2025 aikana ja tavoitteena on aloittaa Sipiläntie 3 korttelia koskevan hankkeen suunnittelun vuonna 2025. Korttelin kaavamutos edennyt aikataulun mukaisesti.

Arvio vuoden 2025 lainasalkusta on 13,29 M€, joka sisältää investointeja ja Muuramen Lämpö Oy:ltä siirtyneitä pääomia.

Poistot ja tulos

Suunnitelman mukaiset poistot ovat vuosittain rakennuksista 4 %, koneista ja laitteista 25 % sekä rakennelmista 20 %. Suunnitelman mukaiset poistot käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä. Talousarvion tavoite on vakauttaa yhtiön talous ja kassavirta.

12 ERIYTETTY VESIHUOLTO

Toiminta-ajatus

Toiminta sisältää vedentuotannon omasta pohjavesilaitoksesta Muuramessa ja jätevesien johtamisen Nenäinniemen keskuspuhdistamolle Jyväskylään.

Palvelusuunnitelma

Muuramen vesihuoltolaitoksen tehtävänä on johtaa laadukasta talousvettä verkostoon liitetyille asukkaille, sekä huolehtia jäteveden johtamisesta jätevedenpuhdistamolle puhdistettavaksi. Toiminnan tulee olla taloudellisesti tehokasta ja sen pitää keskittyä huolehtimaan luotettavista vesihuoltopalveluista laitoksen omalla toiminta-alueella.

Vesihuoltolaitos tuottaa ja jakelee hyvälaatuista talousvettä Muuramen keskustassa ja Kinokomaalla sekä tukkumyyntinä Jyväskylän Säynätsalon ja Korpilahden kaupunginosaan ja vesiosuuskunnille. Vesilaitoksen toiminta-alueetta laajennetaan kaavoituksen myötä.

Haja-alueiden vesihuolto on järjestetty joko vesiosuuskuntien toimesta tai kiinteistökohtaisilla laitteilla.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Suunnitelmakaudella toiminta painottuu vesi- ja viemärilaitoksen toimintavarmuuden kehittämiseen ja talousveden laadun varmistamiseen sekä saneeraustoimenpiteisiin. Vesihuollon toiminnan dokumentointiin tullaan panostamaan huomattavasti enemmän vuoden 2025 aikana, osana toiminnan kehittämistä.

Vesihuolto Tulosbudjetti / 1000 €	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -% 2025/2024	TS 2026	TS 2027
Tulosbudjetti						
Liikevaihto	1 885	1 892	2 101	11,0 %	2 428	2 728
Valmistus omaan käyttöön	0	0	104	0,0 %	106	108
Liiketoiminnan kulut						
Henkilöstökulut	-610	-702	-613	-12,7 %	-622	-632
Palvelujen ostot	-611	-519	-523	0,9 %	-531	-538
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-317	-212	-216	1,5 %	-219	-222
Muut toimintakulut	-95	-51	-52	2,4 %	-53	-53
Suunnitelman mukaiset poistot	-576	-779	-641	-17,7 %	-743	-851
Liikeylijäämä (- alijäämä)	-323	-371	160	-143,0 %	367	540
Korkokulut	0	0	-170	0,0 %	-170	-170
Muut rahoituskulut	-47	-47	-47	0,0 %	-47	-47
Rahoitustuotot ja -kulut	-47	-47	-217	363,7 %	-217	-217
Yli-/ (alijäämä) ennen sat. eriä	-370	-418	-57	-86,4 %	150	324
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-370	-418	-57	-86,4 %	150	324

12.1 Vesihuollon investoinnit

VESIHUOLTOLAITOKSEN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN

Vuonna 2025 toimenpiteet suunnataan edelleen vesihuollon kehittämiseen, mm. tekopohja-vesitutkimuksiin ja vesihuoltolinjojen, sekä laitteiden saneeraamiseen.

Uudet alueet

Uusille alueille rakennetaan vesihuoltoa vuosittain toteutuneiden asemakaavojen mukaisesti ja uusien luovutettavien tonttien mukaisesti.

Vuonna 2025 uusien alueiden vesihuollon rakentamista jatketaan Hautalahdessa ja Seunavuorella sekä rakentamattomien katujen yhteydessä vanhoilla alueilla.

Vuonna 2026 aloitetaan rakentamaan Hirviviidan asemakaavaa ja sen yhteydessä uutta vesihuoltoverkostoa sekä jatketaan Seunavuoren alueen rakentamista vesihuollon osalta.

Vuonna 2027 rakennetaan vesihuoltoa Hautalahden asemakaavan laajennusta varten sekä uutta Olympiakylän asemakaavaa varten.

Alue	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Hautalahti	65 000 €		180 000 €
Isolahti	55 000 €		
Kinkomaa			210 000 €
Seunavuori	95 000 €	280 000 €	

Vesihuoltolaitoksen ylläpito ja kehittäminen

Vuonna 2025 toimenpiteet suunnataan edelleen vesihuollon kehittämiseen, mm. tekopohja-vesitutkimuksiin ja vesihuoltolinjojen, sekä laitteiden saneeraamiseen.

Kohde	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
SUURUSKANKAAN VESILAITOS Suuruskankaan vesilaitoksen vedestä pääosa on rantaimetyntä vettä, jonka takia pohjaveden happipitoisuus on laskenut. Tällöin seurauksena on veden mangaani- ja rautapitoisuuden nousu. Vedenlaatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota tulevaisuudessa ja tehdä vedenlaadun varmistavia toimenpiteitä.	Tekopohjavesitutkimukset, koepumpaukset, sekä putkistojen rakentaminen. 300 000 €	Tekopohjavesitutkimukset, koepumpaukset, sekä putkistojen rakentaminen. Runkovesijohtojen saneeraus. 700 000 €	Tekopohjavesilaitoksen ja putkistojen rakentaminen 4 000 000 €
KINKOMAAN VESILAITOS Kinkomaan vesilaitokselta on johdettu talousvettä Kinkomaan taajama-alueelle. Laitosta ei tulla käyttöönottamaan enää tulevaisuudessa. Alueelle kaavoitetaan uusia asuinalueita, sekä olemassa olevia kaava-alueita päivittäään.	Vitapoliksen alueen vesihuollon purku- ja muutostyöt 20 000 €	Vitapoliksen alueen vesihuollon purku- ja muutostyöt 20 000 €	Vitapoliksen alueen vesihuollon purku- ja muutostyöt 20 000 €
VESIHUOLLON PERUSPARANNUS Vesihuoltoverkostojen, pumppaamojen ja paineenkorottamoiden saneeraussuunnittelu ja perusparantaminen	Kolme jätevedenpumppaamaa 260 000 € Runko- ja tonttiventtiilien korjaus 250 000 € Kirkonkylän jätevesiverkoston tiiveys- ja kuntokartoitus, sekä korjaustyö 70 000 € Vesihuollon linjojen saneeraukset 750 000 € Kinkomaan kiinteistöjen etäluettavat vesimittarit 100 000 €	Kaksi jätevedenpumppaamaa 200 000 € Runko- ja tonttiventtiilien kartoitus 250 000 € Vesihuollon linjojen saneeraukset 750 000 €	Kaksi jätevedenpumppaamaa 200 000 € Runko- ja tonttiventtiilien kartoitus 250 000 € Vesihuollon linjojen saneeraukset 750 000 €
MUU VESIHUOLTOTYÖ Kesken toimintakauden pienehköjen vesihuoltohankkeiden toteuttaminen	80 000 €	80 000 €	80 000 €

Vesihuoltolaitoksen kalusto

Vesihuoltolaitoksen putkistojen rakentamiseen ja ylläpitoon tarkoitettuun kalustoon varataan rahaa seuraavan taulukon mukaisesti:

Kohde	TA25	TA26 (luonnos)	TA27 (luonnos)
Kalusto	Maantiivistyskalusto 15 000 €	Työvälineet 10 000 €	Työvälineet 10 000 €

**Vesihuolto- taseyksikön investoinnit
Rakentamishjelma 2025–2027**

VESIHUOLTO	2025	2026 (luonnos)	2027 (luonnos)	Yhteensä (€)
Vesihuolto/Uudet alueet				
Hautalahti	65 000		180 000	245 000
Isolahti	65 000			65 000
Kinkomaa			210 000	210 000
Seunavuori	95 000	28 0000		375 000
Vesihuoltolaitoksen kehittäminen				
Suurskankaan vesilaitos	300 000	700 000	4 000 000	5 000 000
Kinkomaan vesilaitos	20 000	20 000	20 000	60 000
Vesihuollon perusparannus	1 430 000	1 200 000	1 200 000	3 830 000
Muu vesihuoltotyö	80 000	80 000	80 000	240 000
Vesihuoltolaitoksen kalusto				
Maantiivistyskalusto	15 000			15 000
Työvälineet		10 000		10 000
Työvälineet			10 000	10 000
VESIHUOLTO yhteensä	2 070 000	2 290 000	5 700 000	

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
Investoinnit kohteittain /1000€						
436 SILLANNIITYN VESIHUOLTO						
1140 Vedenjakelu- ja viemäriverkko	-44	0	0	0 %	0	0
Investointimenot	-44	0	0	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-44	0	0	0 %	0	0
	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos -%	TS 2026	TS 2027
Investoinnit kohteittain /1000€						
438 VESIHUOLLON PERUSPARANNUS						
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-3	0	0	0 %	0	0
					-	-
1140 Vedenjakelu- ja viemäriverkko	-999	-1020	-1430	-40 %	1200	1200
					-	-
Investointimenot	-1001	-1020	-1430	-40 %	1200	1200
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-1001	-1020	-1430	-40 %	-	-

					1200	1200
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
439 INNANLAHTI						
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-55	-20	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-55	-20	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-55	-20	0	-100 %	0	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
442 HAUTALAHTI VESIHUOLTO						
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-1	0	0	0 %	0	0
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-339	-70	-65	-7 %	0	-180
Investointimenot	-341	-70	-65	-7 %	0	-180
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-341	-70	-65	-7 %	0	-180
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
444 SEUNAVUOREN ALUE (Vesihuolto)						
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-52	-30	-95	-217 %	-280	0
Investointimenot	-52	-30	-95	-217 %	-280	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-52	-30	-95	-217 %	-280	0
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
445 MUU VESIHUOLTOTYÖ						
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-1	0	0	0 %	0	0
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-156	-80	-80	0 %	-80	-80
Investointimenot	-157	-80	-80	0 %	-80	-80
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-157	-80	-80	0 %	-80	-80
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
446 KINKOMAA/ VESIHUOLTO						
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	0	0	0	0 %	0	-210
Investointimenot	0	0	0	0 %	0	-210
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	0	-210
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
447 SUURUSKANGAS						
1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-18	0	0	0 %	0	0
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-656	-400	-300	-25 %	-700	4000
Investointimenot	-674	-400	-300	-25 %	-700	4000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-674	-400	-300	-25 %	-700	4000
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027
448 KINKOMAAN VESILAIT.KEHIT.						
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	0	-50	-20	-60 %	-20	-20
Investointimenot	0	-50	-20	-60 %	-20	-20
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-50	-20	-60 %	-20	-20
	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027

461 VESIHUOL, KULJETUSVÄLINEET

1164 Kuljetusvälineet	-38	0	0	0 %	0	0
1170 Muut liikkuvat työkoneet	0	0	-15	0 %	0	0
1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-15	0	-100 %	0	0
Investointimenot	-38	-15	-15	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-38	-15	-15	0 %	0	0

	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027

520 ISOLAHTI (Vesihuolto)

1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-76	-65	-65	0 %	0	0
Investointimenot	-76	-65	-65	0 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-76	-65	-65	0 %	0	0

	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027

542 KESKUSTA VESIHUOLTO

1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	0	-65	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-65	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-65	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027

543 VELKAPOHJA VESIHUOLTO

1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	0	-100	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-100	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-100	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027

544 VESIHUOLLON VARASTOTILA

1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	0	-20	0	-100 %	0	0
Investointimenot	0	-20	0	-100 %	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	-20	0	-100 %	0	0

	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027

552 KONEET JA KALUSTO VESIHUOLTO

1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	0	0	0 %	-10	-10
Investointimenot	0	0	0	0 %	-10	-10
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	0	0	0	0 %	-10	-10

	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio	Muutos	TS	TS
Investoinnit kohteittain /1000€	2023	2024	2025	-%	2026	2027

B05 8750 Vesihuollon inv.

1102 Kiinteistöjen liittymismaksut	-24	0	0	0 %	0	0
1140 Vedenjakelu-ja viemäriverkko	-2377	-1920	-2055	-7 %	2280	5690
1164 Kuljetusvälineet	-38	0	0	0 %	0	0
1170 Muut liikkuvat työkoneet	0	0	-15	0 %	0	0
1174 Muut laitteet ja kalusteet	0	-15	0	-100 %	-10	-10

Investointimenot	-2439	-1935	-2070	-7 %	2290	5700
-------------------------	--------------	--------------	--------------	-------------	-------------	-------------

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	-2439	-1935	-2070	-7 %	2290	5700
------------------------------	--------------	--------------	--------------	-------------	-------------	-------------

13 TULOSLASKELMAVERTAILU KUNTA, VESIHUOLTO

(Sisäinen tuloslaskelma ilman laskennallisia eriä) Tuloslaskelma / 1000 €	Kunta ilman vesihuoltoa TA 2025	Vesihuolto TA 2025	Kunta Yhteensä TA 2025
Myyntituotot	2 554	2 101	4 654
Maksutuotot	789	0	789
Tuet ja avustukset	473	0	473
Muut toimintatuotot	8 955	0	8 955
TOIMINTATUOTOT	12 771	2 101	14 871
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	87	104	192
Henkilöstökulut	-22 150	-613	-22 763
Palvelujen ostot	-8 901	-475	-9 376
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 079	-215	-3 294
Avustukset	-3 048	0	-3 048
Muut toimintakulut	-8 515	-50	-8 565
TOIMINTAKULUT	-45 692	-1 354	-47 046
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-32 834	851	-31 983
Verotulot	23 807	0	23 807
Valtionosuudet	12 545	0	12 545
Rahoitustuotot ja -kulut	-680	-217	-897
VUOSIKATE	2 837	635	3 472
Poistot ja arvonalentumiset	-4 869	-641	-5 510
TILIKAUDEN TULOS	-2 032	-6	-2 038
Varausten ja rahastojen muutos	492	0	492
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1 540	-6	-1 547

